

**UCHWAŁA Nr .III/12/98.
Rady Gminy w Poświętnem
z dnia 29...grudnia...1998r..**

w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne.

Na podstawie art. 18 ust. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1996r. Nr 13, poz. 74, zm. Nr 58, poz. 261, zm. Nr 89, poz. 401, zm. Nr 106, poz. 496 i Dz. U. z 1997r. Nr 132, poz. 622) oraz art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 07 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415, zm. 1996r. Nr 106, poz. 496) uchwala się, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne składające się z :

- 1) rysunku uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy na mapie w skali 1:25000,
- 2) rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy na mapie w skali 1:25000,
- 3) tekstu uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy powiązanego z problematyką rysunków określonych w punktach 1 i 2.

§ 2

W „studium” uwzględnia się uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

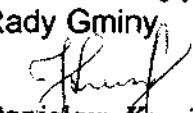
§ 3

Realizację określonych w „studium” celów, kierunków i zadań polityki przestrzennej gminy Poświętne zleca się Zarządowi Gminy Poświętne.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy

Stanisław Kamiński

ZARZĄD GMINY W POŚWIĘTNEM

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY POŚWIĘTNE**

Studium zostało zatwierdzone
Uchwałą Nr *III/12/98*.....
Rady Gminy w Poświętnem
z dnia *29 grudnia 1998r.*.....

**POŚWIĘTNE
1998r.**

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY POŚWIĘTNE

SPIS TREŚCI

Str.

I. WSTĘP

1. Podstawy opracowania	1
2. Przedmiot studium	1
3. Zadania studium	2
4. Elaborat studium	2
5. Zespół autorski studium	3

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

1. Środowisko przyrodnicze	
1.1. Położenie fizyczno - geograficzne	4
1.2. Budowa geologiczna	4
1.3. Surowce mineralne	5
1.4. Rzeźba terenu	5
1.5. Warunki klimatyczne	6
1.6. Wody powierzchniowe i podziemne	8
1.7. Ekosystemy lądowe	9
1.8. Obszary przyrodnicze i obiekty prawnie chronione	11
1.9. Zagrożenia środowiska	12
2. Środowisko kulturowe	
2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych	13
2.2. Stanowiska archeologiczne	15
3. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie	19
4. Analiza sieci osadniczej i zagospodarowania gminy	
4.1. Sieć osadnicza	28
4.2. Zagospodarowanie przestrzenne gminy	29
4.3. Struktura własnościowa nieruchomości	32
4.4. Wnioski o zmianę ustaleń miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy	32
5. Usługi	
5.1. Edukacja	32
5.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	33
5.3. Kultura	33
5.4. Handel	34
5.5. Sport i rekreacja	34
5.6. Łączność	34

5.7. Inne usługi	35
6. Warunki mieszkaniowe - zasoby i potrzeby	35
7. Działalność gospodarcza	
7.1. Przemysł, rzemiosło produkcyjne, usługi komercyjne	40
7.2. Rolnictwo	40
8. Potencjał gminy i warunki życia mieszkańców	47
9. Komunikacja	
9.1. Układ drogowy	48
9.2. Kolej	53
9.3. Komunikacja autobusowa PPKS	54
10. Infrastruktura techniczna	
10.1. Elektroenergetyka	54
10.2. Ciepłownictwo	56
10.3. Gazownictwo	57
10.4. Telekomunikacja	59
10.5. Zaopatrzenie w wodę	60
10.6. Odprowadzenie ścieków	64
10.7. Gospodarka odpadami stałymi	65
11. Związki funkcjonalne gminy Poświętne z otoczeniem	66
12. Elementy o charakterze ponadlokalnym	67
13. Główne szanse i bariery rozwoju gminy	
13.1. Szanse rozwoju	68
13.2. Bariery rozwoju	69
III. CELE I KIERUNKI ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	
1. Cele rozwoju gminy	
1.1. Misja strategiczna rozwoju	1
1.2. Cele operacyjne rozwoju	1
2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego	
2.1. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego	3
2.2. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury	9
2.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	10
2.4. Kierunki rozwoju ekonomicznego gminy	13
2.4.1. Kierunki rozwoju rolnictwa	13
2.4.2. Kierunki rozwoju przemysłu, rzemiosła produkcyjnego i usług	15
2.4.3. Kierunki rozwoju turystyki i wypoczynku	17
2.4.4. Kierunki rozwoju gospodarki leśnej	18

2.4.5. Kierunki rozwoju gospodarki rybackiej	19
2.5. Kierunki rozwoju komunikacji	20
2.6. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	22
2.6.1. Zaopatrzenie w wodę	23
2.6.2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków sanitarnych	24
2.6.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych	26
2.6.4. Elektroenergetyka	29
2.6.5. Systemy gazownicze	30
2.6.6. Ciepłownictwo	31
2.6.7. Telekomunikacja	31
2.7. Kierunki działań w zakresie obrony cywilnej	32

IV. POLITYKA PRZESTRZENNA

1. Ważniejsze zadania dla realizacji celów publicznych	33
2. Polityka sporządzania planów miejscowych -zasady	35
3. Polityka gospodarki nieruchomościami -zasady	37
4. Podmioty współpracy między gminą Poświętne a gminami sąsiadującymi	38

I. WSTĘP

1. Podstawy opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne.

- Art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415).
- Uchwała Nr XVIII/68/96 Rady Gminy w Poświętnem z dnia 17 października 1996r w sprawie sporządzenia „**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne**”.
- Umowa Nr 15/97 o dzieło na wykonanie studium z dnia 16.06.1997r zawarta między Zarządem Gminy w Poświętnem a Zespołem projektowym kierowanym przez gł. projektanta mgr inż.arch. Zdzisława Plichtę - uprawnienia urbanistyczne nr 551/88.

2. Przedmiot studium

2.1. Uwarunkowania rozwoju wynikające z:

- a) stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego, w tym: zasobów, obiektów i obszarów chronionych, zagrożeń, konfliktów i sytuacji wymagających interwencji,
- b) stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego, w tym: obiektów i obszarów chronionych, wymagających ochrony i rewitalizacji oraz ew. zagrożeń,
- c) potencjału demograficznego, jego struktury, tendencji i prognoz,
- d) warunków zamieszkiwania ludności, w tym : stanu zasobów mieszkaniowych, tendencji długofalowych i potrzeb,
- e) wyposażenie gminy w urządzenia infrastruktury społecznej (usługi) komunalne i komercyjne, w tym: stan zasobów, tendencje oraz prognoza potrzeb i możliwości rozwoju,
- f) potencjału gospodarczego, w tym: majątku produkcyjnego, zasobów surowcowych, rynku pracy, gospodarki rolnej oraz tendencji i potrzeb rozwoju,
- g) wyposażenia w infrastrukturę techniczną, w tym: urządzenia i sieci oraz dysfunkcje, zagrożenia i potrzeby,
- h) wyposażenie w urządzenia komunikacji, w tym: układ drogowy i uliczny, urządzenia obsługi i komunikację zbiorową - stan, tendencje, konflikty, dysfunkcje i potrzeby,
- i) związków gminy z otoczeniem,
- j) struktury własnościowej nieruchomości - stanu, tendencji i możliwości wykorzystania dla rozwoju,
- k) celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy,
- l) zgłoszonych wniosków o zmiany ustaleń obowiązujących planów miejscowych.

2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy dotyczące:

- chronionych i wymagających ochrony obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- preferencji terenów dla różnych form i rodzajów użytkowania,
- terenów predestynowanych do przekształceń zagospodarowania,
- zasad wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i urządzenia komunikacji tj. modernizacji, rozbudowy i budowy systemów,
- terenów strategicznej koncentracji przedsięwzięć publicznych,
- terenów wymagających obligatoryjnie opracowania planów miejscowych i predestynowanych do objęcia takimi planami, na podstawie bieżących decyzji Rady Gminy - zależnie od zaistniałych potrzeb i możliwości finansowych.

2.3. Polityka przestrzenna obejmująca kierunki, zasady działania oraz zadania i priorytety z zakresu:

- a) przedsięwzięć publicznych,
- b) gospodarki mieniem komunalnym i tworzenia jego zasobów,
- c) działalności planistycznej i lokalizacyjnej,
- d) współpracy z administracją rządową i gminami sąsiadującymi.

3. Zadania studium to w szczególności stworzenie bazy informacyjnej i koordynacyjnej do:

- podejmowania decyzji przez władze gminy co do sporządzania planów miejscowych,
- negocjacji w sprawach wprowadzania do planów miejscowych zadań z programów rządowych,
- prowadzenia długofalowej polityki w sferze gospodarki nieruchomościami gminnymi,
- długofalowego programowania gminnych przedsięwzięć publicznych w tym międzykomunalnych.

4. Elaborat studium tworzą:

- rysunek uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego w skali 1:25000,
- rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w skali 1:25000,
- tekst studium powiązany z w/w rysunkami,
- dokumentacja studium, w tym dokumentu formalno-prawne.

5. Zespół autorski studium

Projekt studium opracował zespół autorski w składzie:

- Mgr inż. arch. Zdzisław Plichta - gł. proj. - kier. zespołu
- Mgr Bożena Gajewska - zagadn. środ. przyr., zamieszk. i rekreacji
- Mgr Anastazja Brzozowska - zagadn. demografii oraz infrastruktury społecznej i gospodarczej
- Mgr inż. arch. Wiktor Panfiluk - zagadn. przestrzenne
- Inż. Elżbieta Kępska - zagadn. energetyki i telekomunikacji
- Mgr inż. Czesława Kruszewska - zagadn. wodno-kanalizacyjne i utylizacji nieczystości
- Mgr inż. Jan Kruszewski - zagadn. komunikacji
- Techn. plast. Blanka Krygier - prace kreślarskie i techniczne
- Techn. ekon. Anna Jemielity - prace biurowe i maszynopisanie.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

1. Środowisko przyrodnicze

1.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Gmina Poświętne położona jest w południowo-zachodniej części województwa białostockiego i graniczy od zachodu z woj. łomżyńskim, od północy z gminą Łapy, od płd.-wsch. z gminą Suraz, od wschodu i płd.-wsch. z gminą Wyszki i od południa z gminą Brańsk.

Gmina Poświętne położona jest w obrębie trzech mezoregionów wchodzących w skład makroregionu Niziny Północno-Podlaskiej.

Przeważająca część gminy na północ od doliny Lizy zajmuje Wysoczyzna Wysoko-Mazowiecka, na południe od doliny Lizy rozciąga się Równina Bielska, zaś wschodni skrawek gminy leży w strefie Doliny Górnej Narwi. Dolina Górnej Narwi występuje na płn. od Ostrowa.

1.2. Budowa geologiczna

Pod względem tektonicznym obszar gminy znajduje się w obrębie Obniżenia Podlaskiego wchodzącego w skład platformy wschodnio-europejskiej.

Podłoże czwartorzędu stanowią osady paleogenu i neogenu.

Czwartorzęd jest reprezentowany przez osady zlodowaceń począwszy od podlaskiego do środkowopolskiego, które są przedzielone osadami interglacialnymi i interstadialnymi.

Najstarszymi osadami czwartorzędowymi odsłaniającymi się na powierzchni terenu są gliny zwałowe stadiału mazowiecko - podlaskiego zlodowacenia środkowopolskiego. Występują one w południowej części gminy w ok. Starej Lizy i Łukawicy.

Ze stadiału północnomazowieckiego pochodzą gliny zwałowe położone w obrębie Wysoczyzny Wysokomazowieckiej. Zajmują one duże powierzchnie na północ od doliny Lizy, zwłaszcza w środkowej i zachodniej części gminy. Piaski, żwiry i głazy moren czołowych budują dość okazałe wzgórza morenowe na południe od Starej Lizy, w rejonie Łukawicy oraz na północ od Turka.

Mniej okazałe formy morenowe występują w ok. Brzozowa Starego i Starego Wilkowa.

Piaski, żwiry i głazy lodowcowe pokrywają spłaszczone kulminacje zbudowane z glin zwałowych. Występują one dość powszechnie w środkowej i płn. -wschodniej części gminy m.in. w ok. Starej Lizy, Wilkowa Starego, Pietkowa, Brzozowa Starego, Grochów Starych, Poświętnego i Kamieńskich.

Iły, piaski i żwiry kemów budują wzgórza, pagórki i tarasy na zachód w płn. - zachód od Poświętnego. Występują one w ok. Zdród, Kamieńskich i Dzierżk.

Piaski, piaski ze żwirami wodnolodowcowymi (sandrowe) towarzyszą dolinie Lizy w płd. części gminy. Występują one w ok. Wołkun, Nowej Lizy, Starego Wilkowa i Pietkowa.

W holocenie we fragmencie Doliny Dolnej Narwi na północ od Ostrowa następowała akumulacja torfów. W dolinie Lizy i innych bezimiennych cieków akumulowane są mulki, piaski i żwiry rzeczne budujące ich tarasy zalewowe.

1.3. Surowce mineralne

Na terenie gminy Poświętne zostały udokumentowane złoża kruszywa naturalnego grubego i drobnego w rejonie wsi Pietkowo.

Stan zasobów zarejestrowanych (karta rejestracyjna) złoża Pietkowo wg. stanu na 1.01.1991r. wynoszą 268 tys. ton. Złoże jest niezagospodarowane a jego użytkownikiem jest U.G. Poświętne.

Z analizy materiałów geologicznych wynika, że na terenie gminy Poświętne brak jest złóż kruszywa naturalnego i surowców ilastych o znaczeniu przemysłowym.

Na podstawie istniejących danych geologicznych wydzielono obszary perspektywiczne złóż surowców mineralnych stałych dla potrzeb lokalnych:

Kruszywo naturalne grube i drobne oraz surowce ilaste:

- Kamieńskie Ocioski - kruszywo naturalne, miąższość 2,5 - 3,0 m. Zasoby szacunkowe 25 tys. m³,
- Stare Zdrody - kruszywo naturalne, miąższość 3 m, zasoby szacunkowe 25 tys. m³.
- Kamieńskie Jaśki - kruszywo naturalne, miąższość - 2,5 m, zasoby szacunkowe 50 tys. m³
- Turek - kruszywo naturalne, miąższość - 4 m, zasoby szacunkowe 100 tys. m³,
- Józefin - iły i mulki, miąższość 2,2 - 3,5 m.

1.4. Rzeźba terenu

Gmina Poświętne położona jest w obrębie trzech mezoregionów: Równiny Bielskiej, Wysoczyzny Wysokomazowieckiej i Doliny Górnej Narwi.

-Równina Bielska - występuje na południe od linii Nowa Liza - Stara Liza - Pietkowo.

Stanowi ona zdenudowany obszar wysoczyzny morenowej falistej zbudowanej z glin zwałowych, z ostańcowymi wzgórzami morenowymi w ok. Łukawicy i Starej Lizy. Wzgórza te osiągają wysokości bezwzględne 150 m n.p.m. otacza je falista i płaska powierzchnia moreny dennej położona na wysokości 135-150 m n.p.m.

Wzdłuż doliny Lizy występuje sandr dolinny położony na wysokości 130 - 135 m n.p.m.

-Wysoczyzna Wysokomazowiecka - zajmuje ona pozostałą część gminy. Jest to wysoczyzna morenowa ze stosunkowo niewiele zdenudowanymi formami morenowymi i kemowymi stadiu północnomazowieckiego. Na północny-zachód od Poświętnego rozciąga się obszar występowania wzgórz i pagórków kemowych. Są one położone na wysokościach 135 - 140 m n.p.m. Wysokości względne tych form dochodzą do 10 m. Otaczają je liczne

zagłębienia bezodpływowe. Na północ od Turka, w ok. Starego Wilkowa i Starego Brzozowa występują wzgórza i pagórki morenowe osiągające wysokość 150 - 160 m npm.

Na zachód od Poświętnego, między Solnikami a Chomizną występuje wyraźna krawędź oddzielająca niżej położony obszar pagórków i wzgórz kemowych od obszaru właściwej wysoczyzny położonej na wysokości 150 m npm. Wysokość krawędzi dochodzi do 10-15 m. W południowej części dominuje płaska i częściowo falista powierzchnia moreny dennej położona na wysokości 150 - 155 m npm.

-Dolina Górnej Narwi - występuje na ptn. od Ostrowa. Jest to szerokie obniżenie wykorzystywane jako pradolina przez Narew, powstałe w stadiale Wkry zlodowacenia środkowopolskiego. Na terenie gminy występuje zabagniony i częściowo zmeliorowany taras, zwany łakowym z kompleksem stawów rybnych. Taras ten zbudowany jest z torfów holocenijskich.

1.5. Warunki klimatyczne

Wg. podziału Polski na dzielnice rolniczo-klimatyczne (wg. R.Gumińskiego) gmina Poświętne położona jest w obrębie dzielnicy podlaskiej. Jest ona wyraźnie chłodniejsza od sąsiadującej z nią od zachodu - dzielnicy środkowej. Liczba dni mroźnych wynosi tu 50 - 60 dni z przymrozkami od 110 do 138 w ciągu roku. Czas trwania pokrywy śnieżnej waha się w granicach 80 - 87 dni. Opad jest większy niż w dzielnicy środkowej (550 - 650 mm). Okres wegetacyjny trwa ca 200 - 210 dni. Początek robót polnych przypada na ostatnią dekadę marca i pierwszą kwietnia.

Do scharakteryzowania poszczególnych elementów makroklimatu gminy przyjęto dane ze stacji Białystok i Szepietowo.

1.5.1. Temperatura powietrza

Na podstawie analizy średnich wieloletnich miesięcznych i rocznych temperatur dla stacji Białystok i Szepietowo można stwierdzić, że gmina Poświętne charakteryzuje się dość chłodnym klimatem.

Średnia roczna temp. powietrza wynosi 6,8°C /Białystok/ i 6,6°C /Szepietowo/, podczas gdy w Polsce centralnej waha się w granicach 7,5° - 8,0° C.

Roczna amplituda temperatury w Białymstoku (22,7° C) wskazuje na duży kontynentalizm klimatu gminy. Przez ok. 130 dni w ciągu roku notowane są tu przymrozki. Średnia temperatura najchłodniejszego miesiąca (luty) wynosi - 4,4°C, natomiast w najcieplejszym miesiącu (lipiec) średnia temperatura wynosi 18,3°C.

1.5.4. Wiatry

Na podstawie wyników ze stacji w Białymstoku można stwierdzić, że na terenie gminy Poświętne przeważają wiatry z kierunku zachodniego (20,5% w stosunku rocznym). Często notowane są też wiatry południowo-zachodnie (18,5% w roku). Najrzadziej natomiast występują wiatry z kierunku wschodniego (4,9%) i północno-wschodniego (5,2%).

1.6. Wody powierzchniowe i podziemne

1.6.1. Wody powierzchniowe

Głównymi ciekami powierzchniowymi gminy są: rzeka Liza i rzeka Szeroka Struga wraz z dopływami.

Rzeka Liza ze swoją doliną przecina równoleżnikowo południową część gminy i uchodzi do rz. Narwi poza granicami gminy.

Przepływ nienaruszalny (kryt. hydrobiologiczne) rzeki Lizy wynosi 0,081 m³/s. Projektowany stan czystości wg. Zarządzenia Nr 18/71 Prez. W.R.N. z dnia 27.05.1971r - III kl.

Na obszarze zlewni rz. Lizy w obrębie gminy Poświętne zlokalizowane są następujące zbiorniki wodne:

- stawy rybne - Ostrów Pietkowo -(13 stawów) - pow. 186,61 ha,
- zb.p.poż. - Józefin - pow. 0,02 ha
- zb. p.poż. - Turek - pow. 0,02 ha
- zb. p.poż. - Brzozowo Korabie - pow. 0,20 ha,
- stawy rybne i rekreacja - Pietkowo - pow. 1,50 ha.
- stawy do zagospodarowania - Wilkowo Nowe - pow. 0,80 ha

Warunki naturalne doliny rzeki Lizy w okolicy wsi Pietkowo i Łukawica stwarzają możliwości utworzenia zbiorników wodnych małej retencji, które oprócz funkcji rolniczej mogą pełnić również funkcję rekreacyjną:

- zb. Pietkowo Vc - 1,0 mln m³ - pow. 85 ha
- zb. Łukawica Vc - 2,6 mln m³ - pow. 154 ha

Przez północną część gminy przepływa Szeroka Struga, która wchodzi do Narwi poza granicami gminy.

Przepływ nienaruszalny (kryt. hydrobiologicznie) Szerokiej Strugi wynosi 0,024 m³/s. Projektowany stan czystości wg. w/w zarządzenia - II kl.

PRZEPŁYWY CHARAKTERYSTYCZNE W PODSTAWOWYCH PRZEKROJACH GŁÓWNYCH RZEK GM. POŚWIĘTNE

RZEKA	Pow. w km ²	PRZEPŁYWY CHARAKTERYSTYCZNE W m ³ /sek.			PRZEPŁYW NIENARUSZAL.
		SN	Qn	Qdys.	NH/hydrobiol./ w m ³ /s
1	2	3	4	5	6
LIZA	122,0	0,13	0,06	0,07	0,081
SZEROKA STRUGA	67,2	0,066	0,045	0,021	0,024

ŚREDNIE MIESIĘCZNE I ROCZNE TEMPERATURY W °C /1955-1964/

STACJA	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Śr. roczna
BIAŁYSTOK	-4,1	-4,4	-1,2	6,5	12,6	16,9	18,3	16,6	12,0	7,7	2,7	-2,3	6,8
SZEPİETOWO	-4,2	-4,4	-1,3	6,4	12,2	16,5	17,8	16,6	12,2	7,8	2,6	-2,2	6,6

1.5.2. Zachmurzenie

Średnie roczne zachmurzenie na obszarze gminy Poświętne jest zbliżone do przeciętnego dla całej Polski i wynosi 7,0 (w Białymstoku) i 6,5 (w Szepietowie). Maksimum zachmurzenia w przebiegu rocznym występuje w miesiącach jesiennych i zimowych (listopad - luty), natomiast minima w okresie od marca do października (szczególnie małe zachmurzenie ma czerwiec i wrzesień - poniżej 6,0).

ŚREDNIE MIESIĘCZNE I ROCZNE ZACHMURZENIE W SKALI 0 - 10 POKRYCIA NIEBA / LATA 1955-64/

Stacja	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok
BIAŁYSTOK	8,2	7,9	6,3	6,4	6,4	5,9	6,4	6,4	5,9	6,9	8,6	8,2	7,0
SZEPİETOWO	7,6	7,4	5,9	5,9	6,0	5,6	5,8	6,0	5,4	6,3	8,4	7,8	6,5

1.5.3. Opady atmosferyczne

Gmina Poświętne charakteryzuje się niewielką sumą roczną opadów. W ciągu roku wielkość ta wynosi np. ok. 541 mm w Szepietowie i ok. 571 mm w Białymstoku.

Największe sumy opadów notowane są w miesiącach letnich (max. w sierpniu 82 mm w Białymstoku i 91 mm w Szepietowie), natomiast najniższe w miesiącach zimowych (min. styczeń : 32 mm w Białymstoku i 26 mm w Szepietowie).

Opady zimowe są na ogół długotrwałe o niewielkim natężeniu. Opady letnie natomiast są często bardzo krótkie, ulewne i towarzyszą im burze.

ŚREDNI MIESIĘCZNY I ROCZNY OPAD ATMOSFERYCZNY w mm /LATA 1955 - 1964/

STACJA	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
BIAŁYSTOK	32	38	33	40	42	59	67	82	53	40	45	40	571
SZEPİETOWO	26	30	26	34	44	65	70	91	42	38	40	35	541

Większość dolin rzecznych na obszarze gminy jest zmeliorowana i wykorzystywana rolniczo jako użytki zielone.

Wg. opracowania „Uwarunkowania rozwoju województwa białostockiego” wynikające z aktualnego stanu gospodarki wodno-ściekowej zlewnia rzeki Lizy została zaliczona do zlewni deficytowych, a zlewnia Szerokiej Strugi do zlewni o ograniczonych zasobach wodnych.

1.6.2. Wody podziemne

Pierwszy ciągły poziom wodonośny na terenie gminy związany jest z utworami piaszczystymi i żwirowymi zalegającymi od pow. terenu. Zwierciadło wody gruntowej tego poziomu występuje na różnych głębokościach, zależnie od wysokości względnej. Najpłycej wody tego poziomu występują w obrębie dolin rzecznych i dolinach denudacyjnych - występują płycej niż 2 m. Wahania zwierciadła wody tego poziomu zależne są od intensywności opadów i wiosennych roztopów i wynoszą około 1,5 m.

Głównym poziomem użytkowym zaopatrującym w wodę mieszkańców gminy jest czwartorzędowe piętro wodonośne. Osady czwartorzędowe wykształcone są w postaci naprzemianległych glin oraz serii piaszczysto-żwirowych. Rytm przewarstwień poszczególnych osadów obserwowany w wierceniach hydrogeologicznych jest bardzo zróżnicowany. Warstwę wodonośną stanowią występujące na znacznych głębokościach piaski i żwiry.

Studnie o gł. 53-63 m mają niewielką wydajność - 37 m³/h, 22,8 m³/h, 11 m³/h. Takie wydajności mają ujęcia we wsiach Poświętne i Pietkowo. Ujęcie we wsi Brzozowo Stare - gł. studni 92 m - wydajność 110 m³/h s-3,8 m - jest ujęciem o bardzo dobrej wydajności.

Wody z tych ujęć stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę ludności gminy Poświętne (cała gmina jest zwodociagowana). Pod względem chemicznym poza zwiększoną zawartością żelaza ich jakość nie budzi zastrzeżeń. Badania bakteriologiczne tych wód nie wykazały zanieczyszczeń.

Zasoby wód podziemnych gminy Poświętne nie ograniczają jej rozwoju gospodarczego.

1.7. Ekosystemy lądowe

1.7.1. Lasy

Lasy ogółem na terenie gminy Poświętne zajmują 3266 ha tj. 29% ogólnej pow. gminy, co przy średniej wojewódzkiej 31,62% kwalifikuje ją do gmin o średniej lesistości.

Lasy państwowe na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Rudka.

W południowo-wschodniej części gminy występują zwarte kompleksy leśne. Są to lasy wielogatunkowe i różnowiekowe.

Drzewostany obszarowe przeważnie II do IV kl. wieku tworzą siedliska OIJ, Lw, LMw, OL, drzewostany brzozowe z udziałem olszy i domieszką świerka, sosny w II - IV kl. wieku tworzą siedliska OIJ, Lw, LMw, BMw, OL.

Drzewostany w IV i V kl. wieku to drzewostany dębowe z domieszką sosny, brzozy i świerka tworzą siedliska Lśw i BMśw.

Funkcją gospodarczą lasów państwowych na terenie gminy Poświętne jest produkcja wysokiej klasy surowca drzewnego.

Podstawę gospodarki w lasach państwowych stanowią plany urządzeniowe gospodarstwa leśnego. Plan taki dla Nadleśnictwa Rudka zatwierdzony przez Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych obejmuje okres 1.09.1998 - 30.12.2007r.

Główna funkcja lasów prywatnych to również produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcję wodo i glebochronną, krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i dzikiej zwierzyny.

Na terenie gminy występują lasy ochronne.

- Lasy wodochronne - obejmują obszar 595,20 ha - celem jest ochrona i zabezpieczenie ujęć wody dla gospodarstwa stawowego oraz zasobów wód i ekosystemów występujących na siedliskach wilgotnych i bagiennych wokół cieków.
- Lasy stanowiące ostoję zwierząt - obejmują obszar 67,92 ha - celem jest ochrona miejsc rozrodu i regularnego przebywania orlika krzykliwego, orla bielika i bociana czarnego.
- Lasy stanowiące ostoje zwierząt i lasy wodochronne - pow. 199,27 ha - celem jest ochrona miejsc rozrodu i regularnego przebywania orlika krzykliwego, orla bielika, bociana czarnego oraz ochrona i zabezpieczenie zasobów wód i ekosystemów występujących na siedliskach silnie wilgotnych.

1.7.2. Przestrzeń produkcji rolniczej

a) Ekosystemy łąkowo-pastwiskowe.

Koncentracja użytków zielonych na terenie gminy Poświętne występuje w dolinie rzeki Lizy i Szerokiej Strugi.

Na ogólną pow. gminy 11433 ha w 1996r. łąki zajmowały 1282 ha tj. 11,2%, a pastwiska 722 ha tj. 6,3% powierzchni.

Najwięcej, bo 56,9% ogólnej powierzchni użytków zielonych zajmują użytki zielone IV kl. bonitacyjnej.

Na ogólną powierzchnię 2004 ha użytków zielonych w 1996r. zmeliorowanych było 1094,1 ha, co stanowi 54,09 %, w tym zdrenowanych 362,6 ha.

Melioracjami objęte zostały użytki zielone położone przede wszystkim w dolinach rzek.

b) Tereny upraw polowych

Gmina Poświętne wchodzi w skład Brańsko - Tykocińskiego regionu glebowo-rolniczego.

W strukturze użytkowania gruntów wyraźnie dominują grunty orne - ok. 45,7%. Sady zajmują jedynie 0,16% powierzchni.

31% ogólnej powierzchni gruntów orných zajmują gleby kompleksu 4 - żyzno bardzo dobrego. Są to gleby wytworzone z glin dość silnie spiaszczonych i uniwersalne pod względem doboru uprawianych roślin.

17% ogólnej powierzchni gruntów ornych zajmują gleby kompleksu 2 - pszenno dobrego. Są to gleby wytworzone z glin lub pyłów i zaliczone do najlepszych gleb woj. białostockiego.

BONITACJA GLEB

Pow. gminy w ha	IIIA		IIIB		IVA		IVB		V		VI		Razem grunty orne w ha	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
11 433	45	0,8	909	16,9	1635	30,5	1364	25,3	1248	23,2	180	3,3	5382	47,1

Pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmina należy do jednych z lepszych w województwie. Wskaźnik r.p.p. wynosi 63,9 pkt. (średnia woj. 56,5 pkt.).

Z uwagi na bardzo dobre warunki glebowe gmina ma duże możliwości produkcyjne.

Podstawowym zabiegiem poprawiającym czynności biologiczne gleb winna być pełna regulacja stosunków wodnych. Obecnie na 5382 ha użytków ornych zmeliorowanych jest 3058,2 ha, co stanowi 56,8%, w tym zdrenowanych 3042,8 ha.

1.7.3. Przyroda obszarów zurbanizowanych

W gminie Poświętne do przyrodniczych obszarów zurbanizowanych zgodnie z opracowaniem Ośrodka dokumentacji zabytków - Warszawa 1992 r pt. „Zabytki architektury i budownictwa w Polsce” - woj. białostockie należą:

- Park dworski krajobrazowy w Gabrysinie
- Park krajobrazowy w zespole dworskim w Pietkowie.

Istniejące na terenie gminy cmentarze (czynne i zamknięte) z racji swojej funkcji i położenia można zaliczyć do przyrodniczych obszarów zurbanizowanych.

1.8. Obszary przyrodnicze i obiekty prawnie chronione

a) Do obszarów prawnie chronionych na terenie gminy należą lasy ochronne wchodzące w skład Nadleśnictwa Rudka:

- lasy wodochronne
- lasy stanowiące ostoje zwierząt
- lasy stanowiące ostoje zwierząt i lasy wodochronne

b) Pomniki przyrody

Lp.	Nazwa wsi	Nazwa obiektu	Wiek	Nr ewid.	Rok uznania
1	2	3	4	5	6
1.	Nad. Rudka - uroczysko Siudymacz	Dąb	ok. 300 lat	16	1954
2.	Pietkowo-park podworski	6 topoli, 5 klonów, 3 lipy, 1 wiąz i 4 modrzewie	ok. 150 - 200 lat	38	1957
3.	Pietkowo	klon zwyczajny	ok. 150 lat	1141	1993
4.	Pietkowo	klon pospolity	ok. 150 lat	1142	1993
5.	Pietkowo	klon srebrzysty	ok. 200 lat	1143	1993
6.	Pietkowo	lipa drobnolistna	ok. 200 lat	1144	1993
7.	Pietkowo	lipa drobnolistna	ok. 200 lat	1145	1993

1.9. Zagrożenia środowiska

1.9.1. Zagrożenie wód powierzchniowych

Głównym zagrożeniem wód powierzchniowych jest bezpośrednie odprowadzanie do nich ścieków nieoczyszczonych.

Obecnie na terenie gminy nie ma bezpośredniego zagrożenia, natomiast istnieje pośrednie zagrożenie zanieczyszczenia, zarówno wód podziemnych jak i powierzchniowych.

Fakt zwodociągowania wszystkich wsi na terenie gminy przy jednoczesnym braku w tych wsiach kanalizacji i małych oczyszczalni może spowodować zanieczyszczenie wód podziemnych, a w dalszej kolejności wód powierzchniowych.

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych może być również nadmierne nawożenie użytków rolnych nawozami sztucznymi, które razem z wodami opadowymi mogą spływać do cieków i rzek zanieczyszczając je.

1.9.2. Zagrożenia komunikacyjne

Przebiegająca przez teren gminy droga krajowa Nr 681 stwarza uciążliwości komunikacyjne (nadmierny hałas, spaliny) przede wszystkim we wsiach, przez które przebiega. Niewielką uciążliwość komunikacyjną stwarza magistralna linia kolejowa Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka - linia ta przebiega północno-zachodnim skrajem gminy.

Pozostałe drogi nie stwarzają zagrożenia dla środowiska.

W celu ograniczenia szkodliwego oddziaływania hałasu komunikacyjnego należy dążyć m.in. do poprawy nawierzchni dróg oraz wprowadzać usprawnienia w organizacji ruchu.

1.9.3. Zagrożenia energetyczne

Na terenie gminy Poświętne nie obserwuje się nadmiernej emisji zanieczyszczeń technologicznych i energetycznych do atmosfery.

Mieszkańcy gminy zaopatrują się w energię ciepłą z indywidualnych palenisk domowych.

Aktualnie wykonywane są prace przy gazyfikacji gminy, a co za tem idzie podłączenia gospodarstw domowych do sieci gazowej i zmniejszenie zanieczyszczenia energetycznego.

1.9.4. Zagrożenia elektroenergetyczne promieniowaniem niejonizującym

Przez gminę Poświętne przechodzi jedna napowietrzna linia elektroenergetyczna WN = 400 kV Miłosna - Narew.

Od w/w źródła wytwarzającego elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące proponuje się przyjmować szerokość strefy ochronnej min. 33 m. od skrajnego przewodu linii przy zalecanej odległości od osi linii - 50 m.

1.9.5. Zdewastowane tereny eksploatacji powierzchniowej

W gminie brak jest dużych obszarów powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

Lokalne małe wyrobiska wiejskie, eksploatowane na potrzeby własne, są rekultywowane w kierunku leśnym.

1.9.6. Zagrożenia z tytułu składowania odpadów stałych i płynnych

W gminie brak jest komunalnej oczyszczalni ścieków. Nieczystości płynne są zagospodarowywane indywidualnie.

Na terenie gminy na gruntach wsi Wilkowo Stare funkcjonuje gminne wysypisko śmieci o pow. 0,6 ha - wykorzystane w 20%. Wysypisko to jest niezalegalizowane i wymaga uregulowań prawnych.

2. Środowisko kulturowe

2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych

a) Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków znajdują się w następujących miejscowościach:

Pietkowo

-plebania rzymskokatolicka, 2 poł. XVIIIw., dec. WKZ-5340/13/95 z dn. 25.08.1995r, nr rej. 803,

-park podworski, XVIIIw., dec. KL.WKZ-5340/26/77 z dn. 21.10.1977r, nr rej. 410,

-cmentarz rzymskokatolicki, pocz. XVIIIw., dec. KL.WKZ-5340/22/87 z dn. 30.12.1987r, nr rej. 662,

Brzozowo Chrzczony

-wiatrak koźlak, drewniany 1875 - 84, wł. prywatna, dec.KL.WKZ-5340/13/79 z dn.20.03.1979r, nr rej. 401.

Wyżej wymienione obiekty podlegają ochronie konserwatorskiej. Wszelkie prace przy nich wymagają zezwoleń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

b) Obiekty o charakterze zabytkowym nie wpisane do rejestru zabytków, uwzględnione w publikacji z 1992r „Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Województwo białostockie”:

Brzozowo - Chrzczony - zagroda nr 20 (dom, drewn., l.20 XX w. i stodoła, drewn., 1929r)

Brzozowo - Korabie -dom nr 4, drewn., k.XIX w.

Brzozowo - Panki

- stodoła w zagrodzie nr 23, drewn., k.XIX w.
- stodoła w zagrodzie nr 25, drewn., XIX/XX

Dzierżki - dom nr 24 drewn., k. XIX w.

Gabrysin - park dworski krajobrazowy, po 1815 r.

Marynki - obora dworska, mur. (kam.), pocz. XX w.

Pietkowo

- zespół kościoła par. p.w. św. Anny
  - kościół, mur., l.20 XX w.
  - obora, drewn.-mur., k. XIX w.
  - stodoła, drewn.-mur. K. XIX w.
- grobowiec rodzinny hrabiów Starzeńskich na omentarzu grzebalnym, mur.(kam.), 2 poł. XIX w.
- pozostałości zespołu dworskiego
  - dom ogrodnika, ob. budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.,
  - stajnia z oborą, ob. magazyn, mur., XIX w. rozbud. pocz. XX w.,
  - zespół gorzelni
    - gorzelnia, mur., pocz. XX w.,
    - dom mieszkalny, mur., 1901r, remont.,
    - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.,
- magazyn dworski, mur., 1894r,
- dom nr 15, mur., 1904r,
- dom nr 25, drewn., 2 poł. XIX w.,
- dom nr 35, drewn., k. XIX w.,
- dom nr 41, drewn., k. XIX w.,
- dom nr 43, drewn., k. XIX w.,

- dom nr 56, mur., 1895 r.,
- dom nr 62, mur., pocz. XXw.,
- dom nr 70, mur., pocz. XX w.,
- dom nr 75, drewn., k. XIX w.

Poświętne

- zespół kościoła par. p.w. Przemienienia Pańskiego
-kościół, mur., 1906 r.,
-ogrodzenie, mur. (kam.), po 1906 r.,

Stara Liza

- dom nr 8, drewn., k. XIX w.,
- lamus w zagrodzie nr 16, pocz. XX w.,

Stare Brzozowo

- dom nr 23, drewn., l. 30 XX w.,
- wiatrak koźlak, drewn., ok. 1912 r.,

Stare Wilkowo - dom nr 39, mur., XIX/XX w.,

Stare Zdrody - dom nr 15, drewn., pocz. XX w.,

Wołkuny - wiatrak koźlak, drewn., ok. 1900 r.

c) Parki i cmentarze o wartościach historyczno-kulturowych we wsiach:

- Gabrysin** - pozostałości parku dworskiego
- Poświętne**
-cmentarz przykościelny
-cmentarz rzymskokatolicki

Prace pielęgnacyjne i porządkowe na terenach parków i cmentarzy oraz prace remontowo konserwatorskie zabytkowych nagrobków należy przeprowadzić po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2.2. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy zlokalizowano 122 stanowiska archeologiczne.

Do rejestru zabytków woj. białostockiego wpisano dwa cmentarzyska kurhanowe z okresu rzymskiego w Grochach Starych (st. 1 i st. 7).

Osadnictwo pradziejowe, wczesno- i średniowieczne koncentruje się głównie na stokach i w dolinie rzeki Lizy oraz w bezpośrednim sąsiedztwie doliny zalewowej.

Cmentarzysko kurhanowe w Grochach Starych (st. 1) jest pozostałością osadnictwa ludności kultury wielborskiej.

Spis stanowisk archeologicznych w gminie Poświętne obejmuje:

Nr stanowiska obsz.	Miejscowość Nr st. w miej.	Chronologia	Funkcja obiektu
1	2	3	4
OBSZAR 41 - 83			
1	Zdrody Stare st. 1	wczesne średniowiecze	ślad osadnictwa
2	Zdrody Stare st. 2	ep. kam. wcz. sred. /p. sred./okr. nowożytny	ślady osady
3	Zdrody Stare st. 3	XII - XIII w.	osada
4	Zdrody Stare st. 4	XII - XIII w.	osada
5	Kamińskie Ocioski st. 1	epoka kamienia	ślad osadnictwa
6	Kamińskie Ocioski st. 2	okres nowożytny	osada
7	Kamińskie Retłowizna st. 1	XI - XIII p. sred./okr. nowożytny	osada
8	Kamińskie Wiktory st. 1	okres nowożytny	osada
9	Gołębie st. 1	ep. kam., okr. nowoz. nieokr.	ślady osadnictwa
10	Grochy Stare st. 2	epoka kamienia	ślad osadnictwa
11	Grochy Stare st. 3	epoka kamienia	ślad osadnictwa
12	Kamińskie Pliszki st. 1	okres nowożytny	osada
13	Gołębie st. 2	p. sred./okr. nowoz. nieokreśl.	ślady osadnictwa
14	Kamińskie Retłowizna st. 2	ep. kam. p. sred./okr. nowoz.	ślady osadnictwa
15	Kamińskie Jaśki st. 1	p. sredn./okr. nowożytny	osada
16	Kamińskie Jaśki st. 2	chronol. nieokreślona	ślad osadnictwa
17	Kamińskie Jaśki st. 3	sredn., okr. nowożytny	osada, ślad osadnictwa
18	Kamińskie Ocioski st. 3	sredn., okr. nowożytny	ślad osadn., osada
19	Zdrody Stare st. 5	ep. kam. wcz. średniowiecze	ślady osadnictwa
20	Zdrody Stare st. 6	wcz. sredn. /p. sred./okr. nowoz.	ślady osadnictwa
21	Zdrody Stare st. 7	ep. kam., wcz. sredniew.	ślady osadnictwa
OBSZAR 41 - 84			
22	Grochy Stare st. 8	p. sredniow./okr. nowoz.	ślady osadnictwa
23	Grochy Stare st. 4	ep. kam./ep. brązu p. sk./okr. nowożytny	ślady osadnictwa
24	Grochy Stare st. 7	QWR	cmentarzisko kurhanowe
25	Grochy Stare st. 1	QWR/kult. wielbarska/ep. kam. - ep. brązu, p. sredn. - okr. nowożytny	cmentarzisko kurhanowe, punkty osadnicze
26	Grochy Stare st. 5	późne średniow./okr. nowożytny	osada

1	2	3	4
27	Grochy Stare st.6	wcz. średn., p. średn./okr. nowożytny	punkty osadnicze
OBSZAR 42 - 82			
28	Brzozowo Korabie st. 1	wczesne średniowiecze	kurhan
29	Brzozowo Korabie st.2	wczesne średniowiecze	cmentarzysko kurhanowe
30	Brzozowo Korabie st. 3	wcz. ep. brązu, średn. okr. nowożytny	punkt i ślady osadnicze
OBSZAR 42 - 83			
31	Poświętne st. 1	wcz. średn. okr. nowożytny	ślady osadnictwa
32	Chomizna st. 1	p. średn. - okr. nowożytny	osada
33	Brzozowo Antonie st. 1	ep. kam. - ep. brązu, okr. nowożytny	punkt osadniczy
34	Brzozowo Antonie st. 2	p. średn. - okr. nowożytny	osada
35	Brzozowo Muzyły st. 1	ep. kam., okr. nowożytny	punkt i ślad osadnictwa
36	Brzozowo Chab dyst. 1	okr. staroż., okr. nowożytny	pkt. osadn., osada
37	Wilkowo Nowe st. 1	epoka kamienia	punkt osadniczy
38	Brzozowo Antonie st. 3	okres nowożytny	osada
39	Brzozowo Muzyły st. 2	wcz. średn. okr. nowożytny	punkt osadniczy, osada
40	Brzozowo Muzyły st. 3	wcz. średn. okr. nowożytny	punkt i ślad osadnictwa
41	Brzozowo Chrzczony st. 1	średniow. okr. nowożytny	ślady osadnictwa, osada
42	Brzozowo Chrzczony st. 2	średniowiecze, okres nowożytny	osada
43	Wilkowo Nowe st. 2	średniowiecze	osada
44	Wilkowo Stare st. 1	średn. okr. nowożytny	osada, ślad osadnictwa
45	Wilkowo Stare st. 2	średn. okres nowożytny	osada, ślad osadnictwa
46	Łukawica st. 5	QWR, okr. nowożytny	osada, punkt osadniczy
47	Łukawica st. 6	ep. kamienia, wcz. ep. żelaza	ślady osadnicze, osada
48	Łukawica st. 7	p. średniowiecze - okres nowożytny	osada
OBSZAR 42 - 84			
49	Pietkowo st. 1	okres wpływów rzymskich	osada
50	Pietkowo st. 2	QWR, p. średniow. okr. nowożytny	osady i ślady osadnictwa
51	Józefin st. 1	wcz. ep. brązu /kult trzciniecki/ epoka brązu /kult łużycki/	osada, ślady osadnictwa
52	Józefin st. 2	okres starożytny	punkt osadniczy
53	Józefin st. 3	epoka kamienia - epoka brązu	ślady osadnictwa
54	Józefin st. 4	epoka kamienia	punkt osadniczy
55	Pietkowo st. 3	okr. starożytny, średniowiecze	osada

1	2	3	4
56	Pietkowo st. 4	p. średniow. XVI-XVIIw.	osada, ślad osadnictwa
57	Pietkowo st. 5	ep. kamienia ep. brązu	ślad osadnictwa
58	Turek st. 1	okr. starożytny, wczesne średniowiecze	ślad osadnictwa, osada
59	Turek st. 2	ep. brązu, laten - OWR	ślad osadnictwa, osada
60	Turek st. 3	okres starożytny	-ślad osadnictwa
61	Pietkowo st. 6	epoka kamienia	punkt osadniczy
62	Pietkowo st. 7	wcz. średniow., okr. nowożytny	punkty osadnicze
63	Pietkowo st.	okres starożytny	punkt osadniczy
64	Pietkowo st. 9	ep. kam. - ep. brązu, wcz. średniowiecze	ślady osadnictwa
65	Pietkowo st. 10	okr. staroz., okr. nowoz.	punkt osadniczy, osada
66	Wółka Pietkowska st. 1	okres starożytny	ślad osadnictwa
67	Łukawica st. 2	ep. kamienia ep. brązu	ślad osadnictwa
68	Łukawica st. 3	ep. brązu/kult. lużycka/	ślad osadnictwa
69	Łukawica st. 4	p. średniow. XVI-XVIIw.	ślad osadnictwa, osada
70	Pietkowo st. 11	średniowiecze	osada
71	Pietkowo st. 12	OWR, p. średniowiecze, okr. nowożytny	osady
72	Pietkowo st. 13	późne średniowiecze	osada
73	Pietkowo st. 14	p. średn., okr. nowoz.	osada, ślad osadnictwa
74	Pietkowo st. 15	OWR, okr. nowożytny	osada, ślad osadnictwa
75	Pietkowo st. 16	wcz. średn., późne średn.	ślad osadnictwa, osada
76	Pietkowo st. 17	ep. kamienia, p. średniowiecze	ślad osadn., punkt osadn.
77	Pietkowo st. 18	średniowiecze	ślad osadnictwa
78	Pietkowo st. 19	średn., ep. kamienia	ślady osadnictwa
OBSZAR 43 - 83			
79	Liza Stara st. 1	wcz. średn., okr. nowoz.	ślady osadnictwa
80	Liza Stara st. 2	chronologia nieokreślona	kurhan
81	Liza Stara st. 3	późne średniowiecze	osada
82	Liza Stara st. 4	p. średn., okr. nowoz.	ślad i punkt osadniczy
83	Liza Stara st. 5	okr. staroz., p. średn., okr. nowożytny	ślad osadn., osada
84	Liza Stara st. 6	ep. brązu, wcz. ep. żelaza, wcz. średnio., p. średniow., okr. nowoz.	ślad osadnictwa, osady
85	Liza Stara st. 7	ep. kam., wcz. średn., p. średn., okr. nowożytny	punkt i ślady osadnicze
86	Liza Stara st. 8	wcz. ep. żelaza, okr. staroz., okr. nowożytny	ślad osadnictwa, osada, ślad osadnictwa
87	Liza Stara st. 9	okr. staroz., średniow.	ślad osadnictwa, osada
88	Liza stara st. 10	wcz. średn., OWR	punkt i ślad osadnictwa
89	Liza Stara st. 11	OWR, okr. nowożytny	ślad i punkt osadniczy
90	Liza Stara st. 12	ep. brązu, okr. starożytny, średniow., okr. nowożytny	punkty osadnicze, osada, punkt osadniczy

1	2	3	4
91	Liza Stara st.13	ep. kamienia, ep. brązu OWR	punkty osadnicze, osada
92	Liza Stara st. 14	wcz. sredn. okr. nowoz.	ślady osadnictwa
93	Liza Stara st.15	średniow. okr. nowozyt.	osada, punkt osadniczy
94	Liza Stara st.16	późne średniow. okr. nowozytny	osada, punkt osadniczy
95	Zalesie Stare st.1	ep. kamienia, p.średniow. okr. nowozytny	punkt, osadniczy, osada
96	Zalesie Stare st.2	ep. kamienia, średniow.	punkt i ślad osadnictwa
97	Zalesie Stare st. 3	ep. brązu, p.średniow. okr. nowozytny	osady
98	Zalesie Stare st. 4	okr. staroz. p.średniow. okr. nowozytny	punkt osadniczy, osada, punkt osadniczy
99	Zalesie Stare st.5	okr. staroz. wcz.średn.	punkt osadniczy, osada
100	Zalesie Stare st.6	wcz.średn. okr. nowoz.	osada, ślad osadnictwa
101	Zalesie Stare st.7	ep. brązu, okr. nowoz.	ślady osadnictwa
102	Zalesie Stare st. 8	ep. brązu, okr. nowoz.	ślady i punkt osadniczy
103	Zalesie Stare st. 9	ep. kam., ep. brązu, p.średniowiecze	ślady i punkty osadnicze
104	Zalesie Stare st.10	ep. kamienia, ep. brązu	ślady i punkt osadniczy
105	Zalesie Stare st.11	neolit	punkt osadniczy
106	Zalesie Stare st. 12	okr. staroz. p. średniow. okr. nowozytny	punkt, ślad i punkt osadniczy
107	Liza Nowa st. 1	wczesny okres epoki brązu	punkt osadniczy
108	Liza Nowa st. 2	ep. kam., ep. brązu, okr. nowozytny	ślady i punkt osadniczy
109	Liza Nowa st. 3	wcz. sredn. okr. nowoz.	punkty osadnicze
110	Liza Nowa st. 4	okr. staroz. neolit, okr. nowozytny	ślady i punkt osadniczy
111	Liza Nowa st.5	neolit, epoka brązu, obozowisko	ślady osadnictwa

3. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie

3.1. Ludność i obszar gminy

Gmina Poświętne obejmuje obszar o pow. 114 km², co stanowi 1,1% powierzchni województwa białostockiego. Gmina należy do grupy najmniejszych gmin, zajmuje 41 miejsce wśród 50 gmin województwa.

Według danych statystycznych z 1997r w gminie zamieszkiwało 4.070 osób, z tego 2.095 mężczyzn oraz 1.975 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadały

94 kobiety. Pod względem liczby ludności gmina zajmuje 32 miejsce wśród gmin województwa.

Gęstość zaludnienia gminy na 1 km² wynosi 36 i jest wyższa od przeciętnej na terenach wiejskich (27) oraz znacznie niższa od średniej wojewódzkiej (70).

Gmina dzieli się na 34 sołectwa, które obejmują 37 miejscowości.

3.2. Zmiany rozmieszczenia ludności

W latach 1946 - 1997 ludność gminy zmniejszyła się o 1.269 osób tj. o 24%.

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety na 100 mężczyzn
1	2	3	4	5
1946	5339			
1950	4705			
1960	4651			
1970	4745	2417	2328	96
1978	4366	2280	2086	92
1985	4249	2252	1997	87
1988	4187	2198	1989	90
1990	4185	2199	1986	90
1991	4160	2178	1982	91
1992	4200	2182	2018	92
1993	4189	2173	2015	93
1994	4136	2133	2003	94
1995	4116	2115	2001	95
1996	4064	2082	1982	95
1970	4070	2095	1975	94

W strukturze ludności na przestrzeni lat 1970 - 1997 przeważają mężczyźni.

Analiza rozmieszczenia ludności w latach 1970 - 1988 w poszczególnych wsiach wskazuje, że mimo spadku ogólnej liczby ludności, w 5 wsiach sołeckich wystąpił wzrost ludności. Są to: Nowe Wilkowo - 38, Poświętne - 22, Gołobie - 13, Brzozowo Solniki - 7, Nowe Zdrody - 6.

Największy spadek ludności wystąpił we wsiach sołeckich: Stare Wilkowo - 106, Stara Liza - 86, Pietkowo - 83, Łukawica - 45, Brzozowo Antonie - 35, Stare Zdrody - 35. W pozostałych miejscowościach ubytek ludności wahał się w granicach 1-26 osób.

**Ludność gminy Poświętne
według miejscowości**

Lp.	Nazwa sołectwa	1970	1978	1988	1997
1	2	3	4	5	6
1	Brzozowo -Antonie	129	118	94	111
2	Brzozowo-Chabdy	61	56	55	63
3	Brzozowo-Chrzczonki	74	64	66	65
4	Brzozowo-Chrzczony	122	107	103	108
5	Brzozowo-Korabie	115	94	89	103
6	Brzozowo-Muzyły	73	65	68	70
7	Brzozowo-Panki	144	134	143	143
8	Brzozowo Solniki	75	82	82	80
9	Chomizna	5	54	44	51
10	Dzierżki	177	166	157	117
11	Dzierżki Ząbki				46
12	Gabrysin	148	159	146	151
13	Porośl Głuchy				40
14	Gołębie	130	142	143	190
15	Józefin	64	68	74	72
16	Kamieńskie Jaśki	83	77	72	62
17	Kamieńskie Ocioski	110	98	101	96
18	Kamieńskie Wiktory	109	100	88	95
	Płiszki	50	46	30	40
19	Łukawica	164	139	119	127
20	Marynki	145	140	136	127
21	Nowa Liza	129	112	112	123
22	Nowe Wilkowo	72	60	110	113
23	Nowe Zdrody	171	173	177	173
24	Pietkowo I	405	340	322	230
25	Pietkowo II				73
26	Porośl Wojsławcy	277	262	253	220
27	Poświętne	259	245	281	280
28	Stara Liza	336	282	250	267
29	Stare Brzozowo	217	211	193	195
30	Stare Grochy	220	216	205	215
31	Stare Wilkowo	334	274	228	245
32	Stare Zdrody	167	153	133	135
33	Turek	79	77	73	80
34	Wołkuny	56	47	40	40

Źródło: NSP 1970, 1978, 1988

Materiały statystyczne WUS w Białymstoku za 1997r.

3.3. Zmiany w stanie i strukturze ludności

3.3.1. Struktura wieku ludności gminy w roku 1996 przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie 1	Ogółem		mężczyźni 4	kobiety 5
	osób 2	% 3		
Ludność ogółem	4.064	100,0	2.082	1.982
Wiek przedprodukcyjny 0 -17	1.153	28,4	600	553
0 - 2	186	4,6	102	84
3-6	259	6,4	132	127
7-14	549	13,5	280	269
15-17	159	3,9	86	73
Wiek produkcyjny 18-64 M/59 K	2.156	53,0	1.218	938
18-64 M.	1.218	30,0	1.218	-x
18-59 K	938	23,0	x	938
Wiek poprodukcyjny 65 M/60 K i więcej	755	18,6	264	491
65 i więcej M.	264	6,5	264	x
60 i więcej K	491	12,1	x	491

3.3.2. Struktura wieku ludności na przestrzeni lat 1988 - 1996 kształtowała się na zbliżonym poziomie i wynosiła:

Wiek 1	1988 2	1990 3	1994 4	1995 5	1996 6
przedprodukcyjny	28,4	28,5	28,2	28,3	28,4
produkcyjny	53,2	53,0	53,0	52,8	53,0
poprodukcyjny	18,4	18,5	18,8	18,9	18,6

3.3.3. Struktura ludności w podstawowych grupach wiekowych w poszczególnych miejscowościach według stanu z 1988r.

Lp.	Nazwa wsi	0-19			20-64M/59K			65M/60K i więcej		
		Ogół. ludz.	M.	K.	Ogół. ludz.	M.	K.	Ogół. ludz.	M.	K.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Ogółem	1303	603	700	211	1216	897	771	281	490
1	Brzozowo-Antonie	26	12	14	3	32	20	16	9	7
2	Brzozowo-Chabdy	17	12	5	52	16	13	9	3	6
3	Brzozowo-Chrzczonki	21	11	10	29	18	14	13	6	7
4	Brzozowo-Chrzczony	27	13	14	32	34	17	25	10	15
5	Brzozowo-Korabie	25	11	14	51	28	17	19	6	13
6	Brzozowo-Muzyły	21	14	7	45	19	17	11	5	6
7	Brzozowo-Panki	46	22	24	36	40	26	31	14	17
8	Brzozowo-Solniki	30	10	20	66	28	18	6	-	6
9	Chomizna	10	6	4	46	15	11	8	2	6
10	Dzierżki	47	27	20	26	46	35	29	7	22
11	Dzierżki Ząbki				81					
12	Gabrysin	41	13	28		50	42	13	4	9
13	Głuchy				92					
14	Gołębie	54	18	36	71	36	35	18	7	11
15	Józefin	26	10	16	38	19	19	10	2	8
16	Kamińskie Jaśki	17	5	12	36	24	12	19	7	12
17	Kamińskie Ocioski	30	15	15	49	26	23	22	8	14
18	Kamińskie Wiktory	21	13	8	55	33	22	12	3	9
	Pliszki	12	5	7	12	6	6	6	2	4
19	Łukawica	31	16	15	58	38	20	30	9	21
20	Marynki	50	27	23	69	43	26	17	4	13
21	Nowa Liza	36	11	25	56	33	23	20	8	12
22	Nowe Wilkowo	39	25	14	49	29	20	22	9	13
23	Nowe Zdrody	52	18	34	87	50	37	38	13	25
24	Pietkowo I	115	60	55	146	80	66	61	19	42
25	Pietkowo II									
26	Porośl Wojślawy	83	43	40	120	66	54	50	19	31
27	Poświętne	115	49	66	130	68	62	36	16	20
28	Stara Liza	71	38	33	136	81	55	43	15	28
29	Stare Brzozowo	53	23	30	101	58	43	39	15	24
30	Stare Grochy	56	24	32	102	58	44	47	20	27
31	Stare Wilkowo	60	25	35	116	66	50	52	22	30
32	Stare Zdrody	35	13	22	72	45	27	26	8	18
33	Turek	27	9	18	36	20	16	10	4	6
34	Wółkuny	9	5	4	18	11	7	13	5	8

3.4. Ruch naturalny ludności

W latach 1990 - 1997 ruch naturalny ludności przedstawiał się następująco:

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Małżeństwa	32	25	32	28	36	29	29	34
Urodzenia żywe	73	72	83	54	58	74	59	55
Zgony	53	67	64	41	57	48	68	47
w tym: niemowląt	-	-	-	1	-	-	-	-
Przyrost naturalny	20	5	19	13	1	28	-9	8

Przyrost naturalny w gminie był dodatni z wyjątkiem 1996r, w którym wystąpił wzrost liczby zgonów, co dało ujemny współczynnik przyrostu naturalnego.

3.5. Migracje ludności

W gminie występuje ujemne saldo migracji, co ilustruje poniższe zestawienie:

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Napływ	61	53	63	55	34	38	43	47
z miast	23	33	31	29	15	12	23	x
ze wsi	38	20	31	26	19	26	20	x
Odływ	74	83	121	79	86	70	67	63
do miast	35	61	67	46	54	56	38	x
na wieś	39	22	54	29	32	14	29	x
za granicę			4					
Saldo migracji	-13	-30	-58	-24	-52	-32	-24	-16

3.6. Zmiany ludnościowe

W latach 1990 - 1995 główną przyczyną spadku liczby ludności gminy było ujemne saldo migracji. Natomiast na spadek liczby ludności gminy w 1996r wpłynęło ujemne saldo, zarówno migracji jak i przyrostu naturalnego.

3.7. Źródła utrzymania ludności

Głównym źródłem utrzymania ludności gminy jest rolnictwo, mimo znacznego spadku wskaźnika udziału.

Lata	Ludność utrzymująca się							
	Ogółem		z pracy poza rolnictwem		z pracy w rolnictwie		ze źródeł niezarobkowych	
	osób	%	osób	%	osób	%	osób	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1970	4.745	100	963	20,3	3.713	78,2	69	1,5
1978	4.366	100	989	22,7	3.146	72,1	227	5,2
1988	4.187	100	900	21,5	2.472	59,0	815	19,5

W gminie występuje znaczny wzrost udziału ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych (pracujący emeryci, renciści, bezrobotni) oraz niewielki spadek utrzymujących się z pracy poza rolnictwem.

3.8. Ludność czynna i bierna zawodowo

	1978		1988	
	osób	%	osób	%
1	2	3	4	5
Czynni zawodowo	2.516	57,6	2.387	57,0
Bierni zawodowo	1.850	42,4	1.800	43,0
	4.366	100,0	4.187	100,0

3.9. Zatrudnienie

Zatrudnienie w gospodarce narodowej poza rolnictwem indywidualnym wynosiło:

Wyszczególnienie	1988	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	330	261	274	249	239	188	164
Mężczyźni	170	149	152	135	134	87	x
Kobiety	160	118	122	114	101	101	x

Uwaga: Bez pracujących w jednostkach małych oraz bez duchownych.

- Liczba zatrudnionych w gospodarce narodowej wykazuje tendencję spadkową.
- Według danych z 1996r w strukturze zatrudnienia dominującym działem jest edukacja - 31,7%. Znaczna liczba osób pracuje w działach:
  - produkcyjnym - 14,6%
  - rolnictwie, handlu i administracji - po 11 %
  - ochrona zdrowia i opieka społeczna - 9,1%
- Z ogólnej liczby zatrudnionych w sektorze publicznym pracuje 98 osób tj. 60%, natomiast w sektorze prywatnym - 66 osób, tj. 40%.

Liczbę pracujących w gospodarce narodowej wg. sekcji EKD przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		1992		1994		1996	
a- ogółem							
b- sektor publiczny							
c- sektor prywatny							
1		osób	%	osób	%	osób	%
2	3	4	5	6	7		
Ogółem	a	274	100,0	239	100,0	164	100,0
	b					98	
	c					66	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	a	26	9,5	33	13,8	19	11,6
	b					3	
	c					16	
Działalność produkcyjna	a	19	6,9	32	13,4	24	14,6
	b					1	
	c					23	
Handel i naprawy	a	23	8,4	20	8,4	19	11,6
	b					-	
	c					19	
Transport,składowanie i łączność	a			8	3,3	7	4,3
	b					7	
	c					-	
Pośrednictwo finansowe	a	8	2,9	7	2,9	8	4,9
	b					-	
	c					8	
Administracja publiczna i obrona narodowa	a	69	25,2	56	23,4	19	11,6
	b					19	
	c					-	
Edukacja	a	78	28,5	63	26,4	52	31,7
	b					52	
	c					-	
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	a	15	5,5	17	7,1	15	9,1
	b					15	
	c					-	
Pozostała działalność usług, komunalne, socjalne i indywidualne	a	36	13,1	3	1,3	1	0,6
	b					1	
	c					-	

3.10. Bezrobocie

•W latach 1993-1996 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła:

Wyszczególnienie	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5
Ogółem	212	234	229	188
mężczyźni	113	115	116	81
kobiety	99	119	113	107
Absolwenci	37	38	30	14
mężczyźni	17	15	7	2
kobiety	20	23	23	12

1	2	3	4	5
Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy		2		4
Bez prawa do zasiłku		112		113
W wieku 18-44 lata		218		171
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy		88		89

Źródło: Rejonowy Urząd Pracy w Łapach.

- Liczba bezrobotnych według poziomu wykształcenia kształtowała się następująco:

Wykształcenie	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5
wyższe	2	2	2	2
średnie policealne i zawodowe	39	47	42	28
licealne	9	9	10	7
zasadnicze zawodowe	109	108	108	98
podstawowe	53	69	67	53

Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym: w latach 1993-1995 - 76%, w 1996r - 80%.

- Bezrobotni według przedziałów wiekowych w latach 1993-1996.

Przedział wiekowy	1993		1994		1995		1996	
	osób	%	osób	%	osób	%	osób	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	212	100,0	234	100,0	229	100,0	188	100,0
o	113		115		116		81	
m	99		119		113		107	
k								
18-24	124	58,5	138	59,0	133	58,1	101	53,7
o	67		63		64		43	
m	57		75		69		58	
k								
25-34	51	24,1	49	20,9	49	21,4	46	24,5
o	23		24		24		18	
m	28		25		25		28	
k								
35-44	24	11,3	31	13,2	33	14,4	24	12,8
o	14		16		18		12	
m	10		15		15		12	
k								
45-54	10	4,7	10	4,3	9	3,9	14	7,4
o	6		7		5		5	
m	4		3		4		9	
k								
55-59	3	1,4	6	2,6	5	2,2	3	1,6
o	3		5		5		3	
m			1		-		-	
k								

Źródło: Rejonowy Urząd Pracy w Łapach, obliczenia własne

- Największą grupę bezrobotnych, bo ponad 50% stanowiła młodzież w wieku 18-24 lat. Drugą, co do wielkości grupą, byli bezrobotni w wieku 25-34 lat.
- Wśród bezrobotnych w 1993 i 1995 przeważali mężczyźni. W 1996r przewagę mają kobiety.

3.11. Przewidywane zmiany w dynamice demograficznej i wynikające z tego uwarunkowania i konsekwencje dla polityki społeczno-gospodarczej gminy.

Biorąc pod uwagę prognozy rozwoju ludności województwa białostockiego do 2010r. zawarte w wytycznych ze studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego, należy oczekiwać pogorszenia wskaźników demograficznych w gminie Poświętne, gdzie liczba ludności będzie sukcesywnie maleć.

Prognozuje się następującą wielkość zaludnienia gminy:

2000r	- 4.000 mieszkańców
2005r	- 3.800 - „ -
2010r	- 3.600 - „ -

- W najbliższej przyszłości konsekwencją zmian zachodzących w strukturze ludności będzie:
  - nieznaczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym,
  - wzrost ludności w wieku produkcyjnym
  - wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym
- Proces starzenia się ludności gminy wymagać będzie podjęcia działań związanych z budową systemu zabezpieczenia społecznego.

4. Analiza sieci osadniczej i zagospodarowania gminy.

4.1. Sieć osadnicza

Podstawową funkcją gminy jest i pozostanie rolnictwo o specjalizacji uprawy zbóż, roślin przemysłowych (głównie buraka cukrowego na potrzeby cukrowni w Łapach), warzyw i owoców oraz chów bydła mlecznego i trzody chlewnej.

Gmina składa się z 37 miejscowości, w tym: 34 sołeckich.

Sieć osadnicza, pod względem systemu obsługi, ukształtowała się następująco:

1. Wieś Poświętne ze wsią Gołębie pełnią funkcję gminnego ośrodka rozwoju z podstawowym i gminnym programem usług obsługi ludności i rolnictwa obszaru gminy.
2. Wieś Stare Brzozowo i zespół wsi Pietkowo, Gabrysin, Turek są ośrodkami z podstawowymi usługami obsługi ludności i rolnictwa o poszerzonym programie.

3. Wsie: Kamińskie Jaśki, Porośl Wojślawy, Stara Liza, Stare Wilkowo i Stare Grochy posiadają podstawowy program usług ludności i rolnictwa.
4. Wsie: Brzozowo Antonie, Nowa Liza, Brzozowo Korabie, Brzozowo Panki i Nowe Zdrody są z pojedynczymi usługami elementarnymi takimi jak: sklep, świetlica, zlewnia mleka.
5. Pozostałe wsie nie posiadają usług. Pełnią wyłącznie funkcje produkcji rolniczej.

Układ przestrzenny osadnictwa charakteryzuje się tym, że większość wsi posiada zabudowę zwartą o układzie ulicowym lub wielodrożnicowym. Zabudowa kolonijna występuje we wsiach: Nowe Zdrody, Stare Zdrody, Łukawica i Marynki. Układ wielodrożnicowy, gdzie zabudowa zwarta rozmieszczona jest przy dwu i więcej ulicach, występuje we wsiach: Stare Zdrody, Porośl Wojślawy, Brzozowo Antonie, Stare Brzozowo, Brzozowo Panki, Pietkowo - Gabrysin - Turek i Stare Grochy.

Wielkość miejscowości sołeckich, pod względem wielkości zaludnienia, jest następująca:

do 100 osób	- 16 wsi
100-200 osób	- 11 wsi
powyżej 200 osób	- 6 wsi

Generalnie następuje systematyczny spadek liczby ludności w gminie. Wzrost ludności w latach 1970 - 96 odnotowano w 5 następujących wsiach: Nowe Wilkowo, Poświętne, Gołębie, Brzozowo Solniki i Nowe Zdrody.

4.2. Zagospodarowanie przestrzenne gminy

4.2.1. Mieszkalnictwo

Podstawową formą budownictwa mieszkaniowego w poszczególnych wsiach gminy jest i pozostanie zabudowa zagrodowa. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy przewidywana jest w Poświętnem, Pietkowie, Gabrysinie i Turku oraz w Starym Brzozowie. Obecny poziom nasycenia w mieszkania w gminie jest niezbyt wysoki i wynosi 255 mieszkań na 1000 mieszkańców. Docelowy liczony wskaźnikiem europejskim winien wynosić 400 mieszkań na 1000 mieszkańców.

Ruch budowlany w zakresie realizacji budownictwa mieszkaniowego jest umiarkowany. W latach 1990-96 oddano do użytku 45 mieszkań. Z przeprowadzonych analiz wynika, że nie nastąpi potrzeba znacznego ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych. Wystąpi natomiast potrzeba wymiany budynków w złym stanie technicznym, modernizacji istniejącej zabudowy oraz podniesienia standardu i wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczne.

4.2.2. Usługi i działalność gospodarcza

W 1997r w gminie prowadziły działalność gospodarczą 43 podmioty gospodarcze. Działalność usługowa jest dosyć szeroka i obejmuje m.in. usługi: handlowe, budowlane, transportowe, pośrednictwo handlowe i ubezpieczeniowe, lecznictwo, działalność kulturalno-rozrywkową i gastronomiczną. Z zakresu usług obsługi rolnictwa działają:

- punkt unasienniania zwierząt i usługi melioracyjne w Gołębiach,
- usługi weterynaryjne, lecznictwo i profilaktyka zwierząt w Brzozowie Starym,
- sprzedaż artykułów do produkcji rolnej w Wilkowie Starym,
- magazyn artykułów masowych i pasz w Poświętnem,
- punkt skupu żywca w Brzozowie Starym,
- Spółdzielnia Usług Mechanizacyjnych i stacja paliw w Poświętnem,
- zlewnie mleka Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Łapach w następujących miejscowościach: Poświętne, Pietkowo, Wilkowo Stare, Liza Stara, Brzozowo Stare, Brzozowo Antonie, Kamińskie Jaśki i Grochy.

Z zakładów produkcyjnych w gminie istnieją: piekarnia w Poświętnem, gorzelnia w Pietkowie, masarnia w Brzozowie Chrzczonach, produkcja wyrobów z drewna w Brzozowo Korabie oraz wyrób i sprzedaż tarcicy w Porośli Wojśławach.

Prowadzona działalność usługowa i produkcyjna nie zaspokaja wszystkich potrzeb mieszkańców gminy. Szczególny niedobór rysuje się w zakresie usług motoryzacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych. Istnieje potrzeba utworzenia gminnego ośrodka kultury i sportu, organizacji placówek opieki społecznej oraz organizacji rekreacji i wypoczynku. Zabezpieczenie terenów pod rozwój usług i działalność gospodarczą w miejscowym planie gminy jest wystarczające. Popyt na tereny usługowe z upływem czasu będzie wzrastał. Czynnikiem powodującym popyt będzie modernizacja rolnictwa i zagospodarowanie zbędnej w rolnictwie siły roboczej. Działalność usługowa będzie również organizowana na terenach zabudowy zagrodowej, we własnych budynkach mieszkalnych i adaptowanych do nowych funkcji budynkach gospodarczych.

W gminie istnieją możliwości kontynuacji działalności istniejącego przemysłu rolno-spożywczego i rozwoju przetwórstwa na bazie lokalnych surowców rolniczych i leśnych.

Warunkiem funkcjonowania i rozwoju przemysłu jest spełnienie wymogów sanitarnej ochrony wód, ze względu na sąsiedztwo Narwiańskiego Parku Narodowego.

4.2.3. Tereny zieleni

Z terenów zieleni w gminie istnieją:

- a) cmentarze rzymsko-katolickie w: Pietkowie i Poświętnem, wymagające zabezpieczenia rezerw terenowych pod dalszy rozwój,
- b) park podworski w Pietkowie podlegający ochronie konserwatorskiej i wymagający rewaloryzacji i zagospodarowania.

4.3. Struktura własnościowa nieruchomości

W strukturze własnościowej nieruchomości (poza nieruchomościami i gruntami osób fizycznych) w gminie występują:

- 1/ nieruchomości gminy (komunalne),
- 2/ nieruchomości Skarbu Państwa,
- 3/ nieruchomości Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- 4/ Lasy Państwowe,
- 5/ Wspólnoty wyznaniowe,
- 6/ Polskie Koleje Państwowe,
- 7/ wspólnoty gruntowe,
- 8/ nieruchomości Państwowego Funduszu Ziemi.

4.3.1. Nieruchomości gminy obejmują:

- przekazane w zarząd
- oddane w użytkowanie wieczyste i
- stanowiące zasób gruntów

W strukturze własnościowej ośmiu (poza lasami państwowymi) w/w nieruchomości komunalne odgrywają znaczącą rolę dla potrzeb inwestycyjnych. Obejmują w większości tereny istniejących i projektowanych usług i urządzeń komunalnych. Położenie nieruchomości warunkuje rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości i świadczy o właściwej gospodarce gruntami w gminie.

4.3.2. Nieruchomości Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa położone są głównie w obrębie wsi Pietkowo i stanowią grunty rolne po PGR Rudka oraz na obszarze gruntów wsi Brzozowo - Solniki. Powyższe grunty ze względu na położenie są przydatne do rozwoju struktur przestrzennych.

4.3.3. Lasy Państwowe Nadleśnictwa Rudka obejmują głównie obręb wsi Pietkowo. Występują również we wsi Łukawica i Brzozowo Antonie. Istniejące lasy spełniają rolę produkcyjno-gospodarczą i biologiczną w powiązaniu ze strukturą przestrzenną doliny Narwi. Na terenie lasów istnieją duże powierzchnie stawów rybnych.

4.3.4. Grunty parafii rzymsko-katolickich położone są we wsiach: Poświętne, Pietkowo, Stare Brzozowo i Starej Lizie. Są to grunty kościelne i przykościelne oraz cmentarne. Grunty kościelne w Poświętnem położone są w centralnej części wsi i mogą stanowić utrudnienie w rozwoju struktur przestrzennych ośrodka gminnego.

4.3.5. Nieruchomości Skarbu Państwa, PKP, wspólnot gruntowych i PFZ są niewielkich powierzchni, w rozproszeniu i nie przydatne do rozwoju struktur przestrzennych.

4.4. Wnioski o zmianę ustaleń miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy.

Rejestr sporządzony przez Urząd Gminy w Poświętnem obejmuje 11 wniosków o zmiany przeznaczenia terenów lub warunków zabudowy i zagospodarowania w planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wnioskodawcami są:

1/ Nadleśnictwo Rudka (2 wnioski)

-wniosek o przeznaczenie w Pietkowie gruntów rolnych na leśne oraz w Józefinie wydzielenie gruntów leśnych pod budynkami.

2/ Gminna Spółdzielnia „SCH” wnioskująca o zmianę przeznaczenia z terenów zabudowy zagrodowej na handel i usługi

3/ osoby fizyczne wnioskujące o przeznaczenie:

-we wsi Grochy terenów rolnych pod kopalnię żwiru,

we wsi Kamińskie Jaśki terenów rolnych pod usługi i handel,

-we wsi Gołębie terenów rolnych pod zabudowę mieszkaniową z usługami,

-we wsi Nowe Zdrody (5 wniosków) pod budownictwo zagrodowe i mieszkaniowe jednorodzinne.

Przestrzenne rozmieszczenie terenów wnioskowanych o zmiany przeznaczenia tj. jako kontynuacja istniejących struktur i niekolizyjność z innymi funkcjami uzasadnia do wprowadzenia zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy.

5. Usługi

5.1. Edukacja

5.1.1. Szkoły podstawowe

W gminie Poświętne znajdują się 4 szkoły z klasami I - VIII. W roku szkolnym 1997/98 w szkołach tych uczyło się 466 dzieci.

Liczba uczniów w poszczególnych szkołach wynosiła:

Nazwa wsi	Uczniowie	Pomieszczenia do nauczania				Nauczyciele pełnozatrud.	Oddziały	Liczba uczniów	
		razem	izby	prac.	sala gimnastycz.			p.d.n.	oddz.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Poświętne	177	10	8	1	1	10	8	18	22
Pietkowo	85	10	4	6	-	9	8	8	14
Stara Liza	102	7	7	-	-	10	8	14	13
Stare Brzozowo	102	8	8	4	-	9	8	13	13
Razem	466					38		14	16

Szkoły podstawowe znajdują się w następującym stanie technicznym:
 -w Pietkowie - stan dobry,
 -w Brzozowie, Lizie Starej i Poświętnem - stan średni.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych zmniejsza się wraz ze spadkiem ludności. W latach 1990-1997 liczba uczniów kształtowała się następująco:

	<u>1990</u>	<u>1992</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
Liczba uczniów	468	475	479	466

Warunki nauczania w szkołach podstawowych gminy mierzone wskaźnikiem liczby uczniów na pomieszczenie do nauczania i na oddział zbliżone są do średnich wojewódzkich na terenach wiejskich (14 p.d.n. i 16 oddz.). Większe zagęszczenie uczniów występuje w ośrodku gminnym - w Poświętnem.

5.1.2. Przedszkola

W gminie w 1996r znajdowało się jedno przedszkole w Poświętnem na 50 miejsc, do którego uczęszczało 15 dzieci oraz 4 oddziały przedszkolne przy istniejących szkołach podstawowych, do których uczęszczało 58 dzieci.

5.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

5.2.1. Ochrona zdrowia

W gminie znajdują się następujące obiekty: Gminny Ośrodek Zdrowia w Poświętnem, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Starym Brzozowie oraz apteka (oddzielnie) w budynku S.U.M. - jako działalność gospodarcza. Stan techniczny obiektów jest dobry.

W 1996r w Ośrodkach tych zatrudnionych było: 2 lekarzy, 1 lekarz dentysta, 4 pielęgniarki oraz 1 położna.

Mieszkańcy gminy korzystają ponadto ze specjalistycznej opieki zdrowotnej w zakładach znajdujących się w Łapach i Białymstoku.

5.2.2. Opieka społeczna

Na terenie gminy brak jest domu opieki społecznej. Postępujący proces starzenia się ludności oraz jej ubożenie wymaga organizacji placówki opieki społecznej.

5.3. Kultura

W gminie znajdują się następujące obiekty z zakresu kultury:

- Biblioteka w Poświętnem, dysponuje księgozbiorem 9,5 tys. woluminów i liczbą czytelników - 321. Na początku lat 90-tych zlikwidowane zostały

wiejskie punkty biblioteczne. Ponadto istnieją 4 biblioteki w szkołach podstawowych.

- Świetlice wiejskie użytkowane przez Rady Sołeckie w miejscowościach:
Brzozowo Panki - w budynku prywatnym, stan techniczny dobry,
Kamińskie Jaśki - własność komunalna, stan techniczny dobry,
Zdrody Nowe - własność komunalna, stan techniczny średni,
Stara Liza - własność komunalna, stan techniczny średni,
Stare Brzozowo - własność komunalna i prywatna, stan techniczny dobry,
Stare Wilkowo - własność komunalna, stan techniczny dobry.
W świetlicach tych nie jest prowadzona stała działalność kulturalna, jedynie okazjonalne imprezy.
- Świetlice wiejskie wybudowane przez osoby prywatne w miejscowościach:
Brzozowo Korabie i Liza Nowa.
- Gmina Poświętne należy do jednej z nielicznych, w której brak jest Gminnego Ośrodka Kultury. W związku z tym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć lokalizację tego obiektu.
- W okresie od 1990r nastąpiło pogorszenie się wyposażenia gminy w urządzenia i obiekty w zakresie kultury, co ilustruje poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8
Placówki biblioteczne	16	4	4	4	4	2	1
Księgozbiór w tys.woluminów	19,8	8,9	9,0	8,8	8,9	9,2	9,5
Czytelnicy bibliot.	809	859	302	317	296	241	321
Wypożyczenia w tys.wolumin.	12,3	13,2	6,6	6,1	5,2	4,2	4,7
Instytucje kultury				4			

5.4. Handel

W gminie działalność handlową prowadzi 10 sklepów, z których 6 należy do Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” i 4 do osób fizycznych. Sklepy te znajdują się w następujących miejscowościach: Poświętne -3, Stare Wilkowo, Stara Liza, Stare Brzozowo - 3, Grochy, Zdrody Nowe i Kamińskie Jaśki.

5.5. Sport i rekreacja

Na terenie gminy znajdują się boiska sportowe przy szkołach podstawowych we wsiach: Poświętne, Pietkowo, Stara Liza i Stare Brzozowo.

W gminie brak jest urządzonych terenów turystyki i rekreacji.

5.6. Łączność

W gminie funkcjonują 1 urząd pocztowo-telekomunikacyjny w Poświętnem, 1 centrala w Poświętnem ok. 700 N .

W 1996r liczba abonentów telefonicznych wynosiła 163. Na 1000 ludności przypadało 40,1 abonentów, co stanowi jeden z niższych wskaźników w województwie. Średni wskaźnik wojewódzki wynosi 202,3 a na terenach wiejskich - 81,4. Na koniec roku 1997 liczba abonentów wzrosła do ok. 520.

5.6. Inne usługi i urządzenia

- a) Bank Spółdzielczy w Poświętnem
- b) Remizy OSP we wsiach: Poświętne, Grochy, Jaśki, Pietkowo, Porośl Wojsławy i Grochy.
- c) Obiekty sakralne
  - Poświętne - kościół par. p.w. Przemienienia Pańskiego,
  - Pietkowo - kościół par. p.w. św. Anny,
  - Porośl Wojsławy - kaplica rzymsko - katolicka,
  - Stara Liza - kaplica rzymskokatolicka,
  - Stare Brzozowo - kaplica rzymskokatolicka.
- d) Cmentarze
  - Poświętne : 2 cmentarze zabytkowe,
  - Pietkowo - cmentarz zabytkowy.

6. Warunki mieszkaniowe - zasoby i potrzeby

6.1. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 1970 - 1996 przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1996	1996
1	2	3	4	5	6
Mieszkania	1.026	1.018	1.036	1.046	1.052
Izby	3.128	3.561	3.998	4.052	4.184
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	59.011	65.191	79.563	80.839	84.248
Ludność w mieszkaniach	4.745	4.357	4.187	4.185	4.064
Przeciętna :					
pow. użytkowa mieszkania w m ² na 1 osobę	12,4	15,0	19,0	19,3	20,7
liczba izb w mieszkaniu	3,05	3,50	3,86	3,87	3,98
liczba osób w mieszkaniu	4,62	4,28	4,04	4,00	3,86
liczba osób na 1 izbę	1,52	1,22	1,05	1,03	0,97
liczba gospodarstw domowych w 1 mieszkaniu	1,10	1,11	1,06	-	-
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	216	234	247	250	259

W latach 1970 - 1978 wystąpił spadek liczby mieszkań. Po 1978r. liczba mieszkań systematycznie zwiększała się

Warunki mieszkaniowe gminy, mierzone wskaźnikami zagęszczenia poprawiają się. Przy zmniejszającej się liczbie ludności wzrasta powierzchnia użytkowa mieszkań i zmniejsza się zagęszczenie w mieszkaniach.

Wielkość zasobów mieszkaniowych oraz wskaźniki zagęszczenia mieszkań w poszczególnych wsiach przedstawiają poniższe tabele.

Zasoby mieszkaniowe wg. miejscowości

Lp	Nazwa sołectwa	Mieszkania				w tym nie- zam.	Budy- nki	Liczby		
		1970	1978	1988	1996			1970	1978	1988
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Brzozowo Antonie	22	23	23	23		23	80	85	91
2	Brzozowo-Chabdy	13	13	13	13	1	13	46	47	48
3	Brzozowo-Chrzczonki	14	14	14	15		14	60	58	63
4	Brzozowo-Chrzczony	27	25	27	27	2	28	82	86	105
5	Brzozowo-Korabie	24	24	23	23		23	74	89	95
6	Brzozowo-Muzyły	15	15	15	16		16	53	55	67
7	Brzozow-Panki	30	29	30	27	4	31	98	107	131
8	Brzozowo-Solniki	14	16	18	18		18	40	45	58
9	Chornizna	13	15	12	14		13	40	51	47
10	Dzierżki	35	38	37	27		27	109	133	149
11	Dzierżki Zabki						9			
12	Gabrysin	34	34	40	41	1	33	83	143	122
13	Głuchy(Porośl)				12		11			
14	Gołębie	31	32	38	35	3	27/1	94	119	158
15	Józefin	13	15	17	18		17	47	57	65
16	Kamińskie Jaśki	15	18	19	19	1	19	55	69	83
17	Kamińskie Ocioski	26	24	20	19	3	21	84	92	89
18	Kamińskie Wiktory	23	23	22	21		20	66	83	91
	Pliszki	9	9	7	7	1	8	26	28	25
19	Łukawica	41	48	39	40	4	40	115	122	140
20	Marynki	31	30	32	34	1	34	89	91	119
21	Nowa Liza	29	29	28	30	1	30	95	107	96
22	Nowe Wilkowo	13	11	23	23	3	25	31	34	87
23	Nowe Zdrody	36	41	46	52		52	120	132	162
24	Pietkowo I	116	97	92	75	7	75/1	280	302	320
25	Pietkowo II				16	4	18			
26	Porośl Wojślawy	53	59	64	55	2	54	166	202	262
27	Poświętne	52	61	61	59		43/2	183	218	253
28	Stara Liza	63	66	63	67	1	60/1	193	220	229
29	Stare Brzozowo	39	48	46	49	1	40/1	131	188	199
30	Stare Grochy	53	47	53	55	1	54	167	183	216
31	Stare Wilkowo	66	62	53	49	2	49	193	205	188
32	Stare Zdrody	30	33	31	31	3	34	100	121	134
33	Turek	17	19	17	17		15	39	50	52
34	Wołkuny	16	13	13	13	1	14	55	40	54

Uwaga: w ułamku podano budynki niezamieszkałe

**Wskaźniki zagęszczenia mieszkań
wg. miejscowości**

Lp	Nazwa sołectwa	Liczba osób na 1 izbę			Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² na 1 osobę		
		1970	1978	1988	1970	1978	1988
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Brzozowo-Antonie	1,61	1,39	1,03	14,0	15,3	21,2
2	Brzozowo-Chabdy	1,33	1,19	1,15	13,6	15,1	16,2
3	Brzozowo-Chrzczonki	1,23	1,10	1,05	14,7	19,2	21,9
4	Brzozowo-Chrzczoney	1,49	1,19	0,98	12,7	14,8	19,4
5	Brzozowo-Korabie	1,55	1,06	0,91	13,0	18,4	22,9
6	Brzozowo-Muzyły	1,38	1,18	1,01	13,4	15,8	19,9
7	Brzozowo-Panki	1,47	1,25	1,09	12,9	14,6	19,3
8	Brzozowo-Solniki	1,88	1,82	1,41	10,3	9,6	13,2
9	Chomizna	1,25	1,06	0,94	13,2	17,3	22,5
10	Dzierżki	1,62	1,25	1,05	13,1	14,0	19,3
11	Dzierżki Ząbki						
12	Gabrysin	1,78	1,11	1,20	9,2	12,0	15,0
13	Głuchy (Porośl)						
14	Golebie	1,38	1,19	0,90	14,3	15,1	20,7
15	Józefin	1,38	1,19	1,14	13,3	15,5	20,3
16	Kamińskie Jaśki	1,51	1,12	0,87	11,7	14,0	24,8
17	Kamińskie Ocioski	1,31	1,07	1,13	13,1	15,9	20,5
18	Kamińskie Wiktory	1,65	1,20	0,97	11,5	14,9	22,6
	Pliszki	1,92	1,64	1,20	9,7	12,4	15,1
19	Łukawica	1,43	1,14	0,85	12,6	17,8	22,0
20	Marynki	1,63	1,54	1,14	10,7	11,7	16,6
21	Nowa Liza	1,36	1,05	1,17	13,6	15,3	16,6
22	Nowe Wilkowo	2,32	1,76	1,26	7,4	11,5	17,7
23	Nowe Zdrody	1,28	1,31	1,09	14,4	13,3	17,8
24	Pietkowo I	1,45	1,13	1,00	12,0	14,7	17,4
25	Pietkowo II						
26	Porośl Wojślawy	1,67	1,30	0,97	12,0	16,4	21,8
27	Poświętne	1,36	1,12	1,11	13,4	16,1	17,3
28	Stara Liza	1,68	1,28	1,09	11,8	14,2	18,3
29	Stare Brzozowo	1,66	1,12	0,97	12,3	16,2	20,0
30	Stare Grochy	1,32	1,18	0,95	14,6	17,67	21,2
31	Stare Wilkowo	1,73	1,34	1,21	11,1	14,5	17,2
32	Stare Zdrody	1,64	1,26	0,99	11,3	13,8	17,2
33	Turek	2,03	1,54	1,40	9,9	11,2	12,8
34	Wołkuny	1,02	1,02	0,74	20,7	18,7	32,4

6.2. Ruch budowlany

W latach 1990-1996 wydano 286 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych, gospodarczych i przyłączy instalacyjnych, z tego największą ich liczbę w ostatnich dwóch latach. Do użytku przekazano 45 mieszkań.

Ruch budowlany w poszczególnych latach przedstawiał się następująco:

Lata	Liczba wydanych pozwolen - a/	Przekazanie do użytku - b/		
		mieszkania	izby	pow. uż. w m ²
1	2	3	4	5
1990	13	4	22	493
1991	6	10	54	1.098
1992	4	2	12	216
1993	6	7	43	859
1994	11	6	35	779
1995	7	4	37	761
1996	4	12	81	1.877
Razem	40	45	284	6.083

Źródło: a/ Urząd Gminy Poświętne

b/ Roczniki i Informacje Statystyczne WUS.

Przedstawione dane wskazują, że ruch budowlany jest niewielki. Budowane w ostatnich latach mieszkania charakteryzują się większą powierzchnią użytkową.

Według danych statystycznych WUS z 1996r w 21 wsiach znajdowało się 47 mieszkań niezamieszkałych. Były to mieszkania opuszczone oraz niezamieszkałe mieszkania w starych domach po przesiedleniu do nowych, bądź jeszcze niezasiedlone nowe domy.

6.3. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Zasoby mieszkaniowe znajdujące się w gminie stanowią głównie własność indywidualną, a w niewielkiej ilości są własnością gminy.

W 1996r struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem	Własność gminy
1	2	3
Mieszkania	1.052	8
Izby	4.184	26
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	84.248	450
Przeciętna:		
liczba izb w 1 mieszkaniu	3,98	3,25
pow. użytkowa 1 mieszkania w m ²	80,1	56,3
w 1996r. gmina przejęła 21 mieszkań szkolnych		

6.4. Wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje

W latach 1970-1988 według danych NSP wyposażenie mieszkań w instalacje przedstawiało się następująco:

Wyszczególnienie	udział %		
	1970	1978	1988
1	2	3	4
wodociąg	2,9	22,0	43,8
ustęp splukiwany	2,0	15,9	35,7
łazienka	2,4	18,5	39,7
ciepła woda	0,2	19,0	39,7
centralne ogrzewanie	2,1	16,6	35,1

Na przestrzeni lat zwiększał się standard wyposażenia mieszkań. W latach 90-tych zwiększyła się liczba wsi podłączonych do sieci wodociągowej. W 1995r. 100% miejscowości zostało zwodociągowanych. W gminie brak jest sieci kanalizacyjnej i w części gazowej (wyk. w 40%).

6.5. Stan techniczny zasobów mieszkaniowych

Na stan techniczny mieszkań wpływa zarówno rok budowy jak i rodzaj materiału, z którego są zbudowane.

Według danych NSP z 1988r stan zasobów mieszkaniowych kształtował się następująco:

Okres budowy	Mieszkania					
	Ogółem	udział %	o niepalnym materiale ścian		o palnym materiale ścian	
			ogółem	udział %	ogółem	udział %
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem	1.036	100,0	556	53,7	480	46,3
przed 1918	55	5,3	18	32,7	37	67,3
1918-1944	194	18,7	14	7,2	180	92,8
1945-1960	254	24,5	60	23,6	194	76,4
1961-1970	191	18,5	162	84,8	29	15,2
1971-1978	174	16,8	156	89,7	18	10,3
1979-1988	168	16,2	146	86,9	22	13,1

Znaczna część mieszkań (24%) została zbudowana przed 1945r oraz w latach 1945-1960 - 24,5%. Po 1960r następuje spadek liczby realizowanych mieszkań.

Ponad połowa mieszkań - 53,7% zbudowana jest z niepalnych materiałów. Najwięcej budynków drewnianych budowano przed 1944 r oraz w latach 1945-1960. Po tym okresie większość mieszkań realizowano z materiałów niepalnych, a jedynie niewielki odsetek z drewna.

6.6. Prognoza potrzeb mieszkaniowych

Z prognozy demograficznej wynika, że do 2010r w gminie nie wystąpi potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych. Wystąpi natomiast potrzeba modernizacji istniejącej zabudowy, wymiany budynków w złym stanie technicznym oraz wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje techniczne.

7. Działalność gospodarcza

7.1. Przemysł, rzemiosło produkcyjne, usługi komercyjne

W 1997r w gminie prowadziły działalność 43 podmioty gospodarcze w zakresie usług rzemieślniczych, handlowych i przemysłowych.

- **Zakłady usługowe** prowadzą działalność w następujących branżach:

-usługi weterynaryjne	- 3
-usługi budowlane i remontowe	- 13
-usługi transportowe	- 5
-usługi kominiarskie	- 2
-instalatorstwo elektryczne	- 1
-ślusarstwo	- 1
-usługi dentystyczne	- 1
-sprzedaż pasz, nawozów i art. do produkcji rolnej	- 1
-skup i sprzedaż drewna tartacznego	- 1
-pośrednictwo ubezpieczeniowe „Warta”	- 1
-handel obwoźny	- 7
-działalność rozrywkowa	- 1
-wytwarzanie i handel wiązkami	- 1

Wymieniona działalność prowadzona jest w 22 wsiach. Po kilka zakładów znajduje się we wsiach: Poświętne, Gołębie, Brzozowo Stare, Brzozowo Chrzczony, Porośl Wojślawy, Nowa Liza i Stara Liza.

- **Zakłady produkcyjne**

- Piekarnia w Poświętnem
- Gorzelnia w Pietkowie
- Masarnia (ubój zwierząt i wyrób wędlin) w Brzozowie Chrzczonach
- produkcja wyrobów z drewna w Brzozowie Korabiach
- wyrób i sprzedaż tarcicy w Porośli Wojślawach.

7.2. Rolnictwo

7.2.1. Użytkowanie gruntów

Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych gminy przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	1990			1996		
	ogółem	udział %	w tym: gosp. indywid.	ogółem	udział %	w tym: gosp. indywid.
1	2	3	4	5	6	7
Powierzchnia ogólna	11.433	100,0	8.690	11.433	100,0	8.643
Użytki rolne	7.301	63,9	7.089	7.253	63,4	7.140
grunty orne	5.114	-	5.067	5.230	-	5.228
sady	23	-	23	19	-	19
łąki	925	-	764	1.282	-	1.172
pastwiska	1.239	-	1.235	722	-	722
Lasy	3.274	28,6	1.351	3.266	28,6	1.256
Pozostałe	858	7,5	250	914	8,0	247

W strukturze użytkowania dominują użytki rolne. W powierzchni użytków rolnych 72% zajmują grunty orne. Podstawową formą własności gminy jest obecnie gospodarka indywidualna, we władaniu której znajduje się 75,6% powierzchni gminy i 98,4% użytków rolnych. Lasy w 38,5% stanowią własność prywatną.

W strukturze użytków rolnych gminy 71,1% stanowią grunty orne, łąki i pastwiska - 27,6%.

7.2.2. Indywidualne gospodarstwa rolne

Wielkość indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi:

Grupy obszarowe w ha	1988		1996			
	liczba gospodarstw		liczba gospodarstw		pow. gospod. w ha*	
1	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
2	3	4	5	6	7	
Ogółem	836	100,0	873	100,0	8.692	100,0
do 1	16	1,9	73	8,4	39	0,5
1-2	38	4,6	47	5,4	81	0,9
2-3			35	4,0	112	1,3
3-5	96	11,5	106	12,1	511	5,9
5-7	120	14,4	135	15,5	984	11,3
7-10	186	22,2	200	22,9	2.028	23,3
10-15	228	27,2	195	22,3	2.876	33,1
15-20	152	18,2	60	6,9	1.262	14,5
20-30			18	2,1	487	5,6
30-50			3	0,3	138	1,6
50-100			-		-	
100-200			1	0,1	173	2,0

*/ Powierzchnia wg. siedziby użytkownika

Liczba gospodarstw w latach 1988-1996 wzrosła o 37. Największy wzrost o 57 wystąpił w grupie mniejszych gospodarstw do 1 ha oraz w grupie 2-5 ha o 45. Spadła natomiast liczba gospodarstw w grupie od 10 ha wzwyż.

7.2.3. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Występujące na obszarze gminy grunty rolne posiadają następujące klasy gleb:

Klasy gleb	Grunty orne, sady		Użytki zielone	
	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5
Ogółem	5.924	100,0	1.467	100,0
III	-	-	19	1,3
III ^a	38	0,6	-	-
III ^b	634	10,7	-	-
IV	-	-	877	59,8
IV ^a	1.790	30,2	-	-
IV ^b	1.948	32,9	-	-
V	1.356	22,9	450	30,7
VI	156	2,6	121	8,2
VIz	2	0,03	-	-

Źródło: Materiały Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Białymstoku

W strukturze gruntów orných i użytków zielonych przeważają gleby klasy IV, IV^a i IV^b a także grunty orne klasy III^a i III^b.

Ogólny wskaźnik przydatności rolniczej w gminie wynosi 62,8 i jest wyższy od średniego wskaźnika wojewódzkiego, który wynosi 55,8. Wskaźnik ten uwzględnia wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne.

7.2.4. Uprawy rolne

a) Powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła:

Wyszczególnienie	1987		1996	
	ogółem	%	ogółem	%
1	2	3	4	5
Ogółem	5.287	100,0	5.272	100,0
Zboża	3.499	66,2	4.016	76,2
w tym: pszenica	487	-	441	-
żyto	1.198	-	931	-
jęczmień	218	-	147	-
owies	138	-	92	-
gryka, proso	58	-	1.904	-
mieszkanki zbożowe	-	-	501	-
pszenżyto	-	-	-	-
Kukurydza	19	0,4	91	1,7
Strączkowe jadalne	11	0,2	3	0,1

1	2	3	4	5
Ziemniaki	1.054	19,9	671	12,7
Przemysłowe	187	3,5	56	1,1
w tym: buraki cukrowe	174	-	-	-
rzepak i rzepik	13	-	-	-
Pastewne	447	8,5	380	7,2
Pozostałe	70	1,3	55	1,0
w tym: warzywa	56	-	37	-
truskawki	3	-	6	-

W strukturze zasiewów dominują zboża zajmujące 76,2% obszaru ogółu upraw, których powierzchnia w ciągu 9 lat wzrosła o 517 ha.

Znaczący udział w zasiewach mają ziemniaki - 12,7%. Niewielki udział w zasiewach mają buraki cukrowe i warzywa.

W ciągu 9 lat znacznie zmniejszyła się powierzchnia upraw, 4 podstawowych zbóż - 430 ha i ziemniaków 383 ha i pozostałych upraw na korzyść mieszanek zbożowych - 1.502 ha i pszenżyta - 501 ha.

b) Zbiory i plony zbóż i ziemniaków według danych Powszechnego Spisu Rolnego w 1996r wynosiły:

Wyszczególnienie	Zbiory w dt	Plony z 1 ha w dt		
		Gmina	Województwo	
			ogółem	gminy wiejskie
1	2	3	4	5
Zboża ogółem	101.947	25,4	23,3	23,1
w tym: żyto	21.413	23,0	20,8	20,6
pszenica	12.009	27,2	27,5	27,0
jęczmień	3.832	26,1	24,1	23,9
owies	2.208	24,0	21,6	21,5
pszenżyto	13.968	27,9	28,4	27,9
mieszanki zbożowe	48.501	25,5	23,8	23,7
Ziemniaki	163.053	243	216	218

Uwaga: dt - ilość jednostek wagowych danego ziemioprodu

Plony zbóż i ziemniaków z 1 ha w gminie są wyższe od przeciętnych wojewódzkich. Wyjątek stanowi pszenżyto, którego plony równają się średniej wojewódzkiej na terenach wiejskich.

7.2.5. Hodowla

Pogłowie zwierząt w gospodarstwach indywidualnych wynosiło:

Wyszczególnienie	1987		1996			
	Ogółem sztuk	na 100 ha uż.roln.	Gmina		Województwo	
			Ogółem sztuk	na 100 ha uż.roln.	na 100 ha uż.roln. Ogółem	wsie
1	2	3	4	5	6	7
bydło	5.728	80,9	5.569	76,6	52,3	55,1
w tym: cielęta	1.244		988			
jałówki, byczki i buhaje	1.508		1.822			
krowy	2.976	42,1	2.759	37,9	26,5	27,9
trzoda chlewna	10.440	147,5	11.366	156,3	60,3	61,2
w tym: lochy	965	13,6	985	13,5	5,3	5,4
owce	1.058	15,0	51	0,7	5,4	5,5
konie	513	7,2	192			
kozy			36			
króliki			128			
drób			9.666			
w tym: kury	11.957		9.149			
gęsi			159			
kaczki			285			
indyki			71			
pozostały drób			2			

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wskazuje na spadek hodowli bydła, koni i kur. Wzrosła natomiast hodowla trzody chlewnej.

W gminie występuje w niewielkiej ilości hodowla gęsi, kaczek i indyków.

Wskaźniki obsady zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w 1996r w gminie były wyższe od średnich wojewódzkich, z wyjątkiem hodowli owiec. W hodowli trzody chlewnej wskaźnik ten był 2,5 raza większy od wojewódzkiego.

7.2.6. Techniczne środki produkcji

Wyposażenie gminy w 1996r w techniczne środki produkcji przedstawiało się następująco:

a) **Ciągniki** w rolnictwie według grup obszarowych użytków rolnych tj. wielkości gospodarstw rolnych

Wielkość gospodarstw	Ogółem	w tym: gosp.indyw.
1	2	3
Ogółem	756	748
do 1 ha	8	-

1	2	3
1-2	4	4
2-5	67	67
5-7	93	93
7-10	202	202
10-15	243	243
15-20	94	94
20-30	32	32
30-50	8	8
100-200	5	5

b) Samochody i przyczepy w rolnictwie

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym: gosp. indywidualne
1	2	3
Samochody osobowe	540	528
w tym: starsze niż 10 lat	187	187
Samochody ciężarowo-osobowe i cięż. do 2 ton	29	24
w tym: starsze niż 10 lat	12	11
Samochody ciężarowe powyżej 2 ton	18	17
w tym: starsze niż 10 lat	8	7
Przyczepy	350	347
w tym: starsze niż 10 lat	247	244
Przyczepy o ładowności powyżej 6 ton	21	21
w tym: starsze niż 10 lat	10	10

c) Maszyny i urządzenia rolnicze w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym: indywidual. gospod.
1	2	3
Kombajny zbożowe	51	46
w tym: starsze niż 10 lat	22	21
Kombajny ziemniaczane	62	62
buraczane	3	3
Silosokombajny	9	9
Rozsiewacze nawozów	371	369
Rozrzutniki obornika	442	442
Kosiarki ciągnikowe	317	313
Ładowacze chwytakowe	125	124
Kopaczki do ziemniaków	393	393

1	2	3
Sadzarki do ziemniaków	330	329
Przyczepy zbierające	79	79
Prasy zbierające	103	101
Opryskiwacze ciągnikowe		
polowe	250	247
sadownicze	3	3
Dojarki		
bańkowe	379	379
rurociągowe	5	5
Schładzarki do mleka		
konwiowe	54	54
zbiornikowe	17	17
Sortowniki	10	10
Agregaty uprawowe	16	16

d) Zasoby siły pociągowej gospodarstw rolnych

Wyszczególnienie	w jednostkach pociagowych	na 100 ha uż.roln.w jedn.pociąg.	
		gmina	wsie woj.
1	2	3	4
Ogółem	4.114	57	39
żywa	93	1	2
mechaniczna	4.021	56	37
W tym gospodarstwa indywidualne	4.088	57	38
żywa	93	1	2
mechaniczna	3.995	56	36

7.2.6. Urządzenia obsługi rolnictwa

Obsługę rolnictwa w gminie zabezpieczają :

- 1) Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Łapach - zlewnie mleka w miejscowościach:
Poświętne
Pietkowo
Brzozowo-Antonie
Kamińskie Jaśki
Stara Liza
Stare Brzozowo
Stare Grochy
Stare Wilkowo
Porośl Wojślawy
- 2) Spółdzielnia Usług Mechanizacyjnych w Poświętnem ze stacją paliw.
- 3) Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” :

- magazyn pasz i artykułów masowych w Poświętnem
- punkt skupu żywca w Brzozowie Starym.

7.2.7. Obiekty i tereny do zagospodarowania

a) Łukawica

- Baza SKR - st. techn. zły, wł. kom. symbol w planie gminy (2 RPU,UK)

b) Pietkowo Gabrysin:

- Mieszalnia pasz, b. - st. techn. średni, wł. kom. symbol 13 P.

c) Porośl - Wojsławy

- Baza SKR - st., techn. zły, wł. kom. - symbol 6 RPU

d) Wilkowo Stare:

- b. Baza S.U.M. st. techn. zły, wł. kom. - symbol 2 RPU

e) Poświętne Gołębie:

- Agronomówka - st. techn. dobry, wł. kom. - symbol 5 RP)
- b. Wytwórnia Wód Gazowanych - st. techn. średni -GS , symbol 4 PP

f) Zdrody Stare

- bud. nieużytkowany - st. techn. zły, wł. kom. - symbol 4 UH.

8. Potencjał gminy i warunki życia mieszkańców na tle woj. białostockiego w 1996r - wskaźniki

Lp.	Wskaźniki, wielkości	Województwo		Gmina Poświętne	Udział gminy % 5:4
		Ogółem	Tereny wiejskie		
1	2	3	4	5	6
1	Powierzchnia w ha	1.005.464	956.909	11.433	1,2
2	Gęstość zaludnienia M/km ²	70	27	36	133,3
3	Ludność ogółem	701.164	254.834	4.064	1,6
4	Udział gosp. indywidualnych w pow. gruntów ogółem (%)	65,8	65,8	75,6	114,9
5	Lesistość (% powierzchni)	32,0	32,6	28,6	87,7
6	Ludność na 100 ha uż. rolnych	118,3	45,6	56,0	122,8
7	Plony zbóż w dt/ha	23,3	23,1	25,4	110,0
8	Plony ziemniaków w dt/ha	216,0	218,0	243	111,5
9	Obsada bydła na 100 ha uż. rolnych	52,3	55,1	76,6	139,0
10	Obsada krów na 100 ha uż. rolnych	26,5	27,9	37,9	135,8
11	Obsada trzody chlewnej na 100 ha uż. rol.	60,3	61,2	156,3	255,4
12	Pracujący w gosp. narodowej	146.006	20.035	164	0,8
13	Bezrobotni	38.342	12.539	188	1,5
14	Kobiety na 100 mężczyzn	105	98	95	97
15	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	187.908 26,8	64.010 25,1	1.153 28,4	1,8
16	Udział ludności w wieku produkcyjnym	401.901 57,3	13.816 52,1	2.156 53,0	15,6

1	2	3	4	5	6
17	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	111.355 15,9	58.008 22,8	755 18,6	1,3
18	Ilość mieszkań na 1000 mieszkańców	321	319	259	81,2
19	Ilość osób na izbę	0,84	0,85	0,97	114,1
20	m ² p.uż. mieszkania na 1 osobę	19,9	22,5	20,7	92,0
21	Liczba szkół podstawowych na 1000 mieszkańców	0,45	0,89	0,98	110,1
22	Liczba uczniów na 1 pom. do nauczania	23	14	14	100,0
23	Lekarzy na 10,0 tys. ludności	29,1	3,6	4,9	136,1
24	Księgozbiór na 1000 ludności	3.213	3.571	2.347	65,7
25	Liczba abonentów telefonicznych na 1000 ludności	202,3	81,4	40,1	49,3
26	Dochody budżetu gmin (tys. zł)	467.374	119.939	2.383	2,0
27	Wydatki na inwestycje	95.516	30.132	449	1,5
28	Udział wydatków na inwestycje w wydatkach budżetów gmin	20,4	25,2	19,8	78,6

9. Komunikacja

System komunikacyjny w gminie Poświętne stanowią: sieć drogowa, linia kolejowa i komunikacja autobusowa PKS.

9.1. Układ drogowy

9.1.1. Struktura funkcjonalno-techniczna

9.1.1.1. Droga krajowa : Nr 681 Roszki- Wodźki - Łapy - Poświętne - Brańsk - Ciechanowiec wg. uchwały nr 192 Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 1985r w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych (M.P. Nr 3, poz. 16 z 1986r) znaczenia regionalnego IV kl. techn.

9.1.1.2. Drogi wojewódzkie

Według rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 lipca 1986r opublikowanego w zał. Nr 1 z dnia 29 sierpnia (Dz.U. Nr 30, poz. 151) i drogami wojewódzkimi V kl. techn. są:

- 03 477 dr. 03 476 - Duże Daniłowo - Pietkowo - Gabrysin
- 03 481 Duże Daniłowo - Grochy - droga 681
- 03 600 Stara Gąsówka - Kamińskie Ocioski
- 03 601 Poświętne - Stare Zdrody - granica województwa-(Dworaki Stałki)
- 03 602 Dzierżki - Ząbki - granica województwa
- 03 603 Poświętne - Stare Brzozowo - Nowa Liza - Wilkowo - Gabrysin
- 03604 Poświętne - Brzozowo -Korabie - Porośl-Wojślawy - granica województwa (Jabłoń Kościelna)
- 03 605 Stare Brzozowo - Wólka Pietkowska
- 03 619 Pietkowo - Osówka - Godzieby-Falki

9.1.1.3. Drogi gminne

Według uchwały Nr XVI/105/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 21 października 1986r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich w województwie białostockim (Dz. Urz. W.B. Nr 12, poz. 140) drogami gminnymi są:

- 03 46 001 droga 03 601 - Nowe Zdrody
- 03 46 002 droga 03 601 - Stare Zdrody - Nowe Zdrody - granica gminy (Perki-Wypychy)
- 03 46 003 Stare Zdrody - granica gminy
- 03 46 004 droga 03 46 003 - Kamińskie Ocioski
- 03 46 005 Kamińskie Wiktory - Łapy
- 03 46 006 Nowe Zdrody - Łapy
- 03 46 007 Stare Zdrody - Kamińskie Jaśki
- 03 46 008 Kamińskie Jaśki - Dzierzki
- 03 46 009 Kamińskie Wiktory - Gołębie
- 03 46 010 droga 03 600 - Kamińskie Pliszki
- 03 46 011 ulica bez nazwy we wsi Grochy
- 03 46 012 droga 03 481 - Poświętne
- 03 46 013 ulica bez nazwy we wsi Gołębie
- 03 46 014 ulica bez nazwy we wsi Józefin
- 03 46 015 Pietkowo - Turek
- 03 46 016 Gabrysin -Pietkowo
- 03 46 017 droga 681 - Marynki
- 03 46 018 Pietkowo-droga 681 - Łukawica
- 03 46 019 Łukawica - Stara Liza
- 03 46 020 Stara Liza - granica gminy (Sieśki)
- 03 46 021 Nowa Liza - granica gminy (Hodyszewo)
- 03 46 022 Brzozowo Panki - Wołkuny - droga 03 605
- 03 46 023 Nowe Wilkowo - Chomizna - Poświętne
- 03 46 024 droga 03 604 - Brzozowo Chabdy - Brzozowo Chrzczony - Brzozowo Chrzczonki
- 03 46 025 Stare Brzozowo - Brzozowo Antonie - granica gminy (Dragi)
- 03 46 026 Stare Brzozowo - droga 03 46 027
- 03 46 027 Brzozowo Panki - Brzozowo Korabie
- 03 46 028 Porośl Wojsławy - granica gminy (Nowe Racibory)
- 03 46 029 Porośl Wojsławy - granica gminy (Porośl Grzywy)
- 03 46 030 Brzozowo Antonie - Brzozowo Muzły
- 03 46 031 droga 03 604 - Brzozowo Muzły - Brzozowo Solniki - droga 03 601.

9.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg

9.1.2.1. Drogi krajowe

Nr drogi	Odcinek drogi		Długość km	Rodzaj nawierzchni	
	od km	do km		twarda asfaltowa	ulepszona smółowa
1	2	3	4	5	6
681	Łapy 12+000	Brańsk 21+000	9.000	4.215	4.785

9.1.2.2. Drogi wojewódzkie

Wykaz dróg wojewódzkich w określeniu rodzajów nawierzchni i długości odcinków przedstawiono w tabeli.

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Dłu- gość	Rodzaj nawierzchni						grun- towa ulep- szona	Droga grunt. natu- ralna
				twarda							
				nieulepszona		bitumiczna					
				zwiro- wa	bru- kow- cowa	pow. utrwal	z mieszanki min.-bit.				
							do 5 cm	5;10 cm	pow. 10 cm		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	03 477	droga 03476 -Duże Danikowo - Pietkowo- Gabrysin	3,500				M ₁ S 2,487	M ₂ A 1,013			
2	03 481	Duże Danikowo- Grochy-droga 681	1,800				M ₁ s 0,600				1,200
3	03 600	Stara Gąsówka- Kamińskie Ociołki	4,500	0,900	0,900		M ₁ A 2,800	M ₂ S 1,300			
4	03 601	Poświętne - Stare Zdrody-granica województwa	4,600		3,280		M ₁ S 0,840 4,120	M ₂ A 0,480			
5	03 602	Dzierżki-Ząbki- granica województwa	3,800		0,980					1,950	0,870
6	03 603	Poświętne-Stare Brzozowo - Nowa Liza - Wilkowo - Gabrysin	18,310		8,685	1,425	M ₂ A 5,620	M ₂ S 2,580			
7	03 604	Poswiętne- Brzozowo-Korabie- Porośl Wojstawy	7,556	1,106		7,556					
8	03 605	Stare Brzozowo- Wólka Pietkowska	7,300		1,485	2,615					3,200
9	03 619	Pietkowo Osówka Godzieby-Falki	2,500		0,350					2,150	
Razem			53,866	2,006	15,680	10,490	7,807	8,513		4,100	5,270

9.1.2.3. Drogi gminne

Wykaz dróg gminnych z określeniem rodzajów nawierzchni i długości przedstawiono w poniższej tabeli.

przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość	Nawierzchnia twarda				Grun- towa ulep- szona	Grun- towa natu- ralna
				nieulepszona		ulepszona			
				żwirowa	brukowa	pow. utr.	bitumiczna		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	03 46 001	droga 03 601 - Nowe Zdrody	0,610					0,610	
2	03 46 002	droga 03 601-Stare Zdrody- Nowe Zdrody - granica gminy (Perki Wypychy)	2,700	1,000	0,600				1,100

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	03 46 003	Stare Zdrody-granica gminy (Gąsówka Skwarki)	2,140		0,083				2,057
4	03 46 004	droga 03 46 003-Kamińskie Ocioski	1,260						1,260
5	03 46 005	Kamińskie Wiktory - Łapy	1,770					0,770	1,000
6	03 46 006	Nowe Zdrody - Łapy	1,980					0,800	1,180
7	03 46 007	Stare Zdrody - Kamińskie Jaśki	2,120					2,120	
8	03 46 008	Kamińskie Jaśki-Dzierzki	1,390			1,390			
9	03 46 009	Kamińskie Wiktory-Golebie	1,785	1,785					
10	03 46 010	droga 03 600-Kamińskie Pliszki	0,640					0,640	
11	03 46 011	ulica bez nazwy we wsi Grochy	1,676				1,676		
12	03 46 012	droga 03 481-Poświętne	1,730					1,000	0,730
13	03 46 013	ulica bez nazwy we wsi Golebie	0,550		0,400			0,150	
14	03 46 014	ulica bez nazwy we wsi Józefin	0,490					0,490	
15	03 46 015	Pietkowo - Turek	1,010		0,050			1,010	
16	03 46 016	Gabrysin-Pietkowo	1,350		0,050			1,300	
17	03 46 017	droga 681-Marynki	3,430	2,000				1,430	
18	03 46 018	droga 681-Łukawica	4,500	2,100	1,300			1,100	
19	03 46 019	Łukawica - Stara Liza	2,150						2,150
20	03 46 020	Stara Liza - granica gminy (Sieśki)	1,800					0,400	1,400
21	03 46 021	Nowa Liza - granica gminy (Hodyszewo)	1,270						1,270
22	03 46 022	Brzozowo Panki-Wolkuny - droga 03 605 (Wilkowo)	3,100		0,864			2,236	
23	03 46 023	Nowe Wilkowo-Chomizna-Poświętne	5,290	1,000		0,100			4,190
24	03 46 024	droga 03 604-Brzozowo-Chabdy-Brzozowo-Chrzczone-Brzozowo-Chrzczone	2,440		1,828			0,612	
25	03 46 025	Stare Brzozowo-Brzozowo-Antonie-granica gminy (Dragi)	3,400			2,240			1,160
26	03 46 026	Stare Brzozowo-droga 0346027 (Brzozowo-Korabie)	1,870						1,870
27	03 46 027	Brzozowo-Panki-Brzozowo-Korabie	3,440						3,440
28	03 46 028	Porośl Wojsławy-granica gminy (Nowe Racibory)	2,060		0,850			1,210	
29	03 46 029	Porośl Wojsławy-granica gminy (Porośl Grzywy)	1,030					0,500	0,530
30	03 46 030	Brzozowo-Antonie-Brzozowo-Muży	1,490		0,500				0,990
31	03 46 031	droga 03 604-Brzozowo-Muży-Brzozowo Solniki-droga 03 601	3,290					0,600	2,690
Razem			63,761	7,885	6,475	3,730	1,676	16,978	27,017

9.1.3. Charakterystyka ogólna układu drogowego

9.1.3.1. Długość dróg na koniec 31.12.1996r wynosiła:

-krajowych o nawierzchni twardej ulepszonej 9,0 km,

-wojewódzkich 53,866 km; o nawierzchni twardej 44,496 km (w tym ulepszonej 26,810 km) oraz gruntowych 9,370 km,
 -gminnych 63,761 km ; o nawierzchni twardej 19,766 km (w tym ulepszonej 5,406 km) oraz gruntowych 43,995 km.

9.1.3.2. Gęstość dróg

Gęstość dróg o nawierzchni twardej wynosiła 64,3 km/100 km² w tym ulepszonych 36,1 km/100 km², natomiast w skali województwa wskaźnik ten wynosił odpowiednio 48,7 km/100 km² i 25,9 km/100 km².

9.1.3.3. Średni dobowy ruch na drodze krajowej Nr 681

Średni dobowy ruch w pojazdach rzeczywistych (p/d) na drodze krajowej Nr 681 wynosił na odcinkach:

	1990r	1995r
Łapy - Poświętne	1300	1700
Poświętne - Łapy	700	950

Dało to średnio w 1990r - 1000 p/d (w województwie białostockim 1350 p/d, a w kraju 2300 p/d) oraz w 1995r - 1300 p/d (w województwie białostockim 1900 p/d, a w kraju 3250 p/d).

Z powyższego wynika, że średni dobowy ruch w gminie w latach 1990-95 wzrósł o 30%, natomiast w województwie o 40%.

Dla przykładu podaje się, że obciążenie dróg krajowych uplasowało województwo białostockie w 1990r na 45 miejscu w kraju, natomiast w 1995r na 46 miejscu.

9.1.3.4. Wskaźnik motoryzacji

Wskaźnik motoryzacji w gminie, liczony w ilości samochodów osobowych na 1000 mieszkańców przedstawiono poniżej w tabeli.

	Lata					
	Stan istniejący				Prognoza	
	1993	1994	1995	1996	2005	2010
1	2	3	4	5	6	7
Wskaźnik motoryzacji w gminie	135	147	156	184	340	400
Ilość samochodów osobowych w gminie	564	607	643	749		
Wskaźnik motoryzacji w województwie	136	146	147	157	263	310
Ilość samochodów osobowych w województwie	94914	102597	103230	110232		

9.1.3.5. Stacje paliw

Obsługa zmotoryzowanych w paliwo odbywa się na stacji paliw znajdującej się w Poświętnem. Przy możliwości obsługi na stacji paliw o 4-6 dystrybutorach 5000 pojazdów, przy ilości 1637 pojazdów w gminie stwierdza się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone.

9.1.3.6. Wnioski ogólne co do stanów technicznych dróg

Z przedstawionych danych w pkt. 12.1.3.2. wynika, że gęstość twardych dróg w gminie Poświętne jest o 32 % większa niż w województwie, natomiast o nawierzchni ulepszonej większa o 39,4%.

Pomimo niewielkiego ruchu utrzymanie dróg powinno odbywać się na bieżąco, a z tym jest bardzo źle, ponieważ w ciągu ostatnich 5 lat na utrzymanie w województwie dróg krajowych nakłady zmniejszyły się o 60% oraz na drogi wojewódzkie 75%.

Z analizy rodzaju nawierzchni wynika, że na niezadowalającą sytuację w komunikacji drogowej wpływają małe ilości dróg o nawierzchni twardej ulepszonej: wojewódzkich 26,81 km, gminnych 5,046 km oraz znaczna ilość dróg gruntowych około 53 km (wojewódzkich 9,37 km, gminnych 43,995 km) pogarsza obsługę komunikacyjną gminy.

9.2. Kolej

Po obszarze gminy Poświętne przebiega magistralna, dwutorowa linia kolejowa Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka - granica państwa wg. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 września 1996r (Dz. U. Nr 112, poz. 538) zaliczona jest do linii kolejowych o znaczeniu państwowym.

Długość w/w linii kolejowej w gminie wynosi ok. 2,63 km. Obsługa podróży odbywa się na przystanku w Nowych Zdrodach. Stan techniczny torów jest zadowalający.

Przewóz towarów i pasażerów w województwie i w kraju przedstawiono w poniższej tabeli.

Przewóz	Towarów w tys. ton				Pasażerów w tys.			
	1990	1993	1995	1996	1990	1993	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8	
w województwie	5072	2916	1917	2218	6200	3629	5811	5914
w kraju	278139	212665	224346	222628	787510	540086	465059	433476

Z przedstawionego zestawienia przewozów wynika, że w województwie białostockim w 1996r nastąpił wzrost przewozów oraz w 1995 i 1996 wzrost przewozu pasażerów, natomiast w kraju następuje ciągle spadek przewozów towarów i pasażerów.

9.3. Komunikacja autobusowa PPKS

Obszar gminy Poświętne obsługiwany jest następującymi liniami:

1558 Łapy - Liza Nowa

1561 Łapy - Poświętne - Sokoły - od 1997r niektóre autobusy kursują dodatkowo na trasie Kamieńskie-Wiktory -Kamieńskie-Ocioski - Dzierżki

1557a Łapy - Porośl - Wojślawy

1578 Łapy - Topczewo - Brańsk

1616 Wysokie Mazowiecki - Brzózki - Piekuty Nowe - Poświętne

Przy przyjętym standardzie dostępności 2 km do przystanku, wszystkie miejscowości znajdują się w założonym promieniu obsługi.

W ostatnich latach występuje ciągły spadek przewozu pasażerów w województwie jak i w kraju, co ilustruje tabela.

Wyszczególnienie	Lata				
	1990	1992	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6
Przewóz pasażerów w mln					
a) w województwie	35,5	26,5	21,6	18,8	16,8
b) w kraju	2084,7	1513,1	1215,3	1131,6	1085,4

10. Infrastruktura techniczna

10.1. Elektroenergetyka

10.1.1. Zapotrzebowanie mocy (obciążenie całkowite) dla odbiorców gminy w latach 1975 - 96 przedstawia się następująco:

1975r	- 0,6 MW
1985r	- 2,12 MW
1990r	- 3,33 MW
1996r	- 3,90 MW

Jak wynika z powyższego zestawienia na przestrzeni lat 1975 - 96 obserwuje się sukcesywny wzrost zapotrzebowania mocy w gminie.

10.1.2. Elementy systemu elektroenergetycznego

10.1.2.1. Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15 kV w m. Łapach.

Stacja transf.-rozdz.	Moce transf. MVA		Obciążenie transf. w 1994r. (MW)		Obciążenie transf. w 1995r. (MW)		Układ pracy stacji
	T ₁	T ₂	T ₁	T ₂	T ₁	T ₂	
RPZ 110/15 kV Łapy	16	16	6,5	7,5	7,8	7,0	H-5

Istniejące źródło zasilania w pełni pokrywa zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej gminy Poświętne przy wzrastającym zapotrzebowaniu odbiorców w gminie Łapy i mieście Łapy

Pracując w układzie dwustronnego zasilania zapewnia duży stopień pewności zasilania.

10.1.2.2. Sieć średniego napięcia

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez system sieci SN 15 kV, który jest siecią napowietrzną.

Stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych jest zróżnicowany.

Główne linie zasilające gminę (wychodzące z RPZ 110/15 kV Łapy) to:

- Łapy - Grochy Stare - Poświętne - Wysokie Mazowieckie
- Łapy - Daniłowo Duże - Gabrysin - Brańsk

Zasilanie poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN 15 kV, jako odgałęzienie od w/w linii głównych i linie NN.

Ze względu na zły stan techniczny do remontu zakłada się linie relacji Poświętne - Kamińskie Ocioski.

10.1.2.3. Linie elektroenergetyczne WN - tranzytowe

Przez teren gminy przebiega trasa linii WN 400 kV relacji Miłosna k/W-wy - Stacja GPZ 400/110 kV „NAREW” w Turośni Kościelnej. Studium zagospodarowania przestrzennego województwa przewiduje przebieg przez gminę 2 linii WN 400 kV „NAREW” - ALYTUS i „NAREW” - Ostrołęka.

Na terenie gminy jest zlokalizowanych 40 stacji transformatorowych napowietrznych typu ZH, STS. 4 stacje są w bardzo złym stanie technicznym i kwalifikują się do demontażu i wymiany na nowe, a 1 stacja do remontu. Dotyczy to stacji transformatorowych w miejscowościach: Wilkowo (remont stacji), Kamińskie Wiktory, Józefin, Nowa Liza, Brzozowo Solniki, Liza Stara (demontaż i wymiana na nowy typ stacji).

Ze względu na zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną i przeciążone istniejące stacje transformatorowe oraz złe parametry dostarczanej energii we wsiach: Wilkowo, Kamińskie Wiktory, Józefin, Nowa Liza, Brzozowo Solniki i Liza Stara - zachodzi potrzeba wybudowania 9 nowych stacji transformatorowych.

Istniejący układ sieci energetycznych WN i SN w gminie przedstawiono na rysunku „uwarunkowań” studium.

10.1.3. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania.

System elektroenergetyczny gminy rozwija się na przestrzeni lat zgodnie z ustaleniami zawartymi w planach zagospodarowania przestrzennego gminy oraz programami rozwoju energetyki Zakładu Energetycznego Białystok S.A., Polskich Sieci Energetycznych S.A.

Mimo rozbudowy systemu, pozostało do rozwiązania i zrealizowania szereg problemów i zadań jak niżej:

- podstawowym problemem jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy z możliwościami systemu elektroenergetycznego. Istnieje potrzeba ściślejszej współpracy samorządu terytorialnego z gestorami sieci i odbiorcami oraz rozstrzygnięć prawnych co do partycypacji w kosztach modernizacji i rozwoju.
- niedoinwestowanie sieci SN i NN jest czynnikiem utrudniającym prawidłowy rozwój gospodarczy gminy. Potencjał mocy zgromadzony w rozdzielni w Łapach nie może być przesłany w odpowiedniej ilości i jakości do poszczególnych odbiorców. Przeprowadzona w latach pięćdziesiątych elektryfikacja wsi oraz późniejsza rozbudowa i modernizacja nie zabezpieczają obecnych potrzeb, gdyż w ostatnich latach obserwuje się zwiększoną dynamikę wzrostu zapotrzebowania mocy i energii elektrycznej.
- dotychczasowy sposób rozbudowy systemu sieci SN 15 kV i NN (poprzez łączenie poszczególnych odcinków istniejących i nowowybudowanych linii) w kolejnych przedziałach czasowych winien być kontynuowany.
- utrzymanie prawidłowego funkcjonowania i rozwoju sieci, powinno być wspomagane poprzez tworzenie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w postaci pasów ochronnych, mimo częstych konfliktów, szczególnie z siecią osadniczą.
- problemem do rozwiązania jest również dążenie do poprawy standardów zasilania, stopnia pewności zasilania oraz jakości przesyłanej mocy, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów ekologii oraz polityki oszczędnościowej terenów.

10.2. Ciepłownictwo

10.2.1. Charakterystyka stanu istniejącego

Na terenie gminy istnieje 8 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej, obsługujące budynki głównie użyteczności publicznej.

Są to: (stan na 1997r)

Lp	Obiekt	Typ kotła
1	2	3
1	Spółdzielnia Usług Mechanizacyjnych w Poświętnem	SK - 65 KW

1	2	3
2	Spółdzielnia Usług Mechanizacyjnych w Poświętnem	2 x SK 50 KW
3	Urząd Gminy w Poświętnem	1 x gazowy 30 KW
4	Agronomówka w Poświętnem	1 x gazowy 50 KW
5	Gorzelnia Rolnicza w Pietkowie	1 x P. - 2
6	GS „SCH” w Łapach, Piekarnia w Poświętnem	1 x Eca - IVa
7	Bank Spółdzielczy w Łapach - Oddział w Poświętnem	1 x Tczew o p.o. 1,5 m ² gazowy
8	Szkoła Podstawowa w Poświętnem	gazowy 2 x 50 KW
9	Szkoła Podstawowa w Brzozowie Starym	gazowy
10	Szkoła Podstawowa w Lizie Starej	gazowy 65 KW
11	Szkoła Podstawa w Pietkowie	olejowy 70 KW
12	Ośrodek Zdrowia w Poświętnem	gazowy 40 KW
13	Ośrodek Zdrowia w Brzozowie Starym	gazowy 30 KW

W zabudowie mieszkaniowej dominującym rozwiązaniem są lokalne kotłownie na paliwo stałe. Sukcesywnie wprowadzany jest również jako paliwo - gaz ziemny.

10.2.2. Ocena stanu istniejącego

Istniejące źródła ciepła pokrywają zapotrzebowanie odbiorców. Praca ich jednak na paliwie stałym przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest przechodzenie na paliwa ekologiczne gaz i olej - co jest czynione zarówno w budynkach użyteczności publicznej jak i budynkach mieszkalnych.

Po zakończeniu gazyfikacji całej gminy stworzy się możliwość jeszcze szerszego zastosowania ekologicznego paliwa - co z kolei przyczyni się do eliminacji zanieczyszczeń środowiska.

10.3. Gazownictwo

10.3.1. Stan istniejący

Obecnie gmina jest częściowo zgazyfikowana. Na 35 miejscowości w gminie - 18-cie jest zgazyfikowanych, co stanowi ~ 65% całego zadania. Źródłem zaopatrzenia w gaz jest gazociąg wysokiego ciśnienia Białystok - Wyszaków - Rembelszczyzna. Stację redukcyjno-pomiarową I^o zlokalizowano w miejscowości Dworaki Stański gm. Sokoły woj. łomżyńskie.

Rozprowadzenie gazu na terenie gminy wykonano przy pomocy gazociągów średniego ciśnienia. Gazociąg położony jest na terenie zabudowanym w pasie drogowym, natomiast między miejscowościami poza pasem drogowym w bezpośrednim sąsiedztwie tego pasa.

Nie zgazyfikowano jeszcze wsi : Dzierżki - Ząbki, Solniki, Muzyły, Brzozowo-Antonie, Brzozowo-Korabie, Nowa Liza, Łukawica, Marynki, Józefin, Pietkowo, Gabrysin, Turek, Porośl Głuchy oraz Porośl Wojślawy.

10.3.2. Bilans zapotrzebowania gazu

Bilans maksymalnego godzinowego zapotrzebowania gazu w gminie wynosi:

Wyszczególnienie	Zima noc	Lato dzień		Zima dzień		
	Zapotrzebowanie gazu	Zapotrzebowanie gazu maksymalne godzinowe		Zapotrzebowanie gazu maksymalne godzinowe		
	m ³ gazu	w pkt. odbioru	m ³ gazu	PP + CWU	CO	Razem PP+CWU+CO
	m ³ /h	pkt	m ³ /h	pkt	m ³ /h	m ³ /h
1	2	3	4	5	6	7
na 2020 r	1545,35	1394,18	581,65	1394,18	1236,28	1817,93
okres perspektywiczny	1854,42	1673,02	697,98	1673,02	1483,54	2181,52

Bilans rocznego zapotrzebowania gazu w gminie wynosi:

Bud. mieszk. CO	Gospod. komunal. CO	Bud. mieszk. PP+CWU	Gosp. komunal. PP+CWU	Hodowla bydła i trzody chlewnej	Straty	Razem	Średnia ilość gazu na mieszk.	Średnia ilość gazu na mieszkaniu
tys.m ³ /r	tys.m ³ /h	tys.m ³ /h	tys.m ³ /h	tys.m ³ /h	%	tys.m ³ /h	m ³ /dobe/r	m ³ /szt/r
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2231,99	357,12	822,55	131,61	355,74	155,96	4054,97	895,1	3847,2

10.3.3. Ocena systemu

Koncepcja gazyfikacji gminy zakłada, że system docelowy obejmie wszystkie miejscowości gminy. Gaz będzie wykorzystywany na cele komunalno-bytowe i grzewcze.

Budowa tego systemu pozwoli na wykorzystanie nośnika energii „przyjaznej” dla środowiska naturalnego. W szerszym aspekcie zgazyfikowanie gminy wniesie istotny pozytywny czynnik rozwoju tego obszaru.

10.3.4. Elementy tranzytowe międzynarodowe i ponadlokalne systemu

Przez teren gminy przebiega trasa gazociągu tranzytowego międzynarodowego wysokiego ciśnienia „JAMAŁ”.

Drugim elementem jest gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Łapy- Wyszki, którego trasa przebiega przez wschodnią część gminy.

10.4. Telekomunikacja

10.4.1. Stan telekomunikacji w gminie przedstawia następująca tabela:

Lata	Ilość central		Pojemność central		Ilość abonentów		Wskaźnik nasycenia aparat. na 100 osób	Ilość zgłoszonych wniosków	Przynależność do rejonu telekom.
	autom.	ręczne	autom.	ręczne	autom.	ręczne			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1990	3	-	100	-	99	-	2,4	-	RT Łapy
1995	3	-	171	-	165	-	3,96	95	RT Łapy
1996	1	-	616	-	166	-	4,01	104	RT Łapy
1997	1	-	616	-	500	-	11,5	-	RT Łapy

- Ogólny wskaźnik nasycenia telefonii na 100 mieszkańców w 1996r wynosił:

w województwie biał. - 20,2 (96r.)

w gminie Poświętne - 4,01 (96r.)

- 11,5 (97r.)

Jak wynika w powyższych danych, wskaźnik gminy w stosunku do wskaźnika województwa (który jest jednym z najwyższych w Polsce) - był w 1997r. wynikiem dobrym.

System telekomunikacyjny gminy składa się z 1 centrali cyfrowej w ośrodku gminnym Poświętne, linii światłowodowej Łapy - Poświętne, Poświętne - Wyszki, linii napowietrznej Poświętne - Brzozowo Stare, linii kablowej (miedzianej) Poświętne - Suraz oraz linii abonenckich na obszarze całej gminy.

10.4.2. Ocena systemu telekomunikacyjnego gminy

Wybudowanie linii światłowodowej Łapy - Poświętne, Poświętne - Wyszki oraz wymiana central analogowych na centralę cyfrową w ośrodku gminnym poprawiło działanie systemu telekomunikacyjnego w gminie. Zainstalowana centrala posiada (po podłączeniu istniejących abonentów) jeszcze ~116 numerów.

Wykonanie linii światłowodowych relacji Poświętne - Szepietowo pozwoli osiągnąć jeszcze wyższy stopień zaspokojenia potrzeb abonentów.

10.4.3. Radiokomunikacja i teletransmisja

Przez teren gminy przebiega pas ochronny pod radiokomunikację i teletransmisję pomiędzy SLR Topczewo gm. Wyszki RTCV Krynice gm. Dobrzyniewo.

10.5. Zaopatrzenie w wodę

10.5.1. Charakterystyka ogólna systemu zaopatrzenia w wodę

Gmina Poświętne jest jedną z pięciu gmin w województwie białostockim, które mają zwodociągowane wszystkie wsie - 100%, przy średniej wojewódzkiej dla gmin wynoszącej 66,1%.

Na koniec 1996r długość sieci wodociągowej (bez podłączeń do budynków) wynosiła 75,5 km. Ilość podłączeń wodociagowych prowadzących do budynków mieszkalnych było 806. Zwodociągowanych było 87,6% ogółu zamieszkałych mieszkań w gminie, znacznie powyżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 52,6%. Daje to gminie w tym wskaźniku 2 miejsce w województwie.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 21,4 m³/r (58,6 dm³/d) również powyżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 15,2 m³/r (41,5 dm³/d).

Zaopatrzenie w wodę 35 wsi w gminie odbywa się dwukierunkowo z dwóch ujęć: na terenie stacji wodociągowej w Brzozowie Starym (główne źródło zasilania) i na terenie hydroforni w Poświętnem (ujęcie awaryjne), które są ze sobą połączone.

Wieś Grochy Stare zaopatrywane jest w wodę z ujęcia w Daniłowie Dużym gm. Łapy.

Wodociąg Brzozowo Stare - Poświętne jest własnością Gminy Poświętne, a jego eksploatacją zajmuje się na zlecenie gminy Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łapach.

10.5.2. Rozwój wodociągów w latach 1985 - 1996.

Zwodociągowanie gminy w latach 1985 - 1996 przedstawia tabela.

Wyszczególnienie	Stan na koniec roku						
	1985	1990	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8
Długość sieci wodociągowej	2,9	2,9	26,4	64,9	74,4	74,4	75,5
Podłączenia wodociągowe do budynków mieszkalnych szt.	63	83	143	657	755	784	806
Ilość wsi zwodociągowanych szt.	3	5	15	33	35	35	35
% mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej	7,7	9,7	15,3	64,2	73,6	75,4	87,6
Miejsce gminy w województwie pod względem % zwodociągowanych mieszkań	34	44	42	4	4	4	2
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych w dm ³ /r	17,4	42,8	38,6	80,5	50,2	74,5	87,8
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca gminy	m ³ /r	4,1	10,2	9,3	19,2	12,0	18,1
	dm ³ /d	11,2	27,9	25,4	52,6	32,9	49,6
							58,6

W latach 1985 -1989 była stagnacja w zakresie wodociągowania gminy. W roku 1989 rozpoczęto rozbudowę scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę i na koniec 1994r zwodociągowane były już wszystkie 35 wsi w gminie.

Na koniec 1996r w stosunku do roku 1990 nastąpił wzrost: zwodociagowanych wsi ponad 6-krotny, sieci wodociągowej 26-krotny, podłączeń do budynków mieszkalnych około 10-krotny i zużycia wody na jednego mieszkańca ponad 2-krotny. Na tle województwa białostockiego gmina Poświętne z 44 miejsca w 1990r pod względem zwodociagowanych mieszkań wysunęła się w 1996r na 2.

10.5.3. Stan zwodociagowania poszczególnych wsi w gminie na k. 1996r.

		długość sieci wodociągowej w km	połączenia wodociągowe do budyn. miesz. szt.	% zводociagow- anych budynków zamiesz- kałych
1	2	3	4	5
Wodociąg wiejski Brzozowo Stare - Poświętne	Brzozowo Antonie	2,3	23	100
	Brzozowo Chabdy	0,8	13	100
	Brzozowo Chrzczonki	0,9	13	100
	Brzozowo Chrzczony	1,1	15	65,2
	Brzozowo Korabie	0,9	15	71,4
	Brzozowo Muzyły	1,2	11	78,6
	Brzozowo Panki	1,3	28	100
	Brzozowo Solniki	1,9	12	80
	Brzozowo Stare	4,1	60	100
	Chomizna	2,9	10	90,9
	Dzierżki	1,9	15	68,2
	Dzierżki Ząbki	2,2	6	75,0
	Gabrysin	1,9	16	59,3
	Gołębie	0,5	29	100
	Józefin	1,5	15	100
	Kamińskie Jaśki	1,8	21	100
	Kamińskie Ocioski	1,8	10	55,5
	Kamińskie Pliszki	2,1	6	85,7
	Kamińskie Wiktory	3,3	22	100
	Liza Nowa	3,4	19	76,0
	Liza Stara	2,2	68	100
	Łukawica	5,1	20	83,3
	Marynki	4,2	17	65,4
	Pietkowo I i II	5,7	56	88,9
	Porośl Wojsławy	3,5	35	77,8
	Porośl Głuchy	1,9	7	100
	Poświętne	2,4	57	100
	Turek	1,2	11	84,6
	Wilkowo Nowe	3,0	15	71,4
	Wilkowo Stare	1,0	48	100
	Wołkuny	0,9	12	100

1	2	3	4	5
	Zdrody Nowe	2,6	36	100,0
	Zdrody Stare	2,2	22	78,6
Wodociąg wiejski Danilowo Duże gm. Łapy	Grochy	1,8	43	95,6
Razem		75,5	806	87,6

Stan zwodociągowania budynków mieszkalnych w poszczególnych wsiach był zróżnicowany. W 15 wsiach wszystkie budynki mieszkalne są podłączone do sieci wodociągowej. Najniższy wskaźnik mieszczący się w przedziale 50-60% posiadało tylko 2 wsie, 60 - 70% - 3, 70 - 80% - 7 i 80% - 7.

10.5.4. Charakterystyka ujęć wody i stacji uzdatniania wodociągów wiejskich.

Grupowy wodociąg wiejski w Brzozowie Starym (główne źródło zaopatrzenia gminy w wodę) oparty jest o dwie studnie głębinowe o głębokościach 92,0 m. każda.

SW-1 (podstawowa) o wydajności $Q_e = 110 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $Se = 3,8 \text{ m}$.

SW-2 o wydajności $Q_e = 78 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $Se = 3,3 \text{ m}$.

Zatwierdzone zasoby wód w kat. „B” dla tego ujęcia wynoszą $Q = 110 \text{ m}^3/\text{h}$.

Woda ujmowana jest z utworów czwartorzędowych z warstwy wodonośnej występującej w obrębie piasków drobno i średnioziarnistych oraz pospółki o miąższości 16 m. Zwierciadło wody ma charakter napięty i stabilizuje się na rzędnej 133,4 m. n.p.m. t.j. 21,6 - 21,7 m. p.p.t.

Warstwa wodonośna jest odizolowana od powierzchni terenu rozprzestrzenionym kompleksem utworów słaboprzepuszczalnych (głina zwałowa, ropy, mułki) miąższości do 74 m.

Jakość wody ujmowanej ze studni bakteriologicznie nie budzi zastrzeżeń. Pod względem fizyko-chemicznym występuje zwiększona mętność i ilość żelaza.

Urządzeniami do poboru i uzdatniania wody są:

-2 pompy głębinowe typu G 80 VB + SGMf-18d

-4 odżelaziacze O 1400 mm z aeratorami O 500 mm

-2 hydrofory o poj. 6000 l każdy

-2 sprężarki typu WAN - E (w tym 1 rezerwowa)

-chlorator C - 52

-2 wodomierze śrubowe typu MZ-80 na przewodach doprowadzających wodę surową ze studni

-1 wodomierz sprężony typu MZ/1S-150/40 mm na rurociągu wyjściowym wody uzdatnionej ze stacji do sieci.

Grupowy wodociąg wiejski w Poświętnem (awaryjne źródło zaopatrzenia w wodę) oparty jest o 1 studnię głębinową (zlokalizowaną na terenie dawnego zakładu mleczarskiego przy szosie Poświętne - Łapy), głębokości 63 m. i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q_e = 37 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $Se = 7,2 \text{ m}$.

Woda ujmowana jest z utworów czwartorzędowych z drugiej warstwy wodonośnej w przelocie 52 m. - 59,0 m. o miąższości 7,0 m. wykształconej w postaci pospółki. Zwierciadło wody ma charakter napięty i stabilizuje się na głębokości 5,9 m. p.p.t.

Warstwa wodonośna jest odizolowana od powierzchni terenu kompleksem utworów słaboprzepuszczalnych (głina piaszczysta, glina zwałowa) o miąższości 42 m.

Woda z ujęcia charakteryzuje się korzystnymi parametrami fizykochemicznymi i zadowalającym stanem bakteriologicznym i nie wymaga dodatkowego uzdatniania.

Urządzeniami do poboru wody jest pompa typu G80 IIIB + SGMf-18b.

W hydroforni znajdują się 2 hydrofony Ø 1000 mm o poj. V= 1500 l każdy.

1 sprężarka typu 3 JW 60 i wodomierz śrubowy Dn=80 mm zamontowany na przewodzie tłocznym ze studni.

Gmina posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń i pobór wody z wodociągu Brzozowo Stare - Poświętne - decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OS.II.6210/23/96 z dnia 15 lutego 1996r ważne do dnia 30.06.2000r.

W decyzji ustalono strefy ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m. wokół każdej studni.

W rejonie ujęć zarówno budowa geologiczna jak i warunki hydrogeologiczne są korzystne w aspekcie ochrony wód podziemnych i nie jest wymagana strefa ochrony pośredniej.

10.5.5. Ocena wydajności istniejących ujęć wody

Wodociąg Brzozowo Stare - Poświętne nie posiada zbiorników wyrównawczych i wydajność ujęcia wody winno zapewnić maksymalne godzinowe pobory wody.

Analizę poboru wody z wodociągu w roku 1995 i 1996 obrazuje poniższa tabela.

	Pobór wody w 1995r			Pobór wody w 1996r			Zatw. zasoby ujęcia m³/h	Wykorzystanie zatw. zasobów wody przy poborze max.godz.	
	w roku m³/h	średnio- dobowy m³/d	max. godz. M³/h	w roku m³/r	średnio- dobowy m³/d	max.go- dzinowy m³/h		1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Wodociąg Brzozowo Stare	134687	x	x	172619	x	x	110	x	x
Wodociąg Poświętne(rezer- wowa)	716	x	x	9104	x	x	37	x	x
Razem	135403	371,0	32,2	181723	496,5	43,0	147	21,9	29,3

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów wodociągu Brzozowo Stare w godzinach maksymalnych rozbiórów w roku 1995 wynosiło ok.22%, a w 1996r wzrosło do ok. 30%.

Mimo zwodociągowania wszystkich wsi pobór wody z ujęć wodociągu wiejskiego jest nieduży. Wynika to z faktu, że nie wszystkie budynki mieszkalne w części zwodociągowanych wsi podłączone są do sieci wodociągowej. Klasa wyposażenia mieszkań w wielu wypadkach jest niska, gdyż brak jest kanalizacji sanitarnej. Ponadto część zapotrzebowania na wodę gospodarstwa podłączona do sieci wodociągowej a mające jeszcze studnie kopane, pokrywają z tych studni zwłaszcza do hodowli zwierząt i gospodarki roślinnej.

10.5.6. Zakładowe ujęcia wody

Na terenie gminy zakładowe ujęcie wody posiada Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe s.c. w Pietkowie. Ujęcie głębinowe składa się z 1 studni o wydajności 11,0 m³/h - wyeksploatowanej i przewidzianej do likwidacji. Zakład zaopatruje się w wodę do celów socjalnych z sieci wodociągowej. Do celów technologicznych zakład pobiera wodę z ujęcia powierzchniowego na rz. Lizie. Przedsiębiorstwo posiada pozwolenie wodnoprawne na pobór wody powierzchniowej z rz. Lizy - decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OŚ II.6210/52a/93 z dnia 4 października 1993r.

10.5.7. Ogólna charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę należy uznać za bardzo dobre. Wszystkie wsie zostały zwodociągowane i prawie 100% mieszkańców gminy może korzystać z wody wodociągowej. Poza scentralizowanym systemem wodociągowym pozostały jedynie rozproszone gospodarstwa kolonijne. Wydajność wodociągów znacznie przekracza aktualne pobory wody i istnieje około 70% rezerwa.

Dobrze rozwinięty system zaopatrzenia w wodę oraz wolne moce w źródłach wody są atutem rozwojowym gminy.

10.6. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków

10.6.1. Ścieki komunalne

Na terenie gminy Poświętne brak jest kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane są do lokalnych urządzeń (zbiorniki szczelne, suche ustępy). Wywóz nieczystości płynnych odbywa się na indywidualne zlecenia mieszkańców i zakładów. Wywozem ścieków, na terenach leżących bliżej gminy Łapy, zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łapach i ścieki te trafiają do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Łapach. Z pozostałych terenów wywozem nieczystości płynnych zajmuje się Spółdzielnia Usług Mechanizacyjnych w Poświętnem, która ścieki z gospodarstw domowych wywozi na własne pola rolników, a z instytucji do punktu zlewnego w Łapach.

10.6.2. Zakładowa oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy oczyszczalnię ścieków posiada Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Rektos” - Gorzelnia w Pietkowie. Oczyszczalnia jest typu mechanicznego o przepustowości 125 m³/d i ścieki odprowadzane są rowem do rz. Lizy zaliczonej do III klasy czystości.

Przedsiębiorstwo posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków i eksploatację urządzeń - decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OS II 6210/62/94 z 19 września 1994r. Kontrola gospodarki ściekowej przeprowadzona w 1995r przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wykazała, że ścieki odprowadzane w ilości 115,2 m³/d odpowiadały warunkom pozwolenia wodnoprawnego.

10.6.3. Ogólna ocena odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków

Stan gospodarki ściekowej na terenie gminy należy ocenić jako niezadowolający.

Ścieki gromadzone w zbiornikach, które często nie są szczelne i wywożone w miejsca przypadkowe mogą powodować negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Zważywszy, że w gminie zwodociągowane są wszystkie wsie problem odprowadzenia i oczyszczenia ścieków jest sprawą bardzo ważną i pilną, gdyż stanowi to barierę w rozwoju gminy.

10.7. Gospodarka odpadami stałymi

Na terenie gminy istnieje wysypisko na gruntach wsi Wilkowo Stare o powierzchni 0,64 ha, które pełni rolę wysypiska gminnego. Nie spełnia ono wymogów ochrony środowiska i jest niezalegalizowane.

Wywozem odpadów stałych na wysypisko zajmują się mieszkańcy i instytucje we własnym zakresie.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy przewidziane są wysypiska wiejskie na gruntach wsi: Kamieńskie Ocioski o powierzchni 0,28 ha i Liza Nowa - 0,5 ha, lecz nie są one zrealizowane.

W związku z brakiem wyznaczonych miejsc z przeznaczeniem na wysypisko wiejskie odpady gromadzone są w miejscach przypadkowych, nie przystosowanych do tych potrzeb.

Ogólna ocena gospodarki odpadami

Gospodarka odpadami na terenie gminy prowadzona jest w sposób niekontrolowany. Składowanie odpadów na terenach wiejskich w miejscach przypadkowych, jak również na wysypisku gminnym nie spełniającym obowiązujących wymogów, może wywierać negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Problem składowania odpadów oraz ich utylizacji wymaga szybkiego i racjonalnego rozwiązania.

11. Związki funkcjonalne gminy Poświętne z otoczeniem

11.1. Związki z m. Białymstokiem dotyczą w szczególności:

- a) korzystania z administracji i usług o charakterze regionalnym i rejonowym w tym z :
- administracji publicznej (np. urząd wojewódzki i rejonowy, sąd i prokuratura wojewódzka i rejonowa, sąd i prokuratura apelacyjna, Naczelny Sąd administracyjny, Sejmik Samorządowy Województwa, N.I.K., Regionalna Izba Obrachunkowa, Urząd Skarbowy,
  - administracji specjalnej: D.O.D.P., Woj. i Rejon. Kom. Policji, Woj. i Rejon. Kom. Straży Pożarnych, Zakład Energetyczny, W.S.S.E., Woj. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, itp. W.U. Telekomunikacji, Maz. Zakł. Gazownicze,
  - administracji gospodarczej: np. finansowej, ubezpieczeniowej,
  - nauki i szkolnictwa wyższego oraz instytutów naukowo-badawczych - np. 11 wyższych uczelni,
  - zdrowia i opieki społecznej - lecznictwo zamknięte (szpitale: wojewódzki, PSK, DSK, zakaźny) i specjalistyczne,
  - szkolnictwa średniego, w szczególności zawodowego o profilach nie występujących w Łapach,
  - kultury i sztuki - teatry, filharmonia, W.D.K., muzea,
  - handlu i rzemiosła o charakterze specjalistycznym,
  - gastronomii i rozrywki - restauracje, kluby, kasyno,
- b) współpracy w sferze gospodarczej w zakresie:
- finansowania, projektowania i doradztwa inwestycyjnego i działalności gospodarczej,
  - rynków zbytu produkcji i zaopatrzenia surowcowego,
  - technologii produkcji i kadr kwalifikowanych,
- c) powiązań w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji zbiorowej, w tym:
- zasilania w gaz z gazociągu magistralnego Białystok - Łapy - Łomża,
  - obsługi liniami komunikacji zbiorowej P.K.S. Białystok,
  - powiązania drogami krajowymi: nr 681 i nr 678
  - powiązania linią kolejową Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka

11.2. Związki z gminą i miastem Łapy dotyczą w szczególności:

- a) korzystania z usług ponadlokalnych zlokalizowanych w Łapach, w tym:
- szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zawodowego np. Liceum Ogólnokształcące i Zespół Szkół Zawodowych mechanicznych,
  - lecznictwa zamkniętego i opieki społecznej : szpital Z.O.Z. i dom opieki społecznej w Uhowie,
  - specjalistycznych usług np.: bankowych, notarialnych, projektowych, rzemiosła, handlu, administracji,
- b) współpracy w sferze gospodarczej dotyczącej:

zaopatrzenia surowcowego i rynków zbytu: np. cukrownia i zakład mleczarski w Łapach,

c) współpracy w sferze infrastruktury technicznej i komunikacji w zakresie:

- gospodarki wodno-ściekowej,
- składowania odpadów stałych i utylizacji padliny,
- powiązań komunikacyjnych drogami: krajową nr 681 i wojewódzką nr 03 477,
- zasilania z RPZ 110/15 kV Łapy.

11.3. Inne powiązania z obszarem województwa białostockiego i łomżyńskiego:

- przyrodnicze - doliny rz. Lizy z doliną rz. Narew, a pośrednio z obszarem i siecią hydrograficzną Narwiańskiego Parku Narodowego,
- z m. Bielsk Podlaski w zakresie: korzystania ze zlokalizowanych w nim ponadlokalnych urządzeń lecznictwa, szkolnictwa średniego o profilach innych niż w m. Białymstoku i m. Łapy, usług, w tym w szczególności o charakterze komercyjnym oraz powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych energetycznych,
- z m. Choroszcz w zakresie korzystania ze specjalistycznego psychiatrycznego Z.O.Z.
- z gminą Sokoły w woj. łomżyńskim w zakresie poboru gazu ze stacji redukcyjno-pomiarowej we wsi Dworaki Staśki,
- z gm. Wyszki w zakresie systemu gazowniczego tj. - realizowanego gazociągu w.c. Łapy - Bielsk Podlaski.

12. Elementy o charakterze ponadlokalnym wynikające z polityki przestrzennej państwa w projekcie studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego, odnoszące się do obszaru gminy Poświętne i wymagające uwzględnienia jej w studium:

1.2.1. W zakresie ochrony środowiska:

- możliwość objęcia ochroną prawną terenów w południowej części gminy jako regionalnego ciągu ekologicznego łączącego dolinę rz. Narwi z doliną rz. Nurzec (stawy pietkowskie, dolina rz. Lizy oraz istn. kompleksy leśne),
- ochrona i zapewnienie możliwości eksploatacji złoża piasku ze żwirem w Pietkowie - karta rej. 268 tys. ton.

12.2. W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych określonych w informacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do niniejszego studium,
- ochrona stanowisk archeologicznych określonych w informacji zgłoszonej do studium przez Woj. Konserwatora Zabytków Archeologicznych.

12.3. W zakresie komunikacji:

- drogi krajowej regionalnej IV kl. techn. nr 681
- dróg wojewódzkich o numerach: 03 477, 03 481, 03 600, 03 601, 03 602, 03 603, 03 604, 03 605 i 03 619,
- magistralnej linii kolejowej Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka.

12.4. W zakresie gospodarki wodno ściekowej:

- zbiorniki retencyjne 2 szt. na rz. Lizie w miejscowości Pietkowo i Łukawica ujęty w wojewódzkim „Programie małej retencji”.

12.5. W zakresie elektroenergetyki:

- istn. linię WN 400 kV Miłosna - Stacja „Narew” w Turośni Kościelnej
- proj. linię WN 400 kV Stacja „NAREW” - EŁK - ALYTUS,
- proj. linię WN 400 kV stacja „NAREW” - Ostrolęka,
- proj. linię WN 110 kV RPZ Zimnochy - Wysokie Mazowieckie.

12.6. W zakresie gazownictwa:

- proj. gazociąg tranzytowy w/c „JAMAŁ” - Europa Zachodnia,
- proj. gazociąg w/c Łapy - Bielsk Podlaski - Hajnówka,
- istn. gazociąg ś/c ze stacji redukcyjno-pomiarowej w dworakach Staśkach w gm Sokoły zasilający gminę w gaz ziemny.

12.7. W zakresie telekomunikacji:

- istn. linię światłowodową relacji Łapy - Poświętne,
- proj. linię światłowodową Poświętne - Brzozowo Stare,
- istn. linię światłowodową Poświętne - Wyszki.

13. Główne szanse i bariery rozwoju gminy Poświętne

13.1. Szanse rozwoju

- Wyższa od średniej wojewódzkiej wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i powierzchnia gospodarstw rolnych o uregulowanych w większości stosunkach wodnych, stwarzająca możliwość intensywnej produkcji rolniczej w szczególności na potrzeby żywnościowe aglomeracji białostockiej i jej przemysłu rolno-spożywczego.
- Bliskość dużych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego w Białymstoku i Łapach stwarzająca możliwość rozwoju trwałych form kooperacji surowcowej między producentami - rolnikami, a zakładami produkcyjnymi.
- Wysoki stopień wyposażenia w większość podstawowych urządzeń infrastruktury technicznej (wodociągowej, elektroenergetycznej, gazowniczej i telekomunikacyjnej, stwarzającej dobre warunki cywilizacyjne zamieszkiwania i trwałego rozwoju produkcji rolniczej.

- Bliskość m. Białegostoku, Łap i Bielska Podlaskiego z licznymi urządzeniami ponadlokalnej infrastruktury społecznej (szkolnictwa wyższego i średniego, służby zdrowia, kultury i otoczenia gospodarki) stwarzająca możliwość : kształcenia i pozyskiwania kadr, wspierania przedsięwzięć gospodarczych i społecznych oraz wdrażania postępu w gospodarce.
- Nie w pełni wykorzystany majątek produkcyjny gminy stwarzający szanse rozwoju gospodarczego.
- Możliwość wykorzystania parku podworskiego i kompleksów: stawowego i leśnego w Pietkowie dla rozwoju gospodarki rybackiej oraz turystyki i wypoczynku, w tym myślistwa i wędkarstwa.
- Możliwość wykorzystania zasobów leśnych i surowców mineralnych do rozwoju przetwórstwa drzewnego i produkcji materiałów budowlanych.

13.2. Bariery rozwoju

- Położenie gminy, poza głównymi szlakami komunikacyjnymi województwa - zmniejszające jej atrakcyjność lokalizacyjną dla sfery produkcyjnej pozarolniczej.
- Zbyt mała jeszcze powierzchnia gospodarstw rolnych ograniczająca wprowadzanie produkcji wielkotowarowej.
- Brak większych złóż surowców mineralnych i mała stosunkowo lesistość ograniczająca (do skali lokalnej) rozwój przemysłu materiałów budowlanych i przetwórstwa drzewnego.
- Stosunkowo skromne walory środowiska przyrodniczego i kulturowego ograniczające rozwój turystyki i wypoczynku o zasięgu ponadlokalnym.
- Nierozwiązane problemy kanalizacji sanitarnej oraz usuwania i utylizacji odpadów stałych obniżające przejściowo poziom cywilizacyjny zamieszkiwania i rozwoju sfery pozarolniczej.
- Konkurencyjność m. Łap co do lokalizacji zakładów przemysłowych i rzemiosła produkcyjnego.
- Trudności ze znalezieniem właściwych użytkowników niezagospodarowanego majątku trwałego gminy i skarbu państwa.
- Powiązania doliny rz. Lizy z Narwiańskim Parkiem Narodowym wymuszające pilne rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej i odpadami stałymi.
- Ograniczona atrakcyjność siedziby gminy - wsi Poświętne - Gołębie dla osiedlenia się wysokiej klasy fachowców niezbędnych dla rozwoju społeczno - gospodarczego.

III. CELE I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego

1.1. Misja strategiczna rozwoju gminy Poświętne - wg. intencji władz to: poprawa poziomu i warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców, najracjonalniejsze wykorzystanie walorów rolniczej przestrzeni i majątku trwałego infrastruktury społecznej i gospodarczej, sprzyjanie rozwojowi przedsiębiorczości i współpracy z gminami sąsiadującymi oraz administracją rządową w zakresie realizacji polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy.

1.2. Cele operacyjne rozwoju wynikające z misji strategicznej:

- Rozwinięciem strategicznej misji rozwojowej gminy będzie tworzenie warunków do realizacji następujących grup celów operacyjnych:

1.2.1. w zakresie ochrony, kształtowania i wykorzystania środowiska:

- a) ochrony funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego a zwłaszcza: dolin rzek Lizy i Szerokiej Strugi, kompleksów stawowych, kompleksów leśnych i zieleni urządzonej w Pietkowie i Gabrysinie,
- b) wzbogacania i racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczych gminy dla rozwoju rolnictwa i rekreacji,
- c) utrzymania i wzbogacenia środowiska kulturowego gminy, zabytków i licznych stanowisk archeologicznych i jego racjonalnego wykorzystania dla potrzeb rekreacyjnych,
- d) zapewnienia co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności gminy w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji, elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego i czystości powierzchni ziemi.

1.2.2. w zakresie warunków życia ludności:

- a) utrzymania i podnoszenia standardu technicznego i cywilizacyjnego zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz uzupełnień na terenach „plombowych” w zabudowie zwartej,
- b) racjonalnego zagospodarowania obiektów mieszkaniowych i usługowych oraz ich terenów, w tym zwłaszcza komunalnych i skarbu państwa- zagrożonych degradacją techniczną a wymagających zmian funkcji użytkowych i własnościowych,
- c) w miarę potrzeb rozwoju mieszkalnictwa i usług na nowych terenach o najmniejszej wartości rolniczej.

1.2.3. w zakresie rozwoju gospodarczego:

- a) efektywnego wykorzystania niezagospodarowanego majątku produkcyjnego, zwłaszcza komunalnego i skarbu państwa,
- b) rozwoju funkcji produkcyjnych nierolniczych na atrakcyjnych dla tego celu terenach, zwłaszcza komunalnych i skarbu państwa,
- c) poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
- d) rozwoju sektora otoczenia rolnictwa,
- e) poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- f) kooperacji z przemysłem przetwórczym rolno-spożywczym sąsiadujących gmin i rynkiem żywnościowym aglomeracji białostockiej.

1.2.4. w zakresie komunikacji:

- a) funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i poziomie swobody, ruchu tranzytowego i docelowego na drodze krajowej nr 681,
- b) sprawnych zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych sieci osadniczej gminy z obszarami: kraju, województwa i gmin sąsiadujących - drogą krajową nr 681 oraz częścią dróg wojewódzkich,
- c) zaspokojenia wewnętrznych potrzeb transportowych podmiotów społecznych, gospodarczych i mieszkańców gminy w preferowanym przez nich standardzie jakościowym - gł. systemu dróg wojewódzkich i gminnych oraz komunikacji zbiorowej,
- d) minimalizowania kolizji między ruchami komunikacyjnymi a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji,
- e) podnoszenie standardu wyposażenia zwłaszcza dróg krajowych w urządzenia obsługi komunikacji.

1.2.5. w zakresie infrastruktury technicznej:

- a) zapewnienie terenów dla realizacji krajowych i regionalnych elementów systemu elektroenergetycznego (linia 400 kV i 110 kV) oraz gazowniczego (gazociąg Łapy-Bielsk Podlaski),
- b) zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców gminy na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, gazu ziemnego oraz usług telekomunikacyjnych,
- c) ochrony wody, powietrza i gleby oraz środowiska zamieszkiwania przed zanieczyszczeniem: ściekami sanitarnymi, wodami opadowymi, odpadami stałymi i zanieczyszczeniami energetycznymi (ciepłowniczymi),
- d) sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej, zapewniającego zaspokojenie potrzeb w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- e) minimalizowanie kolizji między sieciami i urządzeniami ponadlokalnej infrastruktury technicznej, a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - na rzecz realizacji celów rozwoju gminy

2.1. Kierunki ochrony i wzbogacania wartości i zasobów środowiska przyrodniczego.

2.1.1. Ochrona i wzbogacanie walorów ekologicznych środowiska przyrodniczego

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego - ochronę i wzbogacanie walorów i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego gminy w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1.1. Doliny rzek Lizy i Szerokiej Strugi - tworzące ciągi powiązań przyrodniczych o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i lokalnie rekreacyjnej.

a) Podstawowymi kierunkami zagospodarowania tych obszarów będą:

- utrzymanie dotychczasowego gł. rolniczego użytkowania,
- ochrona dolin przed degradacją i dewastacją,
- ochrona sanitarna wód powierzchniowych i podziemnych,
- wzbogacenie zbiornikami wodnymi małej retencji.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie:

- zachowania dotychczasowego rolniczego sposobu użytkowania dolin z obowiązkiem utrzymania i wzbogacania naturalnej zieleni łąkowej i łąkowej,
- objęcie ochroną wszystkich części składowych doliny i zboczy łącznie z występującymi w ich obrębie i bezpośrednim sąsiedztwie lasami i nadanie im statusu ochronnego w formie „obszaru chronionego krajobrazu”- określonego w punkcie 2.2.1.5 e,
- ustalenia priorytetu w organizacji gospodarki ściekowej i odpadami na terenach zabudowanych bezpośrednio sąsiadujących ze środowiskiem przyrodniczym dolin Lizy i Szerokiej Strugi,
- utworzenia zbiornika wodnego na rzece Lizie i Szerokiej Strudze oraz modernizacja stawów we wsiach: Turek, Pietkowo i Wilkowo, zgodnie z wojewódzkim programem małej retencji.

2.1.1.2. Pozostałe mniejsze dolinki cieków i obniżeń terenowych o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych i krajobrazowych.

a) Podstawowymi kierunkami zagospodarowania tych obszarów będą:

- zachowanie ich rolniczych funkcji i walorów przyrodniczych,
- ochrona ciągłości przestrzennej przed zainwestowaniem oraz degradacją sanitarną.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami zieleni wysokiej łąkowej z

możliwością realizacji w ich obrębie małej retencji wodnej,
 -ustalenia zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i stosunki wodne,
 -ustalenia zakazu:

- odprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
- realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
- zakładania i budowy stacji paliw,
- lokalizacji składowisk odpadów stałych i płynnych.

2.1.1.3. Lasy - element podstawowy w systemie ekologiczno przyrodniczym o znaczeniu lokalnym i funkcjach: gospodarczych (wiodąca), ekologicznych, klimatycznych, krajobrazowych i częściowo rekreacyjnych. Są potencjalnym obszarem rozwoju związanego z w/w funkcjami i lokalnymi potrzebami.

a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania obszarów leśnych jest:

- ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
- utrzymanie ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacji.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- objęcie statusem obszary chronionego krajobrazu lasów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie doliny rzeki Lizy wg. propozycji w rysunku „kierunków” studium,
- prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzania lasów, uwzględniających zasadę powszechnej ochrony, trwałości utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów (państwowe, prywatne),
- dolesień na gruntach marginalnych dla produkcji rolniczej, po uprzednim sporządzeniu operatu granic polno-leśnych i wyznaczeniu ich w trybie planowania miejscowego,
- wyznaczenia i częściowego przystosowania kompleksów leśnych do potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych w rejonach wsi Pietkowo oraz kompleksów stawowych i proj. zbiornika wodnego małej retencji,
- wykonania rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym,
- stosowania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów ograniczeń:
  - przeznaczania powierzchni leśnej na cele nieleśne,
  - zabudowy z wyjątkiem urządzeń liniowych linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, dróg itp.) wymagających znacznej wycinki drzew,
  - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
  - lokalizacji składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych.

2.1.1.4. Zieleń urządzona (parkowo-skwerowa, uliczna, ogrodów przydomowych, przykościelna cmentarna, parki podworskie itp.) - elementy uzupełniające

system przyrodniczy gminy, funkcjonujące głównie w zabudowie jednostek osadniczych.

Zaleca się ochronę istniejącej zieleni urządzonej przed jej likwidacją z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych. Wszelka działalność modernizacyjna w parkach podworskich (w Gabrysinie i Pietkowie) wymaga uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2.1.1.5. Szczególne prawne formy ochrony przyrody:

- a) ochrona przed likwidacją istniejących pomników przyrody tj. dębu w Uroczysku Siudymacz oraz 6 topoli, 8 klonów, 1 wiazu i 4 modrzewi we wsi Pietkowo - określonych szczegółowo w uwarunkowaniach,
- b) ochrona lasów wodochronnych i lasów stanowiących ostoję zwierząt, wydzielonych na terenie Nadleśnictwa Rudka - określonych w rysunkach kierunków zagospodarowania,
- c) proponuje się utworzenie obszaru chronionego krajobrazu obejmującego dolinę rzeki Lizy wraz z przyległymi do niej kompleksami leśnymi w granicach określonych w rysunku kierunków studium.

W związku z tym zaistnieje konieczność przyjmowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obejmujących ten teren, granicy oraz ustaleń (zakazów i nakazów) zawartych w akcie prawnym powołującym obszar chronionego krajobrazu.

Zagospodarowanie na tym obszarze powinno zapewnić stan względnej równowagi związanej z naturalnością (walorami) występujących tu ekosystemów przyrodniczych.

- d) zaleca się tworzenie nowych pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych przez ustawę o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzenie ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy lub jej części.

2.1.2. Ochrona środowiska

2.1.2.1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

- a) W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych wyodrębnia się następujące kierunki zagospodarowania:
  - uzyskanie i utrzymanie w II klasie czystości wód rzeki Lizy i Szerokiej Strugi,
  - utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych w/w rzek,
  - ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami,
  - utrzymanie powierzchni i II kl. czystości stawów w Pietkowie.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
  - odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntów wód opadowych i ścieków przemysłowych o parametrach zapewniających utrzymanie obowiązującej klasy czystości tych wód,
  - budowy gminnego systemu oczyszczania ścieków sanitarnych i systemów indywidualnych wg. zasad określonych w punkcie 2.6.1.,
  - zachowania strefy ochrony bezpośredniej o szerokości 8 m. dla ujęcia wód

podziemnych zlokalizowanych we wsiach Brzozowo Stare i Poświętne,
 -wykorzystania dla celów gospodarczych i rolniczych wód stanowiących
 wyłącznie nadwyżki ponad przepływ biologiczny - warunkuje to konieczność
 budowy zbiorników małej retencji wodnej, na terenach do tego sprzyjających.

2.1.2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego.

a) W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:

- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczenia powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
- poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń z niektórych lokalnych źródeł ciepła.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji organu kompetencyjnego d/s ochrony środowiska,
- wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła zanieczyszczeń,
- stosowanie w ciepłownictwie paliw mniejszej uciążliwości dla środowiska - np. gazu ziemnego i płynnego oraz oleju opałowego,
- utrzymania zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
- utrzymanie dobrego stanu dróg kołowych a zwłaszcza dróg o znaczeniu ponadregionalnym łącznie z zachowaniem płynności tych dróg, szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych,
- przestrzegania wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w emisjach energetycznych i technologicznych.

2.1.2.3. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

a) Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą minimalizacji poziomu hałasu i wibracji w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu (zabezpieczenia techniczne lub zmiana technologii i urządzeń),
- przestrzegania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
- ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy lub jej części dopuszczalnych natężeń hałasu dla terenów podlegających szczególnej ochronie - zainwestowania mieszkaniowego i strefy

- rolno - osadniczej, zgodnie z obowiązującymi normami,
- określania zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg znacznej uciążliwości akustycznej i linii kolejowej w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów.

Lp	PRZEZNACZENIE TERENU	DOPUSTYCALNY POZIOM HAŁASU WYRAŻONY RÓWNOWAŻNYM POZIOMEM OZWIĘKU A w dB					
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu		Linie elektroenergetyczne	
		Pora dnia - przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	Pora nocy - przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	Pora dnia - przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia	Pora nocy - przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzyst- nym godzinie nocy	Pora dnia - przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	Pora nocy - przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom
1	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	55	45	45	40	50	45
2	Teren zabudowy związany ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży -tereny domów opieki -tereny szpitali w miastach	55	45	45	40	45	40
3	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego -tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi -tereny zabudowy zagrodowej	60	50	50	40	50	45

2.1.2.4. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym promieniowaniem niejonizującym

- Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą głównie zmniejszania do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania na ludzi i środowisko przyrodnicze.
- Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
  - zapobiegania zagrożeniom w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania poprzez zachowanie odpowiednich stref ochronnych od zabudowy ze stałym pobytem ludzi do linii napowietrznych WN o wielkościach jak niżej:
  - dla linii WN 110 kV - min. 14,5 m. od skrajnego przewodu, a zalecana odległość od osi linii - 40 m.,
  - dla linii WN 400 kV - min. 33 m. od skrajnego przewodu a zalecana odległość od osi linii - 50 m.

2.1.2.5. Ochrona powierzchni ziemi

- a) W ramach ochrony powierzchni ziemi przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania:
- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami (odpadami) stałymi i płynnymi,
  - ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele nierolnicze,
  - ochronę powierzchni ziemi przed skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- urządzenia gminnego wysypiska śmieci na gruntach wsi Wilkowo Stare lub wsi Pietkowo, zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego,
  - sukcesywnej likwidacji istniejących „dzikich” wysypisk,
  - stworzenia systemu organizacyjnego odbioru i transportu odpadów gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem i pozwalającego na pozyskanie surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub na składowiskach, systemu zbytu surowców wtórnych oraz organizację przejściowych składowisk typu kontenerowego w miejscach znacznego wytwarzania tych odpadów zgodnie z punktem 2.6.3. „Kierunków” Studium,
  - rozwiązania problemu gospodarki ściekowej zgodnie z punktem 2.6.2. „Kierunków” Studium,
  - zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacenia (zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne itp.),
  - utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
  - przyjęcia zwartych kompleksów gleb chronionych (III a, III b, IV a, IV b), jako ogranicznika rozwoju budownictwa pozarolniczego,
  - zaniechania przeznaczania użytków ornych zdrenowanych pod zabudowę kubaturową,
  - racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze-Dz.U. nr 27, poz.96,
  - sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych głównie o kierunku rolnym lub leśnym,
  - zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za „obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych” - określonych w rysunku „Kierunków” Studium.

2.2. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury.

Ochrona i utrzymanie w należyтым stanie obiektów zabytkowych i obiektów o charakterze zabytkowym, w miarę ubytku ludności, stwarzać będzie coraz więcej problemów.

Istniejące na obszarze gminy dobra kultury w postaci obiektów zabytkowych, obiektów o charakterze zabytkowym oraz obiektów archeologicznych, będą nabierały z biegiem lat wartości historycznej. Obiekty te będą także ulegały dalszej degradacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania ich należytego stanu lub rekonstrukcji niektórych z nich.

Rozwiązania tego problemu będzie wymagało skoordynowanie działań administracji rządowej i samorządowej.

2.2.1. Ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych wymagać będzie:

- a) ustalania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania odpowiednich zaleceń chroniących zabytki i obiekty o wartościach kulturowych, określonych w punkcie 2.5.1. uwarunkowań Studium,
- b) ścisłej współpracy władz gminy z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- c) nadzoru budowlanego obiektów zabytkowych oraz udzielania pomocy z udziałem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ich właścicielom, w celu należytego utrzymania obiektów,
- d) zapewnienia właściwego użytkownika obiektów zagrożonych,
- e) w szczególnych przypadkach pozyskania obiektów zagrożonych przez gminę i wtórnego ich zbycia nabywcom gwarantującym właściwe utrzymanie lub zagospodarowanie na potrzeby gminy,
- f) inwentaryzacji obiektów przewidywanych do rozbiórki lub przeniesienia, na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2.2.2. Ochrona stanowisk archeologicznych określonych w punkcie 2.2. „uwarunkowań” i rysunku Studium wymagać będzie:

- a) wprowadzenia odpowiednich ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dotyczących ochrony obiektów archeologicznych,
- b) w przypadku wystąpienia konieczności przeznaczania terenów za stanowiskami archeologicznymi na ważne cele publiczne, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy ustalić sposób postępowania uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,
- c) ustalenia w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów obowiązku zawiadamiania służbę archeologiczną w przypadku natrafienia na obiekty nieznanego pochodzenia, podczas prowadzenia prac ziemnych,
- d) stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, jak osady, punkty osadnicze i cmentarzyska kurhanowe, powinny być wyłączone spod użytkowania i przejmowane na własność gminy.

2.2.3. Tworzenie nowych wartości kulturowych wymagać będzie:

- a) kultywowania regionalnych form architektonicznych oraz tradycji materiałowych i konstrukcyjnych poprzez stosowne ustalenia w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- b) obowiązku indywidualizowania form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych, w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu, w planach i decyzjach j.w.

2.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

2.3.1. Tendencje demograficzne w gminie

Z utrzymującej się od wielu lat tendencji spadkowej liczby ludności gminy oraz prognozy rozwoju ludności województwa do 2010 r., wynika, iż należy oczekiwać dalszego sukcesywnego zmniejszania się liczby ludności:

2000 r. - ok. 4000 osób

2005 r. - ok. 3800 osób

2010 r. - ok. 3600 osób

- Konsekwencją zmian zachodzących w strukturze ludności gminy będzie:
  - nieznaczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjny,
  - spadek ludności w wieku produkcyjnym,
  - wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym.
- Proces wyludniania się wsi oraz starzenia się ludności spowoduje:
  - podjęcie działań związanych z budową systemu zabezpieczenia społecznego,
  - ukierunkowania instrumentów polityki na powstawanie dużych gospodarstw rolnych,
  - dokonywania sukcesywnych zmian w użytkowaniu infrastruktury społecznej gminy,
  - zagospodarowywania substancji budowlanej pozbawionej użytkowników.

2.3.2. Mieszkalnictwo

Z prognozy demograficznej wynika, że na terenie gminy nie wystąpi większa potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych.

Przewiduje się, że osiągnięcie w okresie perspektywicznym wskaźnika nasycenia w mieszkaniu, na poziomie 400 mieszkań na 1000 ludności. Osiągnięcie tego wskaźnika nastąpi przede wszystkim w wyniku spadku liczby ludności, a w mniejszym stopniu w wyniku realizacji nowych mieszkań.

W najbliższym okresie wystąpi potrzeba modernizacji istniejącej zabudowy, wymiany budynków w złym stanie technicznym oraz wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje techniczne.

Podstawowym problemem będzie zagospodarowanie opuszczonych budynków mieszkaniowych. Obiekty te mogą być adaptowane między innymi na potrzeby rekreacji (budownictwa letniskowego).

Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) utrzymanie, modernizacja, wymiana i uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej w wolnych przestrzeniach istniejących między zabudową (plomby),

- b) dokonywanie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod kątem przeznaczenia niektórych obiektów zabudowy zagrodowej i plomb między tą zabudową i innych obiektów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne, usługi i budownictwo letniskowe,
- c) ewentualnie wyznaczenie nowych terenów budownictwa mieszkaniowo-usługowego w trybie planowania miejscowego we wsi Poświętne wg rys. Studium,
- d) przejmowanie do zasobów komunalnych, zasobów prywatnych opuszczonych, lub których stan techniczny jest zagrożony a właściciele nie są w stanie dokonać remontu na własny koszt,
- e) rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszącej standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności,
- f) realizacja budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego z dopuszczeniem usług na terenach oznaczonych na rysunku plany symbolem MNU.

2.3.3. Usługi

2.3.3.1. Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie: szkolnictwa średniego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, kultury, sportu kwalifikowanego, specjalistycznego handlu i rzemiosła, administracji państwowej, sądownictwa, obsługi finansowej, ubezpieczeń realizowana będzie w mieście Łapy.

2.3.3.2. Obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych: oświaty, zdrowia, sportu i kultury, pozostanie na obecnym poziomie wobec malejącej liczby ludności gminy. Podstawowym problemem będzie utrzymanie istniejących urządzeń w dobrym stanie technicznym oraz podnoszenie jakości ich wyposażenia.

Należy dążyć do uzupełnienia wyposażenia gminnego w brakujące urządzenia kultury tj. utworzenia gminnego ośrodka kultury i sportu na bazie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Poświętnem z siedzibą w Gołębiach.

Niektóre obiekty z braku użytkownika mogą być zamienione na inny rodzaj użytkowania.

Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym spowoduje zapotrzebowanie na miejsca w domach opieki społecznej.

Główne zadania w zakresie usług komunalnych:

- a) Zapewnienie w budżetach gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację a także realizację urządzeń obsługi ludności:
  - szkoły podstawowe w miejscowościach: Poświętne, Pietkowo, Stara Liza, Stare Brzozowo,
  - wiejskiego ośrodka zdrowia w Starym Brzozowie,
  - światlice wiejskie w miejscowościach: Brzozowo Panki, Kamińskie Jaśki, Łukawica, Zdrody Nowe, Pietkowo, Stara Liza, Stare Brzozowo i Stare Wilkowo,
  - utworzenie gminnego ośrodka kultury w Poświętnem przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum

- boiska sportowe przy szkołach podstawowych w miejscowościach: Poświętne, Pietkowo, Stara Liza i Stare Brzozowo,
- modernizacja remiz OSP w miejscowościach: Poświętne, Grochy, Pietkowo i Porośl Wojsławy,
- budowa Gimnazjum przy Szkole Podstawowej w Poświętnem,
- budowa sali gimnastycznej przy szkole j.w.

- b) Tworzenie warunków do zagospodarowania nie użytkowanych obiektów i terenów komunalnych poprzez dokonanie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej obiektów, w zależności od potrzeb i warunków urbanistyczno-przyrodniczych.

Przedmiotem zbycia, dzierżawy lub zmiany planu mogą być tereny ujęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, znajdujące się w następujących miejscowościach:

- Łukawica, teren 2 RPU, UK,
- Pietkowo-Gabrysin-Turek, teren 13 P,
- Poświętne-Gołębie, teren 5 RUP, 26 UJ.

- c) Tworzenie warunków do rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej i produkcyjnej na nowych terenach określonych na ten cel w rysunku Studium, oznaczonych symbolem MNU poprzez

- sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzbrojenie terenów w urządzenia infrastruktury technicznej.

2.3.3.3. Obiekty i urządzenia pozostałe

Zakłada się utrzymanie istniejących usług. Wymagać to będzie modernizacji i podniesienia standardu świadczonych usług. Przewiduje się także rozwój innych usług w związku z rozwojem postępu i cywilizacji.

Głównymi zadaniami będzie:

- a) Zapewnienie warunków do utrzymania i modernizacji istniejących obiektów i urządzeń usługowych:
- obektów handlowych w miejscowościach: Poświętne, Stare Wilkowo, Stara Liza, Stare Brzozowo, Grochy, Zdrody Nowe, Kamińskie Jaśki,
  - urzędu pocztowego w Poświętnem,
  - obektów sakralnych w miejscowościach: Poświętne, Pietkowo, Stara Liza, Stare Brzozowo,
  - cmentarzy w Poświętnem i Pietkowie.
- b) Tworzenie stosownie do występujących potrzeb i inicjatyw warunków rozwoju nowych urządzeń usługowych z zakresu:
- handlu i małej gastronomii,
  - innych urządzeń wynikających z zapotrzebowania mieszkańców.

Przygotowanie terenów pod nowe usługi wymagać będzie opracowania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zmianę istniejącego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy w

celu przeznaczenia istniejących obiektów do nowych funkcji, a także wyznaczenia terenów na nowe funkcje.

2.4. Kierunki rozwoju ekonomicznego gminy

Rozwój ekonomiczny gminy Poświętne w perspektywie dotyczyć powinien następujących działów gospodarki:

- rolnictwa intensywnego i fragmentarycznie ekologicznego, wykorzystującego naturalne predyspozycje przestrzeni produkcyjnej, tradycje agrotechniczne, potencjał gospodarstw i infrastruktury technicznej,
- lokalnego przemysłu i rzemiosła produkcyjnego bazującego na surowcach lokalnych, z racjonalnym wykorzystaniem istniejącego majątku produkcyjnego i terenów,
- turystyki i wypoczynku z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych gminy,
- leśnictwa i produkcji leśnej na bazie istniejących kompleksów leśnych i urządzeń gospodarki leśnej,
- handlu i rzemiosła usługowego z wykorzystaniem istniejącej i przydatnej do tych celów bazy materialnej,
- gospodarki rybackiej na bazie kompleksu stawowego w Pietkowie.

2.4.1. Kierunki rozwoju rolnictwa

Rozwój intensywnego rolnictwa będzie w perspektywie, tak jak dotychczas podstawą ekonomicznej egzystencji gminy.

Dochody z działalności rolniczej będą stanowiły najbardziej znaczącą pozycję w budżecie gminy. Sprzyjać temu będą korzystne warunki produkcji rolniczej wynikające w szczególności z:

- lepszej niż średnia w województwie jakości rolniczej gleb,
- stosunkowo dobrej, jak na krajowe warunki, i ulegającej poprawie struktury powierzchniowej gospodarstw rolnych,
- wysokiego stopnia regulacji stosunków wodnych gruntów,
- dobrych tradycji lokalnej kultury rolniczej,
- korzystnych możliwości zbytu produkcji rolniczej na potrzeby przemysłu rolno-spożywczego: Łap, Białegostoku, Bielska Podlaskiego, Wysokiego Mazowieckiego,
- stosunkowo dobrze rozwiniętej w gminie infrastruktury technicznej, zwłaszcza energetycznej, wodociągowej, telekomunikacyjnej i gazowniczej.

Tworzenie korzystnych warunków rozwoju rolnictwa w gminie wymagać będzie w szczególności:

2.4.1.1. Wspomaganie zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych i poprawy rozłogów ich gruntów poprzez:

- a) zbywanie na korzystnych warunkach powstających gruntów rolnych skarbu państwa i ewentualnie komunalnych przewidzianych w rysunku „kierunków”

Studium do upraw rolniczych, dla nabywców gwarantujących ich najlepsze wykorzystanie produkcyjne,

- b) sukcesywne prowadzenie scaleń i wymian gruntów, dla poprawy struktury przestrzennej ich rozłogów i racjonalnego zagospodarowania i zbywania powstających gruntów skarbu państwa,
- c) wspieranie rozwoju dużych gospodarstw rodzinnych i specjalistycznych doradztwem i instrumentami fiskalnymi (np.: karencje podatkowe, sprzedaż ratałna gruntów, niskooprocentowane pożyczki itp.),
- d) tworzenie warunków przestrzennych i finansowych do zwiększania zatrudnienia w pozarolniczych działach gospodarki, dla wchłonięcia nadwyżek siły roboczej powstających w wyniku zwiększania się powierzchni prężnych gospodarstw rolnych o powierzchnie małych nierentownych i postępu technicznego w rolnictwie.

2.4.1.2. Ochrony i poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym w szczególności:

- a) kontynuacji regulacji stosunków wodnych na użytkach zielonych i gruntach omych przeznaczonych w rysunku studium do celów rolniczych,
- b) ochrony ciągłości i funkcjonowania systemów drenażowych i melioracyjnych przed skutkami prowadzenia ponadlokalnych liniowych urządzeń infrastruktury technicznej podziemnej (np. gazociągów),
- c) ochrony najwartościowszych gruntów rolnych przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze zgodnie z punktem 2.1.2.5. studium,
- d) dokonywanie zalesień gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej oraz zadrzewień śródpolnych i rekultywacji do celów rolniczych gruntów zdegradowanych po eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych,
- e) eliminowanie zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza atmosferycznego wg zaleceń punktu 2.1.2.5. studium,
- f) rozwijanie ekologizacji produkcji rolniczej w szczególności na terenach upraw do bezpośredniego spożycia (np.: warzywa, owoce) poprzez:
  - sukcesywne eliminowanie chemicznych środków ochrony upraw, na rzecz ochrony biologicznej,
  - ograniczanie nawożenia mineralnego na rzecz nawożenia organicznego,
  - unikanie nadmiernej koncentracji hodowli w gospodarstwach specjalistycznych,
  - upowszechnianie hodowli w gospodarstwach wielofunkcyjnych,
  - upowszechnianie samowystarczalności paszowej gospodarstw rolnych,
  - upowszechnianie na terenach wiejskich proekologicznych nośników energetycznych: gazu, oleju opałowego, energia wiatru, słoneczna,
  - rozwój systemu organizacji atestacji i zbytu ekologicznej produkcji rolniczej.

2.4.1.3. Rozwój otoczenia rolnictwa_ w tym:

- a) popieranie rozwoju organizacji i urządzeń w zakresie:
  - mechanizacji prac rolniczych,
  - zaopatrzenia w środki produkcji rolniczej,
  - zbytu wytworzonych produktów rolniczych,

- obsługi weterynaryjnej hodowli zwierząt,
  - przetwórstwa lokalnego rolno-spożywczego,
- b) Instrumentami poparcia mogą być w szczególności:
- stosowanie priorytetów i ulg finansowych w stosunku do podmiotów gospodarczych zamierzających świadczyć usługi na rzecz rolnictwa,
  - promocję towarów i obiektów, które mogą być przeznaczone i wykorzystane na potrzeby obsługi rolnictwa,
- c) Obiektami obsługi rolnictwa wymagającymi utrzymania i rozwoju są w szczególności:
- zlewnie mleka OSM we wsiach: Brzozowo Antonie (symb. 3 UC), Kamińskie Jaśki (2 UC), Porośl Wojsławy (4 UC), Liza stara (3 UC), Brzozowo Stare (6 RPU), Grochy Stare (2 UC), Wilkowo Stare (3 RPU), Poświętne-Gołębie (21 RUP),
  - Spółdzielnia Usług Mechanizacyjnych we wsi Poświętne Gołębie (14 RUP),
  - Punkt Skupu Żywca we wsi Brzozowo Stare (3 RPU),
  - ew. teren po byłym Zakładzie Usług Mechanizacyjnych w Pietkowie-Gabrysinie (12 RPU).

2.4.2. Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła produkcyjnego i usług

Drobny przemysł i rzemiosło produkcyjne i usługi mogą się rozwijać w gminie przede wszystkim w oparciu o:

- aktywność gospodarczą i inwestycyjną mieszkańców,
- racjonalne wykorzystanie użytkowanego majątku produkcyjnego,
- wykorzystanie do celów produkcyjnych i usługowych nieużytkowanego majątku produkcyjnego, w tym: niezagospodarowanych terenów i obiektów obsługi rolnictwa,
- wyznaczenie i przygotowanie infrastrukturalne nowych terenów zaproponowanych na te cele w studium,
- wykorzystanie lokalnych surowców produkcyjnych np.: drzewnych, rolniczych i mineralnych,
- dobrze wykształtowana i dalej rozwijająca się infrastrukturę techniczną,
  - możliwości kooperacji z przemysłem i rzemiosłem miasta Łapy,
  - możliwość kształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych w szkolnictwie zawodowym Łap i Białegostoku.

Podstawowymi kierunkami działań na rzecz rozwoju przemysłu i rzemiosła produkcyjnego i usług w gminie powinny być:

2.4.2.1. Zorganizowanie w porozumieniu z gł. podmiotami gospodarczymi gminy lokalnego monitoringu gospodarczego, którego przedmiotem powinny być w szczególności:

- rozpoznanie barier lokalnych hamujących rozwój przemysłu i rzemiosła produkcyjnego i usług,

- długofalowych i bieżących potrzeb i zamierzeń istniejących i potencjalnych podmiotów gospodarczych w zakresie obiektów, terenów budowlanych i infrastruktury technicznej,
- potrzeby wsparcia organizacyjnego, prawnego, infrastrukturalnego i finansowego (ulgi, karencja podatkowa itp.).

2.4.2.2. Sporządzenie długofalowego programu wspierania rozwoju przedsiębiorczości w zakresie produkcji i usług komercyjnych, opartego na monitoringu a określającego w szczególności

- zasady gospodarki przydatnym dla rozwoju przedsiębiorczości mieniem komunalnym (obiektami i terenami), w tym ich pozyskiwania i zbywania inwestorom gwarantującym najlepsze efekty produkcyjne i zatrudnieniowe a pośrednio podatkowe,
- zasady i potrzeby sporządzania lub zmian ustaleń planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego w celu ułatwienia i umożliwienia zbywania i zagospodarowywania terenów i obiektów,
- priorytety, miejsca i terminy (orientacyjne) realizacji infrastruktury technicznej komunalnej i zewnętrznych podmiotów zarządzających (np.: gaz, energia elektryczna) istotnej dla stymulacji rozwoju przedsiębiorczości,
- system instrumentów finansowych wspierających w sposób ukierunkowany (pożądany przez władze gminy) rozwój przedsiębiorczości, takich jak: sprzedaż ratalna mienia komunalnego oraz karencje i ulgi podatkowe,
- sposoby i zasady promocji walorów inwestycyjnych gminy na zewnątrz dla pozyskiwania ewentualnych inwestorów i podmiotów,
- zasady systematycznego rozpoznawania zewnętrznych możliwości kooperacji z gospodarką Łap, Bielska Podlaskiego, Białegostoku itp.

2.4.2.3. Kierunki działań na rzecz utrzymania i rozwoju przemysłu, rzemiosła produkcyjnego i usług handlowych, gastronomicznych i rzemieślniczych dla ludności obejmować powinny:

- a) wspomaganie utrzymania i funkcjonowania obiektów istniejących z możliwością rozszerzenia funkcji w tym:
  - piekarni (4 P) w Poświętnem,
  - gorzelni (10 P) w Pietkowie,
  - obiektów handlowych we wsiach: Brzozowo-Korabie (2 HH), Kamińskie-Jaśki (2 UC), Liza Nowa (4 UH), Pietkowie (4 UH), Brzozowie Starym (5 UH), Wilkowie Starym (4 UH), Zdrodach Starych (4 UH) i Poświętnem (23 UH).
- b) dokonanie zmian ustaleń obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego gminy pod kątem maksymalnego uelastycznienia funkcji (przeznaczenia) terenów i obiektów niewykorzystanych lub wykorzystywanych w sposób nieefektywny, umożliwiających i ułatwiających ich zbycie lub zagospodarowanie, a w szczególności:
  - w Pietkowie-Gabrysinie-mieszalni pasz (13 P) i byłej bazy S.U.M. (12 RPU) oraz byłego magazynu GS (9 RPU),
  - w Wilkowie Starym - byłej bazy S.U.M. (2 RPU),

- w Poświętnem-Gołębiach - bylej bazy GS (31 PS) i działek GS nr 48 i 53,
- w Łukawicy - bylej bazy S.K.R. (2 RPU),
- w Porośli-Wojśławach - bylej bazy Z.U.M. (6 RPU),
- w Lizie Starej-terenu niezainwestowanego (2 UI),
- w Lizie Nowej-Terenu niezainwestowanego (6 UI),
- w Brzozowie Starym-bylej bazy S.U.M. (2 RPU),

c) wyznaczenie w trybie planowania miejscowego w miarę wystąpienia potrzeb inwestycyjnych terenów proponowanych na cele produkcyjno-usługowe w rysunku „kierunków” Studium we wsi Poświętne-Gołębie.

2.4.3. Kierunki rozwoju turystyki i wypoczynku

Rozwój turystyki i wypoczynku mimo stosunkowo skromnych walorów przyrodniczych i kulturowych może być jednym z przyszłych kierunków rozwoju gminy Poświętne. Bazą tego rozwoju mogą być w szczególności:

- kompleksy stawowe we wsi Pietkowo,
- kompleksy leśne w otoczeniu kompleksów stawowych i w południowo-wschodniej części gminy,
- projektowany zbiornik wodny na rzece Lizie,
- park podworski ze stawami w Pietkowie,
- czyste środowisko przyrodnicze,
- dobry stan techniczny większości zabudowy i wysoki poziom wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną,
- bardzo duża ilość stanowisk archeologicznych.

Kierunki rozwoju turystyki i wypoczynku obejmować mogą:

2.4.3.1. Rozwój wędkarstwa amatorskiego na bazie udostępnienia południowej części kompleksu stawowego w Pietkowie oraz stawów i zalewu w otoczeniu parku podworskiego w tej wsi. Wymagać to będzie w szczególności:

- inicjatywy właścicieli i użytkowników tych obiektów oraz inspiracji i pomocy organizacyjnej i promocyjnej władz gminy,
- sprywatyzowania parku podworskiego w Pietkowie i urządzeń towarzyszących na cele rozwoju turystyki i wypoczynku-w tym bazy gastronomiczno-handlowej i noclegowej,
- dostosowania akwenów udostępnianych dla wędkarstwa w aspekcie odpowiednio ukierunkowanego zarybienia oraz udostępniania brzegów i ewentualnie sprzętu pływającego,
- stosownej promocji w czasopiśmie wędkarskich, prasie popularnej i instytucjach informacji turystycznej,
- wymuszenia uporządkowania gospodarki ściekowej obiektów przemysłowych w sąsiedztwie stawów i zalewu we wsi Pietkowo,
- dokonywanie stosownych zmian planu zagospodarowania przestrzennego gminy,
- wykonania urządzeń umożliwiających zarówno wędkowanie, ochronę przed niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi i spożywanie posiłków.

2.4.3.2. Rozwój myśliwstwa na bazie lasów i kompleksu stawowego w Pietkowie. Wymagać to będzie w szczególności:

- przygotowania bazy noclegowo-gastronomicznej na południowym obrzeżu kompleksu,
- przygotowania sprzętu pływającego i obsługi,
- wyznaczenia stosownych terenów na ten cel w trybie planowania miejscowego według propozycji Studium w porozumieniu z potencjalnym inwestorem,
- inspirowo-organizacyjnych działań wspierających ze strony władz gminy.

2.4.3.3. Rozwój wypoczynku letniskowego głównie na potrzeby mieszkańców aglomeracji białostockiej. Miejscowościami predestynowanymi do rozwoju tej formy wypoczynku mogą być wsie: Pietkowo, Turek, Gabrysin, Łukawica, Zdrody Nowe, Liza Nowa, Marynki, Józefin i Kamieńskie Jaśki.

Rozwój wypoczynku letniskowego wymagać będzie w szczególności:

- wyznaczenia na ten cel terenów wskazanych w rysunku Studium terenów rolniczych w trybie planowania miejscowego w porozumieniu z właścicielami gruntów,
- rozpoznania we wsiach zagrod i obiektów mieszkaniowych, których właściciele skłonni byłiby zbyć je na cele budownictwa letniskowego,
- prowadzenia stosownego marketingu i promocji terenów i obiektów wytypowanych na te cele,
- dokonywania stosownych zmian ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego gminy, co do przeznaczenia terenów i obiektów zabudowy zagrodowej na cele letniskowe w tym zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze.

2.4.3.4. Rozwój wypoczynku pobytowego

Wypoczynek pobytowy, zwłaszcza letni, może być zorganizowany w dwóch formach:

- ośrodka wypoczynku pobytowego w wyższym standardzie na bazie parku podworskiego i towarzyszącego mu kompleksu stawowego w Pietkowie-po jego prywatyzacji i dokonaniu stosownych ustaleń w planie zagospodarowania przestrzennego gminy,
- agroturystyki w zagrodach rolniczych, które przejawiają chęć jej organizacji i mają odpowiednie warunki lokalowe i sanitarne oraz są położone w stosunkowo interesującym krajobrazie. Rozwój agroturystyki wymagać będzie w szczególności: odpowiedniej pomocy organizacyjnej i promocyjnej gminy.

2.4.4. Kierunki rozwoju gospodarki leśnej

Wykorzystanie lasów dla potrzeb produkcyjnych nie ulegnie w perspektywie zasadniczym zmianom, mimo to może być jednym z czynników rozwojowych gminy.

- a) Prowadzony będzie zgodnie z dotychczasowymi tendencjami pozysk surowca drzewnego w lasach państwowych i prywatnych, w tych ostatnich głównie na potrzeby lokalne, w tym budowlane ludności i związany z tym rozwój lokalnego przetwórstwa drzewnego (tartaki).
- b) W perspektywie może się zwiększyć ze względu na stosunkowo czyste środowisko pozyskiwanie i przetwarzanie runa leśnego na cele konsumpcyjne i przetwórstwa rolno-spożywczego aglomeracji oraz ewentualnie na eksport.
- c) Rozwój powierzchni leśnej wskutek wysokiej generalnie wartości rolniczej gruntów i niewielkie ilości gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej oraz skarbu państwa nie będzie znaczący i nie odegra poważniejszej roli w zwiększeniu zatrudnienia pozarolniczego w gminie.
- d) W dłuższym horyzoncie czasowym ze względu na położenie lasów gminy Poświętne w bezpośrednim sąsiedztwie Narwiańskiego Parku Narodowego powinien być rozwijany proekologiczny profil gospodarki leśnej zwłaszcza na terenach proponowanych w Studium do objęcia ochroną ekologiczną, polegający w szczególności na:
  - ochronie różnorodności biologicznej lasów,
  - rozwijaniu naturalnych kierunków hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
  - przeciwdziałanie monokulturom drzewostanów,
  - zwiększanie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzanie domieszek drzew liściastych,
  - zapobieganie masowemu pojawianiu się szkodników oraz stosowaniu biologicznych metod ich zwalczania.
- e) Rozwojowi gospodarki leśnej sprzyjać powinno dokonanie wnioskowanych przez Nadleśnictwo Rudka zmian ustaleń obowiązującego miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gmin polegających na:
  - przeznaczeniu we wsi Józefin terenu zabudowanego na teren urządzeń obsługi leśnictwa,
  - utrzymanie w dobrym stanie technicznym dotychczasowych urządzeń obsługi leśnictwa i gospodarki leśnej: leśniczówki (4 RLU) i budynku mieszkalnego (3 RLU) we wsi Józefin,
  - koncentracja ewentualnych powstających gruntów marginalnych skarbu państwa na styku z lasami państwowymi i przekazywania ich A.L.P. do zalesień.

2.4.5. Rozwój gospodarki rybackiej

- a) Duży-na skalę wojewódzką kompleks stawowy w Pietkowie może stanowić podstawę intensywnego rozwoju gospodarki rybackiej, zwłaszcza na potrzeby żywnościowe aglomeracji białostockiej, i przetwórstwa rybnego. Może to w przyszłości stanowić, obok rolnictwa, istotny czynnik rozwoju ekonomicznego gminy. Warunkiem rozwoju gospodarki rybackiej na bazie kompleksu stawowego w Pietkowie będą w szczególności:

- zapewnienie stosownego użytkownika lub właściciela kompleksu stawowego gwarantującego jego najefektywniejsze wykorzystanie rybackie i rekreacyjne,
  - stworzenie możliwości pozyskania stosownych środków finansowych na renowację kompleksu stawowego i stworzenie materialnego zaplecza produkcyjnego (magazyny sprzętu, pasz, przechowalnie ryb, itp.) oraz działalność eksploatacyjną w etapie rozruchu,
  - pozyskania stabilnych i korzystnych rynków zbytu produkcji.
- b) Istnieją również możliwości wykorzystania rybackiego mniejszego kompleksu stawowego w sąsiedztwie parku podworskiego w Pietkowie, chociaż jego podstawową funkcją powinna być funkcja rekreacyjna.
- c) Realizacja ewentualnego zbiornika wodnego małej retencji na rzece Lizie może również stworzyć obok rekreacyjnej szansę prowadzenia gospodarki rybackiej na mniejszą skalę.

2.5. Kierunki rozwoju komunikacji

Gmina obsługana będzie siecią dróg, linią kolejową i liniami autobusowymi.

2.5.1. Droga krajowa Nr 681 IV klasy technicznej

- a) parametry, przepustowość i prognoza ruchu przedstawia się następująco:
- droga IV klasy technicznej, o prędkości projektowej 70 km/h, o szerokości 6 m. może pomieścić ruch $Q=1050$ P/h przy poziomie swobody ruchu D_1 ,
  - prognoza ruchu (SDR) na podstawie pomiarów ruchu w 1995 r. na odcinkach drogi wynosi:

	1995	2000	2005	2010	2015
Łapy-Poświętne	1688	2243	2798	3351	3904
Poświętne-Topczewo	933	1232	1530	1829	2127

Z porównania natężenia krytycznego ruchu (Q) z prognozowanym natężeniem w 50-tej godzinie w roku w odniesieniu do SDR (9,5% SDR<6000) wynika, że istniejące przekroje drogi mają duże rezerwy przepustowości.

Jednak z uwagi, że odcinek drogi od km1.6+785-20+050 posiada nawierzchnię o szerokości 5 m - jak dla drogi VI klasy technicznej, powinien być poszerzony do 6 m.,

- b) na etapie modernizacji w/w droga wymagać będzie opracowania oceny oddziaływania drogi na środowisko i otoczenie, z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, i równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy w ich otoczeniu oraz ochrony istniejącej zabudowy zwartej przed uciążliwościami ruchu,
- c) uwzględnienia w/w parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko,
- d) wprowadzenia urządzeń zabezpieczających w miejscach największych możliwości powstania kolizji na drodze z ruchem lokalnym i pieszym,

- e) wykonania zabezpieczeń istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w ocenie oddziaływania drogi na środowisko i otoczenie,
- f) minimalizowania ilości nowych włączeń ulic i objazdów, zwłaszcza z lewoskrętami z wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów budowlanych i uzgodnienia ich z zarządcą drogi.

2.5.2. Drogi wojewódzkie

- a) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy z otoczeniem będą realizowane poza drogą krajową Nr 681 drogami wojewódzkimi o numerach: 03601, 03603 i 03477.
- b) Struktura funkcjonalno-techniczna i przestrzenna dróg wojewódzkich określona w punkcie 6.1.1.2. „uwarunkowań” Studium może ulec istotniejszym zmianom, co do podmiotu zarządzającego i ich ilości. Zmiany te mogą wynikać w związku z sygnalizowanymi rozstrzygnięciami w projekcie nowej ustawy o drogach publicznych, zmierzającymi do przekazania w zarząd samorządom dróg wojewódzkich o funkcjach wybitnie lokalnych. W sytuacji konieczności dokonania tych zmian, wyłączeniu z systemu dróg wojewódzkich mogą podlegać w szczególności drogi o numerach: 03481, 03600, 03602, 03603, 03605 (na odcinku Nowa Liza - Pietkowo).
- c) Przy założonym standardzie, że ośrodki gminne powinny mieć połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej w pierwszej kolejności należy zmodernizować drogę wojewódzką 03601.
- d) Parametry techniczne
V klasy technicznej, o szerokości jezdni 5.50 m. (6.0 m., 7.0 m.)
V_p=60 km/h, o przepustowości przy poziomie swobody „D”
800 ; 1050 ; 1250 P/h.
- e) Przy modernizacji dróg wykonać oceny oddziaływania na środowisko i ich stosownego uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2.5.3. Drogi gminne

- a) Struktura funkcjonalno-techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w punkcie 12.1.1.3. „uwarunkowań” Studium, może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punkcie 2.b - tj. zwiększeniu ich ilości w przypadku przekazania części dróg wojewódzkich pod zarząd gminy.
- b) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza w/w drogami siecią dróg gminnych, które wymagać będą utrzymania następujących parametrów technicznych: V kl. techn. o szerokości jezdni 5.5 m. (16 i 7 m. w terenach zabudowanych), V_p=60 km/h, o przepustowości 800 (1000 i 1250) P/h przy poziomie swobody ruchu D oraz V kl. techn. o szerokości jezdni 5.55, 3.5 m. (6m. w terenach zabudowanych) o przepustowości od 200 do 800 P/h o prędkości projektowej 50 i 40 km/h.
- c) Bieżące remonty i modernizację należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla:

- odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej,
- odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu mogących wywołać paraliż życia społeczno-gospodarczego części sieci osadniczej.

2.5.4. Przewidywane zmiany kategorii dróg publicznych

Na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), zmieniającej ustawę z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. Nr 14, poz. 60 z późniejszymi zmianami) zostaną wprowadzone zmiany w kategorii dróg publicznych. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej będą dzieliły się na następujące kategorie dróg: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zaliczenie istniejących dróg do właściwej kategorii nastąpi w 1999r. w drodze rozporządzenia Rady Ministrów i uchwał : sejmiku województwa, rady powiatu i rady gminy.

2.5.5. Linia kolejowa Warszawa - Białystok-Kuźnica Białostocka - granica państwa wymagać będzie modernizacji torów z dostosowaniem kursowania pociągów z prędkością 160 km/h.

2.5.6. Komunikacja autobusowa Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej w Białymstoku

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- a) utrzymania w należyтым stanie technicznym dróg po których kursują autobusy,
- b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- c) aby Przedsiębiorstwo PKS dążyło do obniżenia kosztów funkcjonowania a w efekcie do obniżenia cen usług transportowych.

2.5.7. Ścieżki rowerowe

Wytyczenie ścieżek rowerowych przewiduje się na kierunkach ze wsi Poświętne do miasta Łapy i wsi Pietkowo w ciągu drogi Nr 681 oraz w kierunku wsi Korabie w ciągu drogi 03604.

2.6. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Proponowane rozwiązania oparto na aktualnym rozeznaniu bieżących i przyszłych potrzeb . Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowych elementów i rozwiązań systemów bez konieczności zmiany treści Studium pod warunkiem, iż nie zostaną naruszone istotne jego elementy.

2.6.1. Zaopatrzenie w wodę

2.6.1.1. Prognoza zapotrzebowania wody

Do obliczenia zapotrzebowania wody przyjęto:

-ilość mieszkańców w 2000 r. - 4000 i w 2010 r. - 3600

-wskaźnik zapotrzebowania wody na cele bytowo-gospodarcze mieszkańców w 2000 r. - $125 \text{ dm}^3/\text{Md}$ przy 95% korzystających z wodociągu i 2010 r. - $160 \text{ dm}^3/\text{Md}$ przy 100% korzystających z wodociągu przy wskaźniku nierównomierności dobowej $N_d=1,3$ i godzinowej $N_g=1,6$.

-wskaźnik zapotrzebowania wody dla zakładów użyteczności publicznej $15 \text{ dm}^3/14\text{d}$ przy $N_d=1,1$ i $N_g=2,5$

-zapotrzebowanie wody dla zwierząt gospodarskich - 10% zapotrzebowania na cele bytowo-gospodarcze przy $N_d=1,2$ i $N_g=3,0$

-zapotrzebowanie wody na cele drobnego przemysłu - 10% zapotrzebowania na cele bytowo-gospodarcze przy $N_d=1,15$ i $N_g=0$

-zapotrzebowanie wody na własne potrzeby wodociągu 15% średniego zapotrzebowania.

-zapotrzebowanie wody p. poż. 5 l /sek na 1 pożar.

Wyszczególnienie	2000r				2010 r			
	$Q_{\text{śrd}}$ m^3/d	Q_{maxd} m^3/d	$Q_{\text{śrh}}$ m^3/h	Q_{maxh} m^3/h	$Q_{\text{śrd}}$ m^3/d	Q_{maxd} m^3/d	$Q_{\text{śrh}}$ m^3/h	Q_{maxh} m^3/h
1	2	3	4	5	6	7	8	9
cele byt.gosp. mieszkańców	475,0	617,5	19,8	41,2	576,0	748,8	24,0	49,92
z-dy użyt. publicznej	57,0	62,7	2,4	6,5	54,0	59,4	1,3	6,19
zwierzęta gospodarskie	47,5	57,0	2,0	7,1	57,6	69,1	2,4	8,64
drobny przemysł	47,5	54,6	2,0	2,3	57,6	66,2	2,4	2,76
razem:	627,0	789,8	26,2	57,1	745,2	943,5	30,1	67,51
potrzeby własne wodociągu	94,0	94,0	3,9	3,9	111,8	111,8	2,68	2,68
razem	721,0	883,8	30,1	61,0	856,0	1055,3	32,78	70,19
cele p.poż. - 2 pożary				36,0				36,0
Ogółem:				97,0				106,2

Zatwierdzone zasoby ujęcia wody wodociągu wiejskiego w Brzozowie Starym głównego źródła zaopatrzenia gminy w wodę w ilości $1 \text{ m}^3/\text{h}$, pokrywają zapotrzebowanie gminy w okresie kierunkowym.

2.6.1.2. Kierunki działania w zakresie zaopatrzenia w wodę

a) Zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby określone w prognozie zapotrzebowania wody - punkt 1.1. poprzez:

- utrzymanie w należyтым stanie technicznym z ewentualną modernizacją komunalnego ujęcia wody wraz ze stacją wodociagową w Brzozowie Starym
- uzupełnić stację wodociagową w agregat prądowórczy,
- zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociagowej i wymiany niesprawnej armatury (np. zasuwy, hydranty) oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
- rozwój sieci wodociagowej w gminie z wykorzystaniem istniejących wodociągów na potrzeby:
  - potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi,
  - rozwoju turystyki i wypoczynku przewidywanego w rejonie wsi Pietkowo,
  - w miarę zgłaszanych potrzeb do gospodarstw kolonijnych.

2.6.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

a) Przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji w gminie, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków sanitarnych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków i oddzielnego dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzania wód opadowych z terenów zabudowanych.

b) Rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w gminie przedstawiono w dwóch wariantach w oparciu o opracowaną w 1998 r. koncepcję gospodarki ściekowej gminy Poświętne.

-Wariant I zakłada odprowadzenie ścieków w układzie grawitacyjno-pompowym do czterech grupowych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w miejscowościach:

- 1) Grochy Stare - przyjmuje ścieki z 7 miejscowości: Zdrody Nowe, Zdrody Stare, Kamieńskie Ocioski, Kamieńskie Jaśki, Kamieńskie Wiktory, Kamieńskie Pliszki i Grochy Stare.
- 2) Gołębie - przejmie ścieki z 11 miejscowości: Brzozowo Solniki, Dzieżki Ząbki, Dzieżki, Brzozowo Chrzczonki, Brzozowo Chabdy, Brzozowo Chrzczony, Marynki, Chomizna, Józefin, Poświętne i Gołębie.
- 3) Wilkowo Stare - przejmie ścieki z 13 miejscowości: Porośl Głuchy, Porośl Wojsławy, Brzozowo Korabie, Brzozowo Muzyły, Brzozowo Antonie, Brzozowo Stare, Brzozowo Panki, Wolkuny, Liza Nowa, Liza Stara, Łukawica, Wilkowo Nowe, Wilkowo Stare.
- 4) Pietkowo - przejmie ścieki z 4 miejscowości: Turek, Pietkowo I, Gabrysin i Pietkowo II.

-Wariant II zakłada odprowadzenie ścieków z jednostek osadniczych w gminie w układzie grawitacyjno-pompowym do kanalizacji sanitarnej miasta Łapy z włączeniem do istniejącego kanału grawitacyjnego o 0.3 m. w ul. Brańskiej w

Łapach. W rysunku „kierunków” studium przedstawiono oba warianty wyodrębniając elementy wspólne dla obu wariantów i odrębne dla każdego z nich. Ze względów techniczno-ekonomicznych preferowany do realizacji powinien być wariant II.

- c) Priorytety w realizacji systemu kanalizacji sanitarnej powinny wynikać z następujących kryteriów:
- w miejscowościach o największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności, a także o najprężniejszej gospodarce. Stworzy to większe niż w innych wsiach szanse na uzyskanie od mieszkańców partycypacji finansowych w kosztach inwestycji, a także najefektywniejsze jej wykorzystanie,
  - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą komunalne urządzenia obsługi ludności generujące znaczne w skali lokalnej ilości ścieków sanitarnych, takie jak szkoła, przedszkole, ośrodek zdrowia.
  - w miejscowościach, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, sektora gospodarczego, turystyki.
- d) Kolejność rozwoju scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w/g kryteriów podanych w punkcie „c” w poszczególnych wariantach:

-Wariant I:

- budowa oczyszczalni we wsi Poświętne-Gołębie z kanalizacją sanitarną w tej wsi.
- budowa oczyszczalni w Pietkowie z kanalizacją sanitarną w miejscowościach Pietkowo, Gabrysin, Turek, z możliwością pozyskania kredytów ekologicznych związanych z ochroną Narwiańskiego Parku Narodowego.
- budowa oczyszczalni w Starym Wilkowie z kanalizacją sanitarną we wsiach Stare Wilkowo i Stare Brzozowo z wprowadzeniem zmian w stosunku do opracowanej koncepcji (pokazanej w części graficznej) polegających na: budowie kanału tłocznego z wsi Stare Brzozowo do wsi Stare Wilkowo, przetłoczenie ścieków z wsi Brzozowo Panki do przepompowni w Starym Brzozowie (a nie do przepompowni w Starej Lizie) i rezygnacja z kanału tłocznego Brzozowo Panki - Stara Liza. Proponowane zmiany pozwolą na skanalizowanie dużej w skali gminy wsi Stare Brzozowo bez konieczności kanalizowania mniejszej wsi Brzozowo Panki.
- budowa oczyszczalni ścieków z kanalizacją sanitarną we wsi Stare Grochy.
- sukcesywna realizacja systemu kanalizacji wsi powiązanych z oczyszczalniami w Starym Wilkowie, Poświętnem-Gołębie i Starych Grochach w zależności od bieżących potrzeb gminy.

-Wariant II.

- budowa przepompowni i kanału tłocznego w miejscowości Łapy Łynki z kanałem grawitacyjnym w miejscowości Łapy Kołpaki do przepompowni Łapy Łynki z partycypacją gminy Łapy.
- budowa przepompowni pośredniej z kolektorem tłocznym do miejscowości Łapy Kołpaki

- budowa przepompowni w Starych Grochach z kolektorem tłocznym i kanalizacją sanitarną we wsi Stare Grochy.
  - budowa przepompowni w Gołębiach z budową kanalizacji w Poświętnem i gołębiach.
  - budowa przepompowni, kanałów grawitacyjnych i tłocznych w ciągu miejscowości: Poświętne, Józefin, Pietkowo, Turek.
  - budowa przepompowni, kanałów grawitacyjnych i tłocznych w ciągu miejscowości: Poświętne, Brzozowo Chrzczony, Stare Brzozowo.
  - sukcesywna realizacja systemu kanalizacji w pozostałych wsiach w zależności od potrzeb gminy.
- e) Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych przewiduje się preferowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Należy dążyć do eliminowania odprowadzenia ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie nieekonomiczne, uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidywanych do objęcia kanalizacją zbiorową.
- f) Założony długofalowy proces rozwoju scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej na obszarze gminy winien umożliwić oczyszczenie około 95% wytwarzanych ścieków. Szybki postęp technologii w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, których zastosowanie pozwoli na uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie mniejszymi nakładami finansowymi.
- g) Podjęcie decyzji co do budowy scentralizowanego systemu kanalizacyjnego wymagać będzie każdorazowo dokonania:
- sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach inwestycji,
  - stosownych projektów technicznych na podkładach geodezyjnych z większą skalą dokładności, w których mogą nastąpić zmiany co do ilości przepompowni w danej miejscowości oraz ich lokalizacji, gdyż wskazane w studium propozycje mają charakter orientacyjny,
  - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
  - wyznaczenia lokalizacji oczyszczalni (w przypadku przyjęcia wariantu I), przepompowni i kanałów sanitarnych w trybie planowania miejscowego.

2.6.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

- a) Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów w sposób racjonalny, gwarantujący bezpieczeństwo środowiska i maksymalne wykorzystanie wtórne składników użytkowych, odpowiadającego nowym przepisom prawnym, w których uwzględniono wymogi Unii Europejskiej (ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie - Dz. U. Nr 132 poz. 622 z 1996 r. oraz ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach - Dz. U. Nr 96 poz. 592 z 1997 r.) wymagać będzie:

- budowy gminnego składowiska odpadów stałych, spełniającego obowiązujące wymogi ochrony środowiska zlokalizowanego na gruntach wsi Wilkowo Stare (teren oznaczony w planie symbolem 7 NU) ewentualnie po wyeksploatowaniu kruszywa na terenie 18 PEW w Pietkowie (po wykonaniu zmiany w palnie miejscowym) i prawidłowej, zgodnej z założeniami projektowymi jego eksploatacji lub podpisania porozumienia z Gminą Łapy w sprawie korzystania z miejsko - gminnego składowiska w Uhowie w gm. Łapy.
  - wprowadzenia obowiązku zorganizowanego wywozu odpadów stałych z terenów wiejskich o zwartej zabudowie,
  - opracowania specjalistycznego projektu techniczno-organizacyjnego systemu uwzględniającego efekty rzeczowe, etapową realizację, wariantowe rozwiązania przejściowe i zasady finansowania.
  - przygotowania organizacyjnego selektywnej zbiórki odpadów stałych.
  - prowadzenia wśród mieszkańców kampanii promocyjnej selektywnego gromadzenia odpadów,
  - wdrożenie opracowanego specjalistycznego projektu techniczno - organizacyjnego systemu.
  - wybrania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie z ustaleniem zadań jakie będą do niego należały.
  - tworzenia warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych.
- b) Specjalistyczny projekt techniczno - organizacyjny systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych, wykonany na zlecenie gminy powinien w szczególności określić:
- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian
  - prognozę co do ilości i składu odpadów w tym ilości rodzaj odpadów do recyklingu,
  - określenie systemu zbiórki odpadów w miejscu wytwarzania tj.
    - rozwiązanie wielopojemnikowe, w którym ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów surowców wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywa sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania przez przedsiębiorstwa specjalistyczne i odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo,
    - rozwiązanie dwupojemnikowe - surowce wtórne i odpady do unieszkodliwiania w jednym pojemniku z późniejszą segregacją z zbiornicy odpadów i w drugim pojemniku do wywiezienia na składowisko odpadów,
    - celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcionowanych odpadów w miejscu wytwarzania i transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów, a odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo, na składowisko gminne, albo zastosowania kontenerów przy wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) do zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju.
  - w przypadku wariantu z kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem: maksymalnej dostępności, w ruchliwych punktach - obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.,

- określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem tam gdzie to jest możliwe i racjonalne niezagospodarowanych terenów usługowych rolnictwa (w Poświętnem teren oznaczony w planie symbolem 31 PS po bazie GS, w Starym Wilkowie 2 RPU - baza SUM), bądź wyznaczenie nowych w planie miejscowym,
- określenie niezbędnego wyposażenia zbiornic odpadów,
- określenie warunków techniczno-ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
- koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskiwanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania i rozwiązań przejściowych.

c) Przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów, który w pierwszej kolejności winien być wprowadzony w większych miejscowościach: Poświętne, Pietkowo, Stara Liza, Stare Brzozowo, Stare Wilkowo, Porośl Wojsławy, Grochy, wymagać będzie:

- podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu systemu selektywnej zbiórki odpadów i uchwalenie „Regulaminu gospodarki odpadami”, który powinien szczegółowo regulować funkcjonowanie tego systemu, a przede wszystkim określić:
  - rodzaj pojemników jakie powinny być stosowane w systemie,
  - miejsce lokalizacji pojemników,
  - asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
  - sposób usuwania odpadów wielkogabarytowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawionych przed posesję w określonych dniach np. raz na kwartał),
  - graniczną częstotliwość wywozu pojemników z odpadami,
  - co należy robić z odpadami niezagospodarowanymi,
  - zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,
  - system opłat za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,
  - obowiązki mieszkańców, administracji budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
  - sankcje administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełniania zadań przez uczestników selektywnej zbiórki odpadów.

d) Zadania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie.

- współdział w organizowaniu systemu,
- zawieranie umów z mieszkańcami, zobowiązujących do selektywnego zbierania i odstawiania odpadów,
- rozstawianie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów - zgodnie z regulaminem,
- dostarczanie mieszkańcom worków do selektywnej zbiórki,

- systematyczne odbieranie worków z zebranymi odpadami w cyklach określonych w zawartych umowach,
- systematyczna wymiana pojemników z zebranymi odpadami na puste,
- ewidencjonowanie odbieranych worków i pojemników z wyselekcjonowanymi surowcami wtórnymi i odpadami do unieszkodliwiania,
- wystawianie mieszkańcom rachunków za wywóz i utylizację odpadów, jeśli koszty nie są wliczone w cenę worka lub w podatek,
- segregowanie surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwienia na poszczególne odmiany,
- wywóz zebranych surowców wtórnych i odpadów do zakładów przetwarzających surowce wtórne bądź na wysypisko,
- nadzorowanie i kontrolowanie prawidłowości selektywnego gromadzenia odpadów przez mieszkańców,
- obsługa rejonowych zbiornic odpadów,
- zgłaszanie w gminie wniosków o ewentualne sankcje wobec mieszkańców, którzy nie przestrzegają regulaminu gospodarki odpadami,
- okresowe konserwacje i czyszczenie pojemników we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa usługowe,
- zabezpieczenie składowanych odpadów przed zamoczeniem, spalaniem, zabrudzeniem, a surowców wtórnych dodatkowo przed kradzieżą,
- poszukiwanie odbiorców surowców wtórnych oraz zakładów utylizacyjnych pozostałe odpady,
- zgniatanie i belowanie surowców wtórnych i pozostałych odpadów przeznaczonych do dłuższego transportu,
- zawieranie umów z odbiorcami na dostawę surowców wtórnych i utylizację pozostałych odpadów,
- ewentualne prowadzenie procesów uzdatniających i przetwarzających odpady-surowce wtórne,
- ewentualna eksploatacja gminnego składowiska.

2.6.4. Elektroenergetyka

Kierunkami rozwoju systemu elektroenergetycznego na obszarze gminy będą:

2.6.4.1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać to będzie:

a) rozbudowy systemu poprzez:

- budowę linii WN 400 kV stacja „NAREW”-Elk-Alytus
- budowę linii WN 400 kV stacja „NAREW”-Ostrołęka
- budowę linii WN 110 kV stacja „NAREW”-RPZ Żimnochy-RPZ Wysokie Mazowieckie
- budowę nowych odcinków linii SN 15 kV, dla włączenia poszczególnych projektowanych stacji transformatorowych w całej gminie
- zarezerwowanie terenów i budowę nowych stacji transformatorowych we wsiach: Wilkowo (2 stacje), Kamieńskie Wiktory (2 stacje), Józefin (1 stacja), Nowa Liza (1 stacja), Brzozowo Solniki (1 stacja), Liza Stara (2 stacje) oraz

dla terenów potencjalnej działalności gospodarczej, produkcyjno-usługowej rekreacyjno-turystycznej,

- b) modernizacji systemu poprzez:
- wymianę (demontaż) stacji transformatorowych we wsiach: Kamieńskie Wiktory, Józefin, Nowa Liza, Brzozowo Solniki,
  - remont stacji transformatorowych wraz z odcinkiem linii SN 15 kV i nn we wsi Wilkowo,
  - stosownie do potrzeb modernizację linii SN 15 kV i nn w miejscach wymiany stacji transformatorowych,
  - modernizację linii SN 15 kV Poświętne-Kamieńskie Ocioski (~4,5 km).

2.6.4.2. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemów elektroenergetycznych dla otoczenia

Zakłada się osiągnąć poprzez:

- a) budowę linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- b) stosowanie w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,
- c) utrzymywanie rezerwy terenów pod urządzenia energetyczne a w szczególności określenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

2.6.4.3. Tworzenie warunków do realizacji linii WN 400 kV „NAREW”-EŁK-ALYTUS, „NAREW”-Ostrołęka oraz WN 110 kV „NAREW”-Zimnochy-Wysokie Mazowieckie - których trasy przebiegają przez gminę Poświętne, zakłada się poprzez wprowadzenie ich do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne.

2.6.5. Systemy gazownictwa - kierunki rozwoju

System zaopatrzenia gminy

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do roku 2010 dla wszystkich pozostałych wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu. Dotyczy to miejscowości: Dzierżki Ząbki, Brzozowo - Solniki, Brzozow - Muzyły, Brzozowo-Antonie, Brzozowo-Korabie, Nowa Liza, Łukawica, Marynki, Józefin, Pietkowo, Gabrysin, Turek, Porośl Głuchy oraz Porośl Wojślawy. Dokończenie gazyfikacji gminy pozwoli na wykorzystanie ekologicznego nośnika energii na cele komunalno-bytowe i grzewcze oraz wniesie pozytywny czynnik rozwoju całego obszaru gminy.

2.6.6. Ciepłownictwo

2.6.6.1. Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- a) sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna i wiatr,
- b) zmniejszanie strat ciepłych w konstrukcji nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,
- c) wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt. a, zwiększających efektywność ich wykorzystania, ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych,
- d) ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności (o ile to możliwe ze względów technicznych) w większych źródłach tj. komunalnych obiektach użyteczności publicznej (np. szkoły) i większych zakładach produkcyjnych, w których występują lokalne systemy ogrzewania scentralizowanego.

2.6.6.2. Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- a) kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- b) rozwój systemu gazowniczego i elektroenergetycznego z uwzględnieniem potrzeb ciepłownictwa,
- c) propagowanie stosownych dociepleń budynków istniejących i projektowanych,
- d) propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego, itp.
- e) propagowanie i ewentualnie realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe, itp.).

2.6.7. Telekomunikacja - kierunki rozwoju

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie:

- a) pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
- b) utrzymania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych dla zapewnienia sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- c) budowy linii kablowych światłowodowych relacji:
  - Poświętne - Brzozowo Stare - Szepietowo
- d) rozbudowy w/g potrzeb sieci abonenckich na terenie gminy,
- e) utrzymanie w planach miejscowych istniejących pasów radiokomunikacji i teletransmisji wolnych od zabudowy, mogącej kolidować z funkcjonowaniem urządzeń radiokomunikacyjnych i teletransmisyjnych.

2.7. Kierunki działań w zakresie obrony cywilnej

W sporządzonych na obszarze gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i ich zmianach należy dokonać następujących obligatoryjnych ustaleń w zakresie obrony cywilnej, które będą następnie uwzględniane w decyzjach o warunkach zagospodarowania i zabudowy terenów i projektach budowlanych:

1. w odniesieniu do ewentualnej zabudowy wielorodzinnej obowiązek zaplanowania rezerwy terenu pod budowlę ochronne (ukrycia i szczeliny),
  2. w rejonach (zespółach) budownictwa jednorodzinnego, zalecić przystosowanie projektowanych budynków do wykonywania ukryć typu II w ich podpiwniczeniach przez mieszkańców w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
  3. bez względu na typ zabudowy obowiązek zarezerwowania terenów pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7.52 na osobo/dobę) w odległości nie przekraczającej 800 m. od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności,
  4. zabezpieczenie istniejących studni przed likwidacją i ich przystosowanie do sprawnego uruchomienia w sytuacjach kryzysowych,
  5. przystosowanie oświetlenia zewnętrznego (ulic, dróg, zakładów pracy) do zaciemniania i wygaszania,
  6. układ projektowanych oraz modernizowanych ulic i dróg winien spełniać następujące warunki:
    - a) posiadać odpowiednią szerokość - uniemożliwiającą ewentualne zagruzowanie,
    - b) posiadać połączenia z trasami przelotowymi - zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
    - c) mieć wyznaczone trasy przejazdu z toksycznymi środkami przemysłowymi,
  7. w przypadku sporządzania planów miejscowych poszczególnych wsi lub części obszaru gminy należy na w/w przedsięwzięcia OC wykonywać aneksy OC do tych planów,
  8. przy sporządzaniu planów obejmujących tereny, gdzie przewidziano do realizacji lub występują przedsięwzięcia OC (budowle i urządzenia ochronne) nie wolno dopuścić do likwidacji tych obiektów, a ich prawidłowe rozmieszczenie ponownie uzgodnić z W.I.O.C.
- Plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego i ich zmiany, przed uchwaleniem przez Radę Gminy powinny być uzgodnione w zakresie spełniania warunków OC z W.I.O.C. w Białymstoku.

IV POLITYKA PRZESTRZENNA - INSTRUMENTY

1. Ważniejsze zadania dla realizacji celów publicznych

1.1. Lista niniejsza zadań stanowi punkt wyjścia do:

- a) konstrukcji gminnych programów zadań publicznych, w tym także międzykomunalnych, finansowanych w całości lub w części z budżetu miasta, na terenach przeznaczonych na te cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub wymagających uprzedniego przeznaczenia wg. art. 13 ust. 1, pkt. 3 i art. 6 ust. 5 pkt. 5a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym,
- b) podejmowania działań na rzecz pozyskiwania zadań z wojewódzkich programów służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych - istotnych dla rozwoju gminy, w tym wymagających wprowadzenia do planów miejscowych (lub oprac. pl. miejscowych) wg art. 62 w/w ustawy,
- c) podejmowania działań na rzecz pozyskiwania inwestycji istotnych dla funkcjonowania i rozwoju gminy, realizowanych przez podmioty gospodarcze zarządzające ponadlokalnymi systemami infrastruktury zwłaszcza elektroenergetycznej, gazowniczej i telekomunikacyjnej.

1.2. Lista obejmuje zadania - przedsięwzięcia inwestycyjne, których realizacja powinna być podjęta w okresie najbliższych 10 - 15 lat. Przyjęty w niej podział na inwestycje rządowe, samorządowe i podmiotów gospodarczych zewnętrznych dotyczy sytuacji prawnej i stanu faktycznego w momencie sporządzania studium i może ulec korektom w momencie zmian systemu administracyjnego kraju i towarzyszących temu zmian legislacji.

1.3. Ponadlokalne zadania rządowe i podmiotów zarządzających infrastrukturą techniczną i komunikacją

1.3.1. W zakresie modernizacji systemu drogowego i kolejowego

- poszerzenie jezdni odcinka drogi krajowej nr 681 (16+785-20+050) do 6 m.,
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 03601,
- modernizacja linii kolejowej Warszawa - Białystok - Kuźnica (-Grodno) z dostosowaniem do szybkości 160 km/h.

1.3.2. W zakresie rozwoju systemu elektroenergetycznego:

- budowa linii WN 400 kV stacja „NAREW” - Elk - Alytus,
- budowa linii WN 400 kV stacja „NAREW” - Ostrołęka,
- budowa linii WN 110kV stacja „NAREW” - RPZ Zimnochy - RPZ Wysokie Mazowieckie.

1.3.3. W zakresie systemu telekomunikacji:

- budowa linii kablowej światłowodowej Poświętne - Brzozowo Stare - Szepietowo,

1.3.3. Budowa zbiornika wodnego małej retencji na rzece Szeroka Struga

1.4. Lokalne zadania: gminy i podmiotów zarządzających infrastrukturą techniczną i społeczną

1.4.1. W zakresie modernizacji i systemu drogowego

- bieżące remonty i modernizacje dróg gminnych z zastosowaniem priorytetów określonych w punkcie 2.5.3. „c”.

1.4.2. W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych.

- budowa przepompowni i kanału tłocznego w miejscowości Łapy Łynki z kanałem grawitacyjnym w miejscowości Łapy Kołpaki do przepompowni Łapy Łynki,
- budowa przepompowni pośredniej z kolektorem tłocznym do miejscowości Łapy Kołpaki,
- budowa przepompowni w Grochach Starych z kolektorem tłocznym i kanalizacją sanitarną w tej wsi,
- budowa przepompowni w Gołębiach z budową kanalizacji w Poświętnem i Gołębiach,
- budowa przepompowni i kanałów grawitacyjnych i tłocznych w ciągu miejscowości: Poświętne, Józefin, Gabrysin, Pietkowo i Turek,
- budowa przepompowni, kanałów grawitacyjnych i tłocznych w ciągu miejscowości: Poświętne, Brzozowo, Chrzczony i Brzozowo Stare,
- ewentualne rozpoczęcie realizacji systemu kanalizacyjnego w pozostałych wsiach gminy.

1.4.3. W zakresie usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych:

- budowa gminnego składowiska odpadów stałych na gruntach wsi Wilkowo Stare na terenie o symb. w pl. gminy 7 NU lub ewentualnie po wyeksploatowaniu kruszywa na terenie 18 PE w Pietkowie - po dokonaniu zmian pl. gminy,
- ewentualne zainstalowanie kontenerów na odpady w większych wsiach.

1.4.4. W zakresie rozwoju systemu gazowniczego:

- budowa gazociągów przesyłowych do wsi: Dzierżki Ząbki, Solniki, Muzyły, Brzozowo - Antonie, Brzozowo - Korabie, Liza Nowa, Łukawica, Marynki, Józefin, Pietkowo, Gabrysin, Turek, Porośl - Głuchy oraz Porośl - Wojślawy, zgodnie z programem gazyfikacji.

1.4.5. W zakresie ochrony środowiska:

- ustalenie w trybie uchwały Rady Gminy obszaru chronionego krajobrazu na obszarze określonym w rysunku „Kierunków” Studium.

1.4.6. W zakresie rozwoju systemu elektroenergetycznego:

- budowa nowych stacji transformatorowych we wsiach: Wilkowo (2 stacje), Kamińskie Wiktory (2 stacje), Józefin (1 stacja), Liza Nowa (1 stacja), Brzozowo Solniki (1 stacja), Liza stara (2 stacje),
- modernizacja linii 15 kV Poświętne - Kamińskie Ocioski (4.5 km).

1.4.7. W zakresie rozwoju urządzeń infrastruktury społecznej:

- budowa Gimnazjum przy Szkole Podstawowej w Poświętnem,
- budowa sali gimnastycznej przy Szkole j.w.
- utworzenie gminnego ośrodka kultury i sportu przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Poświętnem,
- ewentualna budowa lub adaptacja istniejącego nieużytkowanego obiektu na cele opieki społecznej - głównie dla ludzi w wieku poprodukcyjnym pozbawionych opieki rodzinnej i ludzi niedostosowanych do nowych warunków społecznych.

2. Polityka sporządzania planów miejscowych - zasady

Rozwój gminy zgodny z kierunkami zagospodarowania przestrzennego określonymi w niniejszym Studium wymagać będzie sporządzenia w perspektywie szeregu planów miejscowych, w szczególności dla potrzeb przedsięwzięć publicznych ponadlokalnych. Plany te będą podstawą decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów przeznaczonych trwale lub czasowo na cele nierolnicze, oraz ich pozyskiwania dla przedsięwzięć inwestycyjnych. Podejmowanie decyzji o potrzebie lub konieczności sporządzenia planu miejscowego, przez Zarząd i Radę Gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanego organu zewnętrznego lub podmiotu gospodarczego, wynikać może z następujących sytuacji określonych w art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym:

- a) sporządzenie obowiązkowe planu jeżeli przepisy szczególne tak stanowią (art. 13 ust. 1 pkt 1) z przystąpieniem do sporządzenia, po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie stosownego przepisu szczególnego. Może to dotyczyć obszaru projektowanego w Studium do objęcia statusem chronionego krajobrazu - jeżeli Rada Gminy podjęłaby uchwałę o objęciu tego obszaru ochroną w myśl przepisów art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz492, zm. 1992 r. Nr 54, poz254, z 1994 r. Nr 89, poz415).

- b) sporządzenie planu obowiązkowe dla obszarów, dla których stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 2 przewiduje się realizację zadań, o których mowa w art. 58 ust. 1 i 59 ust. 1 przedmiotowej ustawy tj. zadań rządowych centralnych i wojewódzkich wynikających z programów służących realizacji celów publicznych - z przystąpieniem do sporządzenia po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego do planu miejscowego (tj. zawarcia stosownego porozumienia pomiędzy inwestorem a władzami gminy). Dotyczyć to będzie w szczególności przedsięwzięć z zakresu elektroenergetyki tj. linii WN 400 kV i 110 kV zbiornika wodnego, oraz ewentualnie innych elementów ponadlokalnej infrastruktury technicznej i społecznej, która będzie realizowana na obszarze gminy.
- c) obowiązkowe sporządzenie planów miejscowych dla obszarów, na których przewiduje się lokalizację zadań dla lokalnych celów publicznych - na podstawie uchwał intencyjnych Rady Gminy. Powyższy obowiązek wynikać może także w szczególności z przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, zm. 1997 r. Nr 60, poz. 370), gdy teren inwestycji wymaga uprzedniego uzyskania zgody odpowiedniego organu na czasowe lub stałe przeznaczenie gruntu rolnego lub leśnego na cele nierolnicze lub nieleśne. Dotyczyć to może w szczególności: gminnych urządzeń infrastruktury technicznej prowadzonej poza pasami drogowymi i urządzeń infrastruktury społecznej komunalnej, nie posiadających ustalonej lokalizacji w obowiązującym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy.
- d) nieobligatoryjne (zależne od decyzji Zarządu Gminy i Rady Gminnej) sporządzanie planów miejscowych dla realizacji zabudowy: mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej podmiotów gospodarczych i ludności w tym w szczególności właścicieli terenów.
- e) nie ustala się w niniejszym Studium terenów, dla których obowiązek sporządzenia planu miejscowego wynikałby z punktu 7 ust. 2 art. 7 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym tj. ze względu na istniejące uwarunkowania,
- f) zadaniem dla realizacji celów publicznych zgodnie z art. 13 ust. 3 i 4 jest każda działalność państwa lub gminy wynikająca z ustaw, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania i jest finansowana w całości lub części z budżetu państwa lub gminy. Za zadanie dla realizacji celów publicznych może być także uznana przez Radę Ministrów (wg. art. 58 ust. 2, 3, 5) na wniosek właściwego ministra lub wojewody, zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, realizowane w całości za środków własnych inwestora.

3. Polityka gospodarki nieruchomościami - zasady

3.1. Racjonalna i aktywna gospodarka w zakresie tworzenia i zbywania zasobów nieruchomości komunalnych gminy sprzyjać powinna w szczególności:

- a) tworzeniu i utrzymywaniu zasobów nieruchomości komunalnych dla realizacji gminnych i ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych określonych w ust. 3 art. 13 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i punktach 13 i 14 niniejszego Studium - w szczególności w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej. Tworzenie to powinno mieć miejsce za stosownym wyprzedzeniem faktycznego inwestowania i w sytuacjach stosunkowo korzystnej i bezkonfliktowej możliwości pozyskania gruntów.
- b) tworzeniu lub utrzymywaniu zasobów na potrzeby regulowania zobowiązań gminy, jakie mogą wynikać z art. 36 ust. 1 pkt 3 ustawy j.w. tj. z wyznaczenia w trybie planowania miejscowego terenów publicznych (np. ulic w proj. terenie mieszkaniowym) na gruntach innych niż komunalne.
- c) kształtowaniu racjonalnych cen na tereny budowlane, mieszkaniowe i usługowo - produkcyjne poprzez zaspokajanie popytu na nie podażą gruntów komunalnych (przynajmniej w części) odpowiednio uzbrojonych w infrastrukturę techniczną.
- d) wzbogaceniu budżetu gminy poprzez zbywanie po korzystnych cenach, zwłaszcza w trybie przetargów publicznych, nieruchomości przeznaczonych i atrakcyjnych dla działalności komercyjnej.

3.2. Gospodarka nieruchomościami komunalnymi dla osiągnięcia efektów określonych w punkcie 3.1. obejmować w szczególności powinna:

- a) badanie rynku nieruchomości, w tym zwłaszcza popytu na nieruchomości budowlane w obrocie prywatnym oraz struktury i tendencji kształtowania się cen na podstawie danych określonych w art. 155 ustawy o gospodarce nieruchomościami.
- b) precyzyjne ewidencjonowanie (i aktualizowanie) nieruchomości i określanie ich wartości wg. przepisów działu IV rozdz. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarowaniu nieruchomościami,
- c) planowanie tworzenia zasobów i ich zbywania w układzie wieloletnim i rocznym w ścisłym sprzężeniu z: ustaleniami niniejszego Studium, zamierzeniami sporządzania planów miejscowych i prowadzenia publicznych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz badaniami gminnego i zewnętrznego rynku nieruchomości, a przede wszystkim możliwościami budżetu gminy.

4. Przedmioty współpracy między gminą Poświętne a gminami sąsiadującymi.

Koordinacja i współpraca gmin w zakresie ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, istotnych dla funkcjonowania i rozwoju gminy, będzie ważnym warunkiem osiągnięcia niektórych celów społeczno-gospodarczych. Dotyczyć ona powinna w szczególności:

- a) korzystania przez mieszkańców gminy Poświętne z ponadlokalnych urządzeń infrastruktury społecznej zwłaszcza ze szkolnictwa i urządzeń lecznictwa zamkniętego i opieki społecznej miasta i gminy Łapy.
- b) korzystanie z komunalnej oczyszczalni ścieków miasta Łapy dla odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych z systemu scentralizowanego kanalizacji sanitarnej gminy Poświętne.
- c) przeprowadzenie kolektorów sanitarnych z obszaru gminy Poświętne do w/w oczyszczalni ścieków przez obszar gminy Łapy, z równoczesnym ich wykorzystaniem do obsługi miejscowości Łapy Łynki i Łapy Kołpaki.
- d) ewentualne przejściowe lub długoterminowe wykorzystanie komunalnego składowiska odpadów stałych gminy Łapy w Uhowie do składowania odpadów stałych z gminy Poświętne nieprzydatnych do recyklingu.
- e) wykorzystanie składowiska złomu w tym samochodowego miasta Łapy przez mieszkańców gminy Poświętne.
- f) wykorzystanie walorów rekreacyjnych gminy Poświętne tj. zwłaszcza kompleksów stawowych w Pietkowie i ewentualnie proj. zalewu oraz terenów letniskowych przez mieszkańców miasta Łapy, oraz gmin Wyszki i Sokoły.
- g) wykorzystanie zaplecza kadr wysokokwalifikowanych z miasta Łapy, zwłaszcza z wyższym wykształceniem, do zatrudnienia w gminie Poświętne.